

Elina Talvio

YRITTÄJYYS TYÖLLISTYMISEN VAIHTOEHTONA

Liiketalouden koulutusohjelma
2018

YRITTÄJYYS TYÖLLISTYMISEN VAIHTOEHTONA

Talvio, Elina
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma
Maaliskuu 2018
Ohjaaja: Moisio, Hanna
Sivumäärä: 86
Liitteitä: 2

Asiasanat: yrittäjyys, työttömyys, työllistyminen

Opinnäytetyössä perehdyttiin yrittäjyyspäätökseen vaikuttaviin tekijöihin. Tavoitteena oli löytää keinoja madaltaa kynnystä yrittäjyydelle sekä kerätä tietoa Tampereen kaupungin työllistymisen ja yrittäjyyden palveluille, palveluiden asiakaslähtöistä kehittämistä varten. Tutkimus suoritettiin kvantitatiivisena tutkimuksena, sähköisen kyselylomakkeen avulla. Kohderyhmänä olivat työttömät työnhakijat.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa tarkasteltiin yrittäjyyttä sekä työttömän työllistymistä yrittäjänä, verohallinnon sekä työttömyysturvalain näkökulmasta. Teoriaosuudessa tuotiin myös esiin erilaisia tapoja toimia yrittäjämäisesti, ilman varsinaisen yrityksen perustamista. Lisäksi käytiin läpi yrittäjyyteen liitettyjä käsitteitä, määritelmiä sekä aiempia yrittäjyydestä tehtyjä tutkimuksia. Huomio kiinnittyi erityisesti yrittäjyyteen vaikuttaviin tekijöihin, joista tarkastelun alla olivat varsinkin yksilön sisäiset tekijät, kuten asenne, arvot, uskomukset, motiivit sekä yrittäjäidentiteetti. Tutkimuksessa myös tarkasteltiin edellä mainittujen tekijöiden vaikutusta yksilöiden yrittäjyysintentioniin.

Kyselyyn vastanneet olivat suurimmaksi osaksi korkeakoulutettuja, pitkän työkokemuksen omaavia henkilöitä, jotka olivat kiinnostuneet yrittäjyydestä. Kiinnostuksesta huolimatta, yrittäjyyspäätöksen tiellä koettiin olevan erilaisia esteitä. Esteissä ja niihin suhtautumisessa, oli havaittavissa yksilöllisiä eroja. Kuitenkin esiin nousi muutamia esteitä, jotka toistuivat useammalla vastaajalla. Varsinkin taloudellinen turvattomuus sekä erilaiset epävarmuuteen liittyvät tekijät, tuntuivat nostavan yrittäjyyden kynnystä.

Tutkimuksen avulla löydettiin kahdenlaisia esteitä, niitä joihin ei voida ja niitä joihin voidaan vaikuttaa. Yksittäisten esteiden tarkastelu on tavoitteen kannalta hyödyllisintä. Joukosta tulee poimia ne esteet, joihin on mahdollista vaikuttaa ja miettiä ratkaisuja esteiden kaatamiseksi, jotta yrittäjyydestä voisi tulla yhä useammalle työllistymisen vaihtoehto.

ENTREPRENEURSHIP AS A ALTERNATIVE OF THE EMPLOYMENT

Talvio, Elina
Satakunta University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Administration
March 2018
Supervisor: Moisio, Hanna
Number of pages:86
Appendices:2

Keywords: entrepreneurship, unemployment, employment

The study focused on the factors which affect an entrepreneurship decision. The aim was to find means to lower the threshold of the entrepreneurship and to gather information to the services of the employment and entrepreneurship of the town of Tampere for the customer-oriented developing of services. The study was performed as a quantitative study. The target group was unemployment applicants.

The theoretical part of the study focused on entrepreneurship and employment of the unemployed as an entrepreneur. Employment of the unemployed as an entrepreneur were examined from the point of view of the tax administration and of the Unemployment Allowances Act. The study shared different ways to function as an entrepreneur without establishment of the actual company. Furthermore, concepts that were connected to the entrepreneurship, definitions and earlier studies that have been done from the entrepreneurship were reviewed. The attention was on the factors which affect especially entrepreneurship and there were particularly internal factors of the individual, such as attitude, values, beliefs, motives and entrepreneur identity under the examination. The study also examined the impact of these factors on entrepreneurship intentions.

The respondents which had answered an inquiry, were highly-educated persons who have long work experience. Most of the respondents were interested in entrepreneurship, but there were also different obstacles standing in the way of becoming an entrepreneur. It was possible to perceive individual differences in the obstacles and attitude to them. However, a few obstacles rose out. Particularly economic insecurity and different factors which are related to the uncertainty seemed to be lifting the threshold of the entrepreneurship.

With the help of the study two kinds of obstacles were found. The ones which can be influenced and the ones which can't be influenced. The examination of individual obstacles is most useful from the point of view of the objective. Best way to increase entrepreneurship is to think about the solution for the obstacles so that the entrepreneurship could become the alternative of the employment.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	TUTKIMUKSEN TAUSTA.....	7
2.1	Opinnäytetyön tavoitteet sekä ongelmat	7
2.2	Tutkimusmenetelmät	8
3	YRITTÄJYYDEN KAUTTA TYÖLLISTYMINEN	9
3.1	Työttömyysturvalaki yrittäjyyttä edistävänä tekijänä	11
3.2	Työsuhde vai toimeksiantosuhde verohallinnon näkökulmasta	12
3.3	Erilaisia mahdollisuuksia toimia yrittäjänä	15
3.4	Kevytyrittäjyys työllistymisen keinona.....	18
4	YRITTÄJYYS	20
4.1	Yrittäjyyden muodot	21
4.2	Identiteetin käsite	23
4.3	Yrittäjäidentiteetti	24
4.4	Yrittäjätyyppit	25
4.5	Yrittäjyyspäätös	26
4.6	Henkilötekijät.....	26
4.7	Taustatekijät.....	28
4.8	Tilannetekijät	29
4.9	Arvot, asenteet ja uskomukset sekä motiivit	30
4.10	Motivaatio ja yrittäjyysmotivaatio	31
4.11	Yrittäjyysintentioniot	34
4.12	Yrittäjyysintentioniot ja tutkimukset.....	37
4.13	Yrittäjyyden esteet	38
4.14	Yrittäjyyskasvatus	39
4.15	Lyhyt yhteenveto teoriasta.....	40
5	TUTKIMUSMENETELMÄ.....	41
5.1	Kyselylomake	42
5.2	Kohderyhmä ja kyselyn validius.....	44
6	TUTKIMUSTULOKSET	45
6.1	Vastaajien tausta, perustiedot	45
6.2	Vastaajien tausta, syventävät kysymykset.....	48
6.3	Vastaajien asenne ja uskomukset yrittäjyyteen liittyen.....	51
6.4	Yrittäjyysaikomukset.....	53

6.5	Lähiympäristön tuki	57
6.6	Yrittäjämäisyys	58
6.7	Pystyvyysuskonus	61
6.8	Yrittäjäyshalukkuus	62
7	YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET KYSELYN TULOKSISTA.....	71
7.1	Miten tutkimus vastasi esitettyyn opinnäytetyö ongelmaan	80
8	POHDINTA.....	81
	LÄHTEET	86
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Tällä hetkellä Suomen taloustilanne on kasvussa ja työllisyystilanne on kohentunut edellisiin vuosiin verrattuna. Kuitenkin Suomesta löytyy vielä tälläkin hetkellä noin 233 000 työtöntä, joista 27 517 löytyy Pirkanmaan alueelta. (Tilastokeskuksen www-sivut 2018.) Työttömyyden kustannukset yhteiskunnalle ovat merkittävät, siksi myös hallitus on tehnyt toimenpiteitä työttömyyden vähentämiseksi. Pirkanmaa on mukana alueellisessa työllisyyskokeilussa, joka toteutetaan vuosina 2017 ja 2018. Kokeilun tarkoituksena on luoda asiakaslähtöinen ja hallintorajat ylittävä toimintamalli työvoima- ja yrityspalveluille. Toimivat mallit on tarkoitus siirtää maakuntien käyttöön, kun työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuu siirtyy maakunnille vuoden 2019 alussa. (Valtionvarainministeriön www-sivut 2018.)

Yrittäjyys on nähty merkittävänä työttömyyttä ehkäisevänä tekijänä. Ongelmana on kuitenkin se, että Suomessa yrittäjyyttä ei nähdä uravaihtoehtona. Ei edes silloin, kun yrittäjyys on käytännössä ainoa vaihtoehto työllistymiseen. Useat tutkijat ovat tutkineet yrittäjyyttä ja siihen johtavia tekijöitä muun muassa ulkoisten tekijöiden, henkilön ominaisuuksiin liitettyjen piirteiden, sosiologisten ja psykologisten tekijöiden näkökulmista (Tonttila 2010, 46). Tutkimustulokset eivät ole kiistattomia, mutta tutkimusaiheen tärkeydestä tutkijat ovat samaa mieltä. Yrittäjyys on nähty jo vuosia merkittävänä ja mielenkiintoisena tutkimusaiheena, jonka hyödyllisyyttä ei voi kiistää.

Yrittäjyystutkimuksia on tehty paljon ja erilaisista näkökulmista. Kuitenkin työttömien työllistyminen yrittäjyyden kautta, on tutkimusaiheena harvinaisempi. Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan yrittäjyyttä kahdesta eri näkökulmasta; varsinainen yrittäjyys sekä yrittäjämäinen toimintatapa, jolla viitataan niin sanottuun kevytyrittäjyyteen. Tarkoituksena on tuoda esiin yrittäjyys työllistymisen vaihtoehtona, tutkien yrittäjyyspäätöstä ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Tutkimusosiossa selvitetään sähköisellä kyselyllä kohderyhmän asenteita sekä kiinnostusta yrittäjyyttä kohtaan. Lisäksi pyritään saamaan syvällisempää ymmärrystä yrittäjyyteen vaikuttavista tekijöistä, tutkimalla vastaajien taustaa ja peilaamalla taustan vaikutusta vastauksiin.

2 TUTKIMUKSEN TAUSTA

Pirkanmaan työllisyyskokeilussa, joka alkoi 1.8.2017, on mukana noin 22 000 työtöntä työnhakijaa, jotka ovat oikeutettuja Kelan maksamiin työttömyysetuuksiin. Työllisyyskokeilussa nämä 22 000 työtöntä työnhakijaa siirtyivät TE-toimistolta kokeilussa mukana olevien kuntien vastuulle. Näitä kuntia on kymmenen; Tampere, Kangasala, Vesilahti, Nokia, Pirkkala, Ylöjärvi, Orivesi, Sastamala, Lempäälä ja Punkalaidun. Kunnat vastaavat näiden työttömien työnhakijoiden työnhakupalveluista. Kokeilun tavoitteena on asiakaslähtöisten ja vaikuttavien toimintamallien avulla synnyttää säästöjä sekä vähentää etenkin pitkäaikais- ja nuorisotyöttömyyttä. Työllistymistä lähdetään tukemaan henkilökohtaisen omavalmentajan tai vastuutyöntekijän avulla, joka kartoittaa asiakkaan tilanteen ja tukee työnhaussa. (Tampereen kaupungin www-sivut 2018.)

2.1 Opinnäytetyön tavoitteet sekä ongelmat

Työllisyyskokeilu Tampereella jakautuu erilaisiin palvelukokonaisuuksiin. Yksi näistä palvelukokonaisuuksista on työllistymisen ja yrittäjyyden palvelukokonaisuus, jonka toimintoihin kuuluvat muun muassa yritysasiantuntija-palvelut, Trestart-innovaatiotoiminta sekä työhön ja yrittäjyyteen valmennus. (Tampereen kaupungin www-sivut 2018.)

Toimeksiantajana työssäni toimii Tampereen kaupungin työllistymisen ja yrittäjyyden palvelut. Työllistymisen ja yrittäjyyden palvelukokonaisuuden tarkoituksena on muun muassa tukea yrittäjyyttä ja yrittäjyyden näkemistä yhtenä uravaihtoehtona, työttömyyden sijaan. Yhtenä keinona pienentää työttömyyttä, onkin työttömän itsensä työllistäminen yrittäjyyden kautta. Etenkin vaikeasti työllistyville yrittäjyys saattaa olla ainoa keino työllistyä, mutta koska yrittäjyyttä ei monesti nähdä vaihtoehtona työllistymiselle, opinnäytetyön tutkimusongelmaksi muodostui yrittäjyyteen vaikuttavien tekijöiden tutkiminen. Opinnäytetyöni tavoitteena on selvittää kyselytutkimuksen avulla, mitkä ovat ne esteet, joiden vuoksi yrittäjyyttä ei nähdä työllistymisen vaihtoehtona. Mitkä ovat ne yleisimmät esteet ja minkälaisia esteitä ylipäätään koetaan olevan olemassa. Kun esteet ovat selvillä, voidaan alkaa miettimään, onko näille esteille

jotain tehtävissä. Voidaanko madaltaa kynnystä yrittäjyyden aloittamiselle. Tarkemmat tutkimuskysymykset ovat:

- Miten madaltaa kynnystä yrittäjyydelle?
- Miten yrittäjyyspalveluja voitaisiin kehittää edelleen vastaamaan asiakkaiden tarpeita?

Tutkittavaksi kohderyhmäksi valikoitui työttömät työnhakijat, sillä tutkimuksen lähtökohta ja tarkoitus on etsiä keinoja vähentää työttömyyttä yrittäjyyden kautta, eli henkilön itsensä työllistäminen. Kohderyhmän valintaan vaikutti myös se, että työttömien työnhakijoiden yrittäjyys on aiheena vähemmän tutkittu.

2.2 Tutkimusmenetelmät

Tutkimuksessa käytetään kvantitatiivista, eli määrällistä tutkimusmenetelmää, jonka tarkoituksena on tehdä tutkimusta tilastollisin keinoin (Kananen 2015, 203). Tutkimus toteutetaan sähköisenä kyselynä, joka toimitetaan vastaanottajille sähköpostin kautta. Sähköinen kysely rakennetaan Satakunnan ammattikorkeakoulun sähköiselle e-lo-makkeelle. Sähköinen kysely toimitetaan vastaajille sähköpostin kautta, toimeksiantajan avustuksella. Kyselyn vastaukset tuodaan Statgraphics ohjelmaan, jossa ne analysoidaan tilastollisin menetelmin. Tutkimuksen luotettavuus pyritään varmistamaan kysymysten huolellisella valmistelulla sekä tarpeeksi suurella otannalla, jolloin mahdollisuus saada enemmän vastaajia kasvaa.

Kvantitatiivinen tutkimus on valittu menetelmäksi kohderyhmän koon vuoksi. Kvantitatiivinen tutkimus soveltuu suuren aineiston keräämiseen lyhyessä ajassa. Tutkimus voitaisiin suorittaa myös laadullisena tutkimuksena, mutta silloin otanta tulisi todennäköisesti olemaan huomattavasti suppeampi, jolloin tutkimuksen hyödynnettävyys palveluiden kehittämisen kannalta kärsii. Tutkimuksen onnistumisen kannalta, tärkeintä olisi saada selville mahdollisimman kattavasti erilaisia yrittäjyyteen kielteisesti vaikuttavia tekijöitä. Tekijöitä, jotka seisovat yrittäjyyspäätöksen tiellä ja erityisesti niitä tekijöitä, joihin toimeksiantajalla olisi mahdollisuus vaikuttaa. Mitä kattavampi otos saadaan, sitä paremmin tuloksia voidaan hyödyntää palveluiden kehittämisessä.

Pelkkä esteiden tutkiminen ei välttämättä anna parasta tutkimustulosta. Sen vuoksi tutkimuksessa tarkastellaan yrittäjyyspäätöksen syntyprosessia ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Huomioon otetaan kielteisten tekijöiden lisäksi, myös myönteisesti yrittäjyyteen vaikuttavat tekijät. Tutkimuksessa, tarkastellaan myös kohderyhmän yrittäjyysintentioneita. Intentioneilla tarkoitetaan tässä tutkimuksessa yksilön yrittäjyysaikomuksia, joiden päämääränä on yrityksen perustaminen (Katz & Gartner 1988, 431). Yrityksen perustamisen ohella, intentioneilla tarkoitetaan tässä tutkimuksessa myös yrittäjyyspäätöstä, joka johtaa yrittäjämäiseen toimintaan, jolloin yksilö toimii yrittäjämäisesti ilman varsinaista yrityksen perustamista.

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys pohjautuu yrittäjyyteen ja yrittäjyyspäätökseen vaikuttaviin tekijöihin sekä yrittäjyysintentioneihin. Tutkimuksen yksi merkittävimmistä lähteistä on ollut Visa Huuskosen (1992) väitöskirja; Yrittäjäksi ryhtymisen teoreettinen viitekehys ja sen koettelu. Yrittäjyyden teoria ei ole juuri vuosien varrella muuttunut, vaan nykytutkimuksissa käytetään edelleen hyvin vahvasti aiempia tutkimuksia yrittäjyydestä. Varsinkin Ajzenin (1991) suunnitellun toiminnan malli nousi esiin monessa tutkimuksessa.

3 YRITTÄJYYDEN KAUTTA TYÖLLISTYMINEN

Yrittäjyyden kautta työllistymisen yhteydessä, käytetään usein termiä itsensä työllistäminen. Käytännössä itsensä työllistäminen tarkoittaa yrittäjänä tai yrittäjämäisesti työskentelyä, jolloin henkilö työllistää itse itsensä perinteisen palkkatyössä toimimisen sijaan. (Pärnänen & Sutela 2014, 3). Itsensä työllistämisen keinoja on useita, näitä erilaisia muotoja yhdistää yrittäjämäisyys, sekä työn tekeminen yksin ja itsenäisesti. Itsensä työllistäjä voi toimia joko pää- tai sivutoimisesti. Päätoiminen itsensä työllistäjä työllistää itsensä päätoimisesti yksinyrittäjänä, ammatinharjoittajana, freelancerina tai apurahansaajana. Sivutoimisella itsensä työllistäjällä tarkoitetaan henkilöä, joka on päätoiminen palkansaaja, opiskelija, eläkeläinen tai työtön, mutta työskentelee samalla

joko yrittäjänä, ammatinharjoittajana, apurahalla tai laskutusosuuskuntien kautta. Yrittäjänä toimimisella tarkoitetaan tässä tapauksessa työskentelyä osakeyhtiössä, kommandiittiyhtiössä, avoimessa yhtiössä tai osuuskunnassa. (Koramo, Keinänen, Oosi & Wennberg 2017, 13-14.)

Tilastokeskus määrittelee itsensätyöllistäjiksi ammatinharjoittajat, yksinyrittäjät, freelancerit ja apurahansaajat. Maatalousyrittäjiä ei lasketa mukaan tähän käsitteeseen. (Pärnänen & Sutela 2014, 7.) Työ- ja elinkeinoministeriön määritelmä sisältää edellä mainittujen lisäksi myös ns. kevytyrittäjät, joilla tarkoitetaan muun muassa laskutuspalveluiden kautta työllistyviä henkilöitä. Kevytyrittäjät katsotaan näkökulmasta riippuen joko yrittäjiksi tai palkansaajiksi. (Koramo ym. 2017, 14.) Kevytyrittäjyydestä lisää kappaleessa 4.3.

Yksinyrittäjät ovat henkilöitä, jotka työskentelevät yksin. Heillä voi kuitenkin olla osakekumppaneita.

Ammatinharjoittajat työskentelevät toiminimellä, omaa osaamistaan myyden.

Freelancerit toimivat joko palkkaa tai palkkiota vastaan työsuhteessa tai oman yrityksen kautta.

Apurahansaajat toimivat apurahan turvin, tehden joko taidetta tai tiedettä. (Pärnänen & Sutela 2014, 7.)

Itsensä työllistämisen yhteydessä käytetään usein yksilön yrittäjyyspäätöstä kuvaavia termejä. Näitä termejä ovat esimerkiksi mahdollisuusyrittäjyys, vastentahtoinen yrittäjyys sekä näennäisyrittäjyys (Pärnänen & Sutela 2013, 29-30).

Vastentahtoisella yrittäjyydellä tarkoitetaan yrittäjyyttä, johon on ryhdytty ilman varsinaista halua ryhtyä yrittäjäksi. Vastentahtoisessa yrittäjyydessä yksilö on ajautunut yrittäjäksi erilaisten tekijöiden, kuten osaamista vastaavan palkkatyön puutteen tai työsuhteen ulkoistaminen vuoksi. Vastentahtoisesta yrittäjän asemesta on käytetty myös termiä pakkoyrittäjyys. (Kautonen 2007, 1, 5; Pärnänen & Sutela 2014, 30.) Vasten-

tahtoisena yrittäjänä pidetään yrittäjää, joka olisi valinnut palkkatyön yrittäjyyden sijaan, jos siihen olisi ollut mahdollisuus. Vastentahtoinen yrittäjä toimii enemmän yhteisössä kuin tekee päätöksiä itsenäisesti (Kautonen 2007, 21).

Vastentahtoisesta yrittäjyydestä rinnalla käytetään myös termiä näennäisyrittäjyys. Näitä termejä käytetään viittaamaan ulkoistamisen lisäksi myös työjärjestelyihin, jotka sijoittuvat palkkatyön ja yrittäjyyden välimaastoon. (Kautonen 2007, 1; Pärnänen & Sutela 2014, 30.) Lähtökohtaisesti näennäisyrittäjyydellä tarkoitetaan siis tilannetta, jossa yritys on päättänyt ulkoistaa toimintonsa ja ostaa ulkoistettuihin toimintoihin tarvittavat työsuoritukset yrittäjiltä. Entiset työntekijät ovat tehneet sopimuksen toimeksiantajayrityksen kanssa yrittäjinä, työsopimuksen sijaan. Tällöin työntekijät jatkavat töitä samoin kuin ennenkin, mutta heille ei kuulu enää palkalliset lomat ja muut työsuhte-edut. Työntekijöiden oikeudellinen asema on muuttunut palkansaajista yrittäjiksi. (Pärnänen & Sutela 2014, 30.)

Vastentahtoinen yrittäjyys, pakkoyrittäjyys ja näennäisyrittäjyys ovat käytännössä samaa asiaa tarkoittavia termejä. Yrittäjäksi on ryhdytty olosuhteiden pakosta, ei omasta halusta. Näiden termien vastakohtana voidaan nähdä mahdollisuusyrittäjyys, jolla tarkoitetaan yksilön omaehtoista yrittäjyyspäätöstä, joka perustuu yksilön haluun ja motivaatioon ryhtyä yrittäjäksi. (Kautonen 2007, 18).

Mahdollisuusyrittäjyydessä yksilö näkee mahdollisuuden, eli jonkin markkinaraon tai idean ja aloittaa yritystoiminnan tavoitellakseen mahdollisuutta (Kautonen 2007, 18). Mahdollisuusyrittäjäksi voitaisiin katsoa esimerkiksi palkkatyössä oleva henkilö, joka eroaa työstään ja lähtee yrittäjäksi jonkin mahdollisuuden tai idean innoittamana. Yrittäjyyspäätökseen liittyy tällöin vahva halu lähteä tavoittelemaan yrittäjyyttä. Mahdollisuusyrittäjä nauttii yksin työskentelystä, vapaudesta, itsenäisyydestä ja luovuudesta (Kautonen 2007, 21).

3.1 Työttömyysturvalaki yrittäjyyttä edistävänä tekijänä

Yrittäjyyttä pidetään tärkeänä työttömien työllistymistä edistävänä tekijänä, sillä työttömien mahdollisuudet työllistyä yrittäjyyden kautta, on otettu myös lainsäädännössä

huomioon. Vuoden 2018 alusta tuli voimaan uusi muutos työttömyysturvalakiin, joka mahdollistaa työttömän työnhakijan kokeilla yrittäjyyttä neljän kuukauden ajan, ilman työttömyysturvan tai ansiosidonnaisen päivärahan menetystä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että yritystoiminnan pää- ja sivutoimisuutta, ei arvioida neljän ensimmäisen kuukauden aikana. Mahdollinen yritystoiminnan tulo otetaan kuitenkin huomioon maksettavan etuuden määrässä. Neljän kuukauden jakson jälkeen arvioidaan yritystoiminnan pää- ja sivutoimisuus, jos tällöin katsotaan yritystoiminta sivutoimiseksi, henkilö voi saada edelleen soviteltua työttömyysturvaa tai ansiosidonnaista päivärahaa. Jos yritystoiminta katsotaan päätoimiseksi, työttömyysturvaa tai ansiosidonnaista päivärahaa ei voi enää saada. (HE 121/2017.)

Toiminnan arvioinnissa otetaan huomioon työttömyysturvalaki, jonka mukaan työllistymisen yrittäjänä tai sitä vastaavalla tavalla omassa työssään katsotaan päätoimiseksi silloin, jos toiminnan vaatima työmäärä on niin suuri, että se on esteenä kokoaikatyön vastaanottamiselle. Sivutoimiseksi työllistymiseksi toiminta katsotaan ainakin silloin, kun henkilö on ollut vähintään kuusi kuukautta kyseiseen yritystoimintaa tai omaan työhön liittymättömässä kokoaikatyössä. (Työttömyysturvalaki 1290/2002, 2 luku 5 §.) Käytännössä arvioinnissa otetaan huomioon henkilön mahdollisuus vastaanottaa kokoaikatyötä. Sivutoimiseksi arvioidulla yrittäjällä on mahdollisuus vastaanottaa kokoaikatyötä, kun taas päätoimiseksi katsotulla ei ole mahdollisuutta vastaanottaa kokoaikatyötä. Kyse on kuitenkin lain tulkinnasta, joten pää- ja sivutoimisuuden arviointi ja soveltaminen erilaisissa tilanteissa, saattaa vaihdella.

3.2 Työsuhde vai toimeksiantosuhde verohallinnon näkökulmasta

Tilastokeskuksen mukaan, yrittäjäksi luetaan henkilö, joka harjoittaa taloudellista toimintaa omalla vastuulla ja omaan laskuun (Tilastokeskuksen www-sivut 2017.) Yrittäjyys ei kuitenkaan nykypäivänä ole ihan näin yksinkertaista, sillä yrittämisen tapoja on monia. Aina ei ole edes selvää onko kyseessä työsuhde vai yrittäjyyteen liitetty toimeksiantosuhde.

Työsuhteen tunnusmerkit luetellaan työsopimuslaissa, jonka mukaan työsuhteen tunnusmerkit täyttyvät, jos työtä tehdään työnantajan lukuun, tämän johdon ja valvonnan

alaisena, sekä työstä maksetaan palkkaa tai muuta vastiketta. Jos työsuhteen tunnusmerkit eivät täyty, on usein kyseessä toimeksiantosuhte (Työsopimuslaki 55/2001, 1 §.) Käytännössä arvio työsuhteen laadusta tehdään kuitenkin kokonaisharkinnalla, jossa otetaan huomioon sopimuksen nimike, sopijaosapuolten tarkoitus, sopimusehdot sekä työnteon olosuhteet. (Suomen työlainsäätö ja työelämän suhteet 2015, 6.)

Verohallinto erottelee työsuhteen ja toimeksiantosuhteen, sillä maksetaanko työstä palkkaa vai työkorvausta. Työkorvaus on lähtökohtaisesti ennakoperintärekisterissä olevan yrittäjän tuloa, josta työnantaja ei toimita ennakonpidätystä toisin kuin palkan saajan palkasta. Aina ei ole kuitenkaan selvää, onko maksettava vastike palkkaa vai työkorvausta. Työsuoritteiden tekijä voi toimia yrittäjämäisesti, mutta ei kuulu esimerkiksi ennakoperintärekisteriin ja toiminta voi muutenkin muistuttaa enemmän työsuhdetta kuin yritystoimintaa. Rajanveto ei ole aina selkeä, ero työntekijän ja yrittäjän roolien välillä on usein hyvin pieni. Verohallinnon mukaan asian arvioinnissa huomioon otettavien seikkojen merkitys on yrittäjyyttä tukeva, jolloin on mahdollista, että yhä useammin yksittäisistä toimeksiannoista maksettavia suorituksia voidaan pitää työkorvauksena. (Verohallinnon syventävät vero-ohjeet, palkka- ja työkorvaus verotuksessa 2018.)

Lähtökohtaisesti työkorvaus on palkkaa suurempi, sillä yrittäjä maksaa muun muassa sosiaalivakuutusmaksunsa itse. Yrittäjälle ei myöskään kuulu ylityökorvaukset, loma- ja sairauspäivärahat tai muut työsuhte-edut. (Verohallinnon syventävät vero-ohjeet, palkka- ja työkorvaus verotuksessa 2018.)

Työ- tai toimeksiantosuhteen syntyminen ratkaistaan kokonaisarvioinnilla, jossa otetaan huomioon erilaiset tunnusmerkit, muodolliset tunnusmerkit sekä tosiasialliset tunnusmerkit. Muodollisilla tunnusmerkeillä tarkoitetaan yritystoiminnan aloittamiseen ja yrittäjänä toimimiseen liitettyjen velvoitteiden täyttämistä. Tosiasialliset tunnusmerkit liittyvät maksajan ja saajan väliseen sopimukseen ja sen sisältöön, sekä todellisiin työskentelyehtoihin – ja olosuhteisiin. (Verohallinnon syventävät vero-ohjeet, palkka- ja työkorvaus verotuksessa 2018.)

Toimeksiantosuhteen muodollisia tunnusmerkkejä ovat;

Yhtiömuodossa tai toiminimellä toimiminen. Yleisiä yhtiömuotoja ovat osakeyhtiö, kommandiittiyhtiö, avoin yhtiö sekä osuuskunta.

Pakolliset sosiaalivakuutukset, kuten yrittäjän eläkelain mukainen eläkevakuutus, sekä mahdolliset vapaaehtoiset vakuutukset, jotka toimeksisaaja maksaa itse.

Ennakkoperintärekisteriin kuuluminen, jolloin toimeksiantajan ei tarvitse toimittaa ennakonpidätystä rekisteriin merkitylle henkilölle maksamastaan korvauksesta. Ennakkoperintärekisteriin kuuluminen ei vaikuta siihen, onko suoritus palkkaa vai työkorvausta. Ennakkoperintärekisteriin kuuluminen ei ole pakollista. Kyse on vain siitä kuka ennakonpidätyksen hoitaa, toimeksisaaja itse vai toimeksiantaja.

Muihin rekistereihin kuuluminen. On olemassa myös muita rekistereitä, joihin ilmoittautumista yritystoiminnan harjoittaminen usein edellyttää, kuten arvonlisäverovelvollisten rekisteri sekä patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämä kaupparekisteri.

Luvan -ja ilmoituksen varaiset elinkeinot. Joihinkin elinkeinoihin tarvitaan lupa, joka on hankittava ennen toiminnan aloittamista. Lupaa voidaan hakea toimialueen aluehallintovirastolta. Myös kunnan tai kaupungin viranomaiset, poliisilaitokset sekä ministeriöt toimivat joskus lupaviranomaisina. Tietyt toimialat vaativat ilmoituksen viranomaisille elinkeinotoiminnan aloittamisesta, vaikka varsinaista lupaa ei tarvittaisikaan. (Verohallinnon syventävät vero-ohjeet, palkka- ja työkorvaus verotuksessa 2018.)

Toimeksiantosuhteen tosiasiallisiin tunnusmerkkeihin kuuluvat muun muassa seuraavat;

Työsopimus, jolloin lähtökohtaisesti kyseessä on työsuhde.

Toimeksiantosopimus, silloin kun on tehty toimeksiantosopimus sekä osapuolten tosiasiallinen toiminta puoltaa toimeksiantosuhdetta.

Työn suorittamisen henkilökohtaisuus tai itsenäisyys. Työsuhteessa työntekijä sitoutuu tekemään työtä henkilökohtaisesti työnantajalle, kun taas toimeksiantosuhteessa toimeksiantaja voi palkata jonkun tekemään työn puolestaan. Toimeksiantaja on myös vastuussa työn tekemisestä loppuun, jolloin sairaustapauksessa on toimeksiantajan vastuulla hankkia korvaava työntekijä.

Työnjohto -ja valvontaoikeus. Työsuhteessa työskentelyyn kuuluu työnantajan oikeus määrätä, missä ja milloin ja miten työtä tehdään. Pääsääntöisesti toimeksiantosuhteessa sovitaan vain työn lopputuloksesta, jolloin työntekopaikka, työn suorittamistapa ja työvaiheiden ajankohdat jäävät työn suorittajan päätäntävaltaan.

Työtarvikkeet, välineet ja materiaalit. Työsuhteessa työ tehdään pääasiassa työnantajan hankkimilla materiaaleilla, tarvikkeilla ja työvälineillä. Toimeksiantosuhteessa usein käytetään toimeksisaajan omia välineitä ja tarvikkeita. (Verohallinnon syventävät vero-ohjeet, palkka- ja työkorvaus verotuksessa 2018.)

Asialla on merkitystä muun muassa jälkiseuraamuksien kannalta, sillä tulkinta ei ole aina ollut yhdenmukaista. Jos työn teettjä on maksanut työstä ennakonperintärekisteriin merkitylle yrittäjälle, hänen ei tarvitse toimittaa työkorvauksesta ennakonpidättystä. Kuitenkin, jos verottaja tulkitsee suhteen jälkikäteen työsuhteeksi, jolloin työkorvaus katsotaankin palkaksi, tulee toimeksiantajalle jälkiseuraamuksia. (Verohallinnon syventävät vero-ohjeet, palkka- ja työkorvaus verotuksessa 2018.)

3.3 Erilaisia mahdollisuuksia toimia yrittäjänä

Yrittäjyydellä tarkoitetaan yleensä yrityksen perustamista. Erilaisia yritysmuotoja ovat muun muassa toiminimi, kommandiittiyhtiö, avoin yhtiö, osakeyhtiö ja osuuskunta. Suomessa suosituin yritysmuoto on toiminimi (Suomen yrittäjien www-sivut 2018). Ei ole aivan sama minkälaisen yritysmuodon perustaa. Oikeaa yritysmuotoa mietittäessä on pohdittava erilaisia asioita, kuten muun muassa olemassa olevaa pääomaa, yritystoiminnalta haluttua joustavuutta, onko tärkeämpää voiton tavoittelu vai oman eläntuksen turvaaminen, yritystoiminnan riskejä sekä onko perustamassa yritystä yksin vai

useampien henkilöiden kanssa. Yritystoiminnan aloitus vaatii myös ilmoittautumista erilaisiin rekistereihin. Osakeyhtiöiden, kommandiittiyhtiöiden, avoimien yhtiöiden ja osuuskuntien on ilmoitauduttava kaupparekisteriin, joka on patentti- ja rekisterihallituksen pitämä julkinen rekisteri yrityksistä. (Patentti- ja rekisterihallituksen www-sivut 2018.) Yksityisen elinkeinonharjoittajan ei ole pakollista kuulua kaupparekisteriin, paitsi jos joku seuraavista ehdoista täyttyy; elinkeinotoiminta on luvanvaraista, yrityksellä on erillinen liiketila tai töissä on muita henkilöitä kuin aviopuoliso tai alaikäinen lapsi tai alaikäinen lapsenlapsi. Kuitenkin liittymällä kaupparekisteriin, voi elinkeinonharjoittaja suojata valitsemansa toiminimen, jolloin kukaan muu ei voi rekisteröidä samaa nimeä. (Verohallinnon www-sivut 2018.)

Toiminimi, tarkoittaa käytännössä samaa kuin aiemmin mainittu yksityinen elinkeinonharjoittaja, ainoa ero on siinä, että toiminimi on rekisteröity. Yritys rekisteröidään aina yhden henkilön nimellä. Toiminimen perustamiseksi ei tarvita pääomaa, yrityksen perustamiseksi tarvitaan ainoastaan perustamisilmoitus. Yrittäjä vastaa yrityksestä koko omaisuudellaan. Perustamisilmoituksen tekemisen yhteydessä yrittäjä saa myös oman y-tunnuksen.

Kommandiittiyhtiö, muistuttaa yritysmuodoltaan toiminimeä. Eroja on kuitenkin olemassa. Suurin ero on perustajajäsenien lukumäärässä, joita kommandiittiyhtiössä vähintään kaksi. Kommandiittiyhtiössä voi olla sekä vastuullisia että äänettömiä yhtiömiehiä, joka mahdollistaa vastuiden ja riskien hajauttamisen. Vastuulliset yhtiömiehet vastaavat yrityksestä koko omaisuudellaan, äänettömät yhtiömiehet ainoastaan sijoittamastaan pääomasta, ellei toisin ole sovittu. Tuotto jakautuu tällöin myös samassa suhteessa, eli äänettömät yhtiömiehet ovat oikeutettuja tuottoon sijoittamansa pääoman mukaisesti. Jollei muuten sovittu, voitonjako tapahtuu tasasuhteessa vastuullisten yhtiömiesten kesken.

Avoin yhtiö, muodostuu vähintään kahdesta yhtiömiehestä, jotka voivat olla sekä luonnollisia että juridisia henkilöitä. Avoimessa yhtiössä vastuu jakautuu tasaisesti yhtiömiesten kesken. Äänettömiä yhtiömiehiä lukuun ottamatta, avoimen yhtiön yritysmuoto muistuttaa kommandiittiyhtiötä.

Osakeyhtiö, muodostuu yhdestä tai useammasta perustajasta, jotka voivat olla luonnollisia tai juridisia henkilöitä. Osakeyhtiö on erillinen oikeushenkilö, joka syntyy, kun yritys rekisteröidään. Osakkaat eivät ole henkilökohtaisessa vastuussa yhtiöstä. Yksityisen osakeyhtiön osakepääoma on vähintään 2500 euroa ja julkisen osakeyhtiön 80 000 euroa, joka on oltava sijoitettuna yhtiöön ennen yhtiön perustamista. Yksityinen osakeyhtiö voidaan myöhemmin muuttaa julkiseksi osakeyhtiöksi, jolloin osakkeet voidaan vapauttaa pörssiin.

Osuuskunnan tarkoituksena on jäsenistön talouden ja elinkeinon tukeminen. Tämä tapahtuu harjoittamalla taloudellista toimintaa niin, että osuuskunnan jäsenet voivat käyttää hyväkseen osuuskunnan tarjoamia palveluita. Osuuskunnan osuuspääoma vaihtelee jäsenmäärän mukaan. Osuuskunnan jäsenet eivät ole henkilökohtaisessa vastuussa osuuskunnan velvoitteista. Jäsenet vastaavat ainoastaan osuuskuntaan sijoittamastaan summasta, joka toimii yleensä jäsenmaksuna, kun osuuskuntaan liitytään. Erotessa jäsenmaksun saa takaisin. (Suomen yrittäjien www-sivut 2018.)

Osuuskuntia voi olla erilaisia. Seuraavaksi käyn läpi kaksi tämän työn kannalta oleellista osuuskuntamuotoa. Yksi näistä muodoista on työosuuskunta, jonka tarkoitus on tarjota työpaikka jäsenilleen. Jäsenet voivat toimia eri aloilla, tehdä osuuskunnalle töitä ja laskuttaa tekemistään töistä osuuskuntaa. Osuuskunta maksaa tekijälle palkan ja pidättää lakisääteiset maksut, kuten työnantajamaksut ja verot, suoraan palkasta. Työosuuskunnan toiminta muistuttaa yksityisyrittämisen ja palkansaajana olemisen välimuotoa. Lisäksi on olemassa laskutusosuuskunta, joka on laskutusosuuskunnan periaatteella toimiva palvelu, johon käyttäjä ei kuitenkaan liity jäseneksi. Palvelun kautta voi laskuttaa työsuoritteet ilman oman yrityksen perustamista. (Ukko.fi www-sivut 2018.) Edellä mainitut osuuskuntamuodot mahdollistavat yrittäjämäisesti toimimisen ilman yrityksen perustamista. Työosuuskunta on virallisempi, sillä se on rekisteröitävä kaupparekisteriin, kun taas laskutusosuuskunta on vain toinen nimi laskutuspalvelulle, joka toimii laskutusosuuskunnan tavoin. Lisää laskutuspalveluista sekä yrittäjyydestä ilman varsinaisen yrityksen perustamista kappaleessa 3.4.

3.4 Kevytyrittäjäyys työllistymisen keinona

Usein yrittäjyydellä viitataan yrityksen perustamiseen. On kuitenkin mahdollista toimia yrittäjämäisesti ilman varsinaisen yrityksen perustamista. Tällöin usein käytetään termiä kevytyrittäjäyys. On kuitenkin huomattava, ettei kevytyrittäjäyys ole virallinen termi, vaan laskutuspalveluyritysten kautta tullut markkinointi termi. Kuitenkin kevytyrittäjäyys on jo puhekielessä kohtuullisen yleistynyt ja sitä käytetään myös työ- ja elinkeinoministeriön julkaisussa. (Koramo, Keinänen, Oosi & Wennberg 2017, 14.) Näin ollen, myös tässä työssä kevytyrittäjäyys terminä kelpaa kuvaamaan yrittäjämäistä toimintaa, ilman varsinaisen yrityksen perustamista. Joka käytännössä tarkoittaa sitä, ettei kevytyrittäjällä ole omaa y-tunnusta. Kevytyrittäjäydessä henkilö harjoittaa yrittäjämäistä toimintaa joko osa-aikaisesti tai kokoaikaisesti, mutta voi olla samaan aikaan myös palkansaaja, opiskelija tai työtön. Periaatteessa kuka tahansa voi olla kevytyrittäjä. Kuitenkin kevytyrittäjäydessä voi olla vaikutusta mahdollisiin etuuksiin. (Kevytyrittäjäyys- info 2017.)

Etuuksien lisäksi kevytyrittäjäydessä voi olla vaikutusta myös muihin asioihin. Kevytyrittäjäyys on niin uudenlainen tapa työskennellä, ettei aina ole selvää katsotaanko henkilö palkansaajaksi vai yrittäjäksi. Laki ei vielä tunne kevytyrittäjäyttä, joten tilanteesta riippuen, kevytyrittäjän asema voi vaihdella näiden kahden välillä. Esimerkiksi työttömyysturvan osalta kevytyrittäjä voidaan katsoa yrittäjäksi ja verohallinnon näkökulmasta sama kevytyrittäjä palkansaajaksi tai toisinpäin. Lait muuttuvat jatkuvasti ja lakien tulkinta ei ole aina yksiselitteistä. Asian tulkinnanvaraisuuden ja vaihtelevuuden vuoksi, en lähde tässä työssä tarkemmin erottelemaan erilaisia tulkintoja kevytyrittäjän asemasta, vaikka aluksi tarkoitus oli tarkastella kevytyrittäjäyttä työttömän näkökulmasta. Käyn kuitenkin läpi erilaisia keinoja harjoittaa kevytyrittäjäyttä.

Kevytyrittäjäyttä voidaan toteuttaa muun muassa freelancerina, laskutuspalveluiden kautta, osuuskunnan jäsenenä, sekä erilaisten alustojen kautta. (Kevytyrittäjäyys-info 2017). Alustoilla tarkoitetaan internetissä toimivia digitaalisia sovelluksia, jotka toimivat välittäjinä työn tilaajille ja työntekijöille (Koramo ym. 2017, 18).

Laskutuspalvelun, jota kutsutaan myös laskutusosuuskunnaksi, kautta henkilö toimii yrittäjämäisesti, mutta laskutuspalvelu hoitaa hallinnollisen byrokratian. Käytännössä

henkilö vastaa itse työhdoista, asiakashankinnasta, hinnoista, sopimuksista sekä sovittujen töiden tekemisestä. Laskutuspalvelu taas hoitaa kaikki paperityöt sekä lakisääteiset maksut. Tekijälle maksetaan työstä palkkaa tai työkorvausta. Laskutuspalvelu veloittaa palkkiona sovittun osuuden laskutushinnasta. (Koramo ym. 2017, 25-26.)

Kuten edellä jo mainittiin, laskutuspalveluiden lisäksi on olemassa muitakin tapoja harjoittaa kevytyrittäjyyttä. Yksi näistä tavoista on harjoittaa kevytyrittäjyyttä erilaisien digitaalisten alustojen kautta. Uutena ilmiönä itsensäyöllistämässä ja keinona lisätä itsensäyöllistäjien määrää tulevaisuudessa, on nähty digitaalisiin alustoihin perustuva uudenlainen jakamistalous. Työ- ja elinkeinoministeriö määrittelee selvityksessään jakamistalouden jakamistalousalustoja hyödyntäviksi liiketoimintamalleiksi, joiden avulla luodaan avoin markkinapaikka yleensä yksityishenkilöiden tarjoamien palveluiden tai tavaroiden väliaikaista käyttöä varten. Tällaisia alustoja ovat esimerkiksi Tinki ja Workpilots, jotka keskittyvät työnvälitykseen. (Koramo ym. 2017, 18-19.) Lisäksi on olemassa muun muassa kansainvälisesti toimiva Uber, jonka tarjoaman alustan kautta, auton omistajat voivat halutessaan tarjota kyydityspalveluja (Ukko.fi www-sivut 2018).

Digitaalisten alustojen tarkoituksena on toimia kohtaamispaikkana työn tilaajille ja työntekijöille, kuvio 1. Työtä voi tilata esimerkiksi yritykset tai kotitaloudet ja vastavasti työn tarjoajina voi olla itsensäyöllistäjiä kaikista edellä mainituista ryhmistä. Alustojen tehtävänä on toimia välittäjinä sekä mahdollistaa transaktiot heidän välillään. (Koramo ym.2017, 22-23.)

Kuvio 1. Työn tarjoajat ja ostajat digitaalisilla alustoilla (Koramo ym. 2017).

Kevytyrittäjyys mahdollistaa henkilön kokeilla yritystoiminnan kannattavuutta ennen varsinaisen yrityksen perustamista. Kevytyrittäjyydellä voidaan myös parantaa omaa osaamista ja hankkia tuloja. (Kevytyrittäjyys- info 2017.) Kevytyrittäjyydellä madalletaan yrittäjyyden kynnyksiä, sillä se on käytännössä riskitön tapa kokeilla yrittäjyyttä. Jos henkilö huomaa, ettei hänelle sovellukaan yrittäjyys tai yritystoiminta ei tulisi olemaan kannattavaa, toiminta voidaan nopeasti lopettaa. Kevytyrittäjyys on myös keino osoittaa omaa osaamistaan ja hankkia verkostoja, jolloin työpaikan voi löytää myös asiakasyrityksestä. Tällöin kevytyrittäjyys voidaan nähdä myös työttömän mahdollisuutena työllistyä palkansaajaksi. On kuitenkin hyvä huomioida muuttuva lainsäädäntö ja oma elämäntilanne ennen kevytyrittäjyyteen lähtemistä, jotta ei tule esimerkiksi mahdollisten etuuksien kanssa yllätyksiä.

4 YRITTÄJYYS

Yrittäjyydelle ei ole olemassa yksiselitteistä määritelmää, määritelmä riippuu näkökulmasta, josta yrittäjyyttä tarkastellaan. Eroa on myöskin eri maiden välillä. Yleensä yrittäjällä (Entrepreneur) kuitenkin tarkoitetaan henkilöä, joka perustaa yrityksen eli

yrittäjällä viitataan henkilöön. (Gordon & Natarajan 2009, 7, 18-19.) Huuskosen (1992) mukaan yrittäjä on henkilö, joka on samanaikaisesti kokonaisvastuussa hoidossaan olevasta yrityksestä, yrityksen riskipääoman sijoittaja, yrityksen ylin päätäntävalan käyttäjä sekä ylin auktoriteetin lähde. (Huuskonen 1992, 40.)

Yrittäjyydellä (Entrepreneurship) taas tarkoitetaan toimintaa, eli yrittäjyyden harjoittamista. (Gordon & Natarajan 2009, 7, 18-19; Huuskonen 1992, 40). Opetusministeriön määritelmän mukaan yrittäjyys sisältää luovuuden, innovaatiokyvyn ja riskinoton. Yrittäjyys sisältää myös kyvyn suunnitella ja johtaa toimintaa tavoitteiden saavuttamiseksi. Se on yksilön kykyä muuttaa ideat toiminnaksi. (Virkkunen 2009, 11.)

Yrittäjyyteen ei yleensä lasketa monikansallisia yhtiöitä, joissa omistajuus on hajautettu suurelle sijoittajajoukolle. Yrittäjyys liitetään tavallisesti pienimuotoiseen yritystoimintaan, jossa yrityksen omistaja tai omistajat toimivat mukana yrityksen toiminnassa. Yrittäjä toimii usein yksin tai yhdessä sukulaistensa tai omistajakumppaniensa kanssa. (Viitala & Jylhä 2013.) Yrittäjä voi olla yksinyrittäjä kuten ammatinharjoittaja tai työnantajayrittäjä, jolla on työntekijöitä palveluksessaan. Yrittäjäksi lasketaan myös osakeyhtiössä toimiva henkilö, joka omistaa vähintään puolet yrityksestä, joko yksin tai perheensä kanssa. (Tilastokeskuksen www-sivut 2017.)

4.1 Yrittäjyyden muodot

Kyrön ja Ripatin (2006) mukaan yrittäjyys voidaan jaotella erilaisiin ajan saatossa kehittyneisiin vuorovaikutteisiin muotoihin, kuten ulkoinen yrittäjyys, organisaatioyrittäjyys, omaehtoinen yrittäjyys tai sisäinen yrittäjyys, kuvio 2. Nämä yrittäjyyden eri muodot ovat vuorovaikutuksessa keskenään ja muovaavat toinen toistaan (Kyrö & Ripatti 2006, 18.)

Kuvio 2. Yrittäjyiden muodot. Mukailtu Kyrön kuvasta (Paula Kyrö 2005).

Ulkoisella yrittäjyydellä tarkoitetaan yrittäjyysprosessia, jonka lopputuloksena syntyy yksilön oma pienyritys, jossa yrittäjä toimii johtajana ja omistajana (Kyrö 1998, 134). Organisaatioyrittäjyydellä taas viitataan kollektiiviseen yrittäjämäiseen toimintatapaan. (Kyrö 2006, 18). Organisaatioyrittäjyydessä koko organisaatio toimii yrittäjämäisesti yhtenä ryhmänä, yksilöllisen yrittäjämäisen toiminnan sijaan.

Sisäisellä yrittäjyydellä tarkoitetaan yksilön yrittäjämäistä käytöstä, yrityksessä tai organisaatiossa, yksilön toimiessa työnantajan alaisuudessa. Yrittäjämäisellä käytöksellä, tarkoitetaan usein vastuun kantamista tuloksista ja aloitteellisuutta. Sisäistä yrittäjyyttä ei usein katsota varsinaiseksi yrittäjyydeksi, sillä siitä puuttuu yrittäjyyteen tiukasti liitettyjä tekijöitä, kuten taloudellinen riskinkanto tai ylin auktoriteetin lähde. Toki sisäinen yrittäjyyskin voi sisältää osittaisen taloudellisen riskin, usein se ei kuitenkaan ole niin suuri kuin varsinaisella yrittäjällä. (Huuskonen 1992, 41.)

Sisäinen yrittäjyys sekä organisaatioyrittäjyys jätetään tämän tutkimuksen ulkopuolelle, sillä tässä tutkimuksessa ei ole kyse yritteliästä käyttäytymisestä organisaation sisällä, vaan yritteliästä toiminnasta yhteiskunnassa. Toiminnasta, joka johtaa lopulta ulkoiseen yrittäjyyteen eli yrityksen perustamiseen tai yrittäjämäiseen toimintaan, jolloin henkilö työllistää itsensä esimerkiksi kevytyrittäjyyden kautta. Sisäistä yrittäjyyttä

merkittävämpinä tekijöinä voidaan tällöin nähdä sekä ulkoinen että omaehtoinen yrittäjyys.

Kyrö (1998) määrittelee omaehtoisen yrittäjyyden yksilön omana kehityskertomuksena, johon liittyy vastuu omasta työllistyvyydestä ja toimeentulosta, sekä yksilön omasta vaikuttamisesta itseensä ja ympäristöönsä. Omaehtoinen yrittäjyys viittaa yksilön omaan kehitykseen, asenteeseen ja tapaan toimia. (Kyrö 1998, 134.) Viitala ja Jylhä (2013) puhuvat termin yhteydessä yrittävyydestä tai yritteliästä käyttäytymisestä (Viitala & Jylhä 2013). Remes (2003) tarkastelee omaehtoista yrittäjyyttä itseohjautuvuuden kautta, jossa edetään prosessimaisesti kohti yrittäjämäistä minäkuva. (Remes 2003, 115-117.)

Yrittäjämäinen minäkuva on tärkeä tekijä yksilön yrittäjyyspäätöksessä. Yksilön täytyy nähdä itsensä yrittäjänä, voidakseen tavoitella yrittäjyyttä. Tässä tutkimuksessa yrittäjyyttä tarkastellaan ulkoisena yrittäjyytenä, joka johtaa yrityksen perustamiseen. Kuitenkin ulkoisen yrittäjyyden prosessiin tarvitaan omaehtoista yrittäjyyttä, jotta yksilö omaksuu roolinsa yrittäjänä ja hänelle kehittyy yrittäjäidentiteetti.

4.2 Identiteetin käsite

Identiteetin käsite ei ole yksiselitteinen, sitä on tulkittu monin eri tavoin. Ropon (2015) mukaan identiteetti on yksilön arvio, kertomus tai kuvaus omasta nykyhetken tilastaan. Identiteetti muodostuu yksilön verratessa osaamisestaan tai toimintakyvystään muodostunutta käsitystä siihen, mitä hän haluaisi olla, tai osaako hän sen minkä haluaisi osata. Arvioinnin tuloksena yksilö voi joko alkaa työskentelemään saavuttaakseen oman identiteettistandardinsa, laskea identiteettistandardinsa vaatimustason sille tasolle jossa hän mielestään nyt on, tai tyytyä ristiriitaan identiteettistandardin ja nykyisen tilan välillä. (Ropo 2015, 44.)

Häggin (2011) mukaan identiteetin lähikäsitteisiin voidaan lukea muun muassa minäkäsitys, joka muodostuu yksilön omasta käsityksestä fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena olentona (Hägg 2011, 64-65). Teoreettisessa tarkastelussa jaetaan usein identiteetti ja minuus, sosiaaliseen ja henkilökohtaiseen identiteettiin. Henkilökohtaisella

identiteetillä tarkoitetaan yksilön käsitystä itsestään, sosiaalisella identiteetillä taas yksilön käsitystä itsestään erilaisten ryhmien osana, kuten esimerkiksi naisena, isovanhempiana, ammattinsa edustajana tai yrittäjänä. Kaikki teoriat eivät kuitenkaan tee selvää jakoa näiden asioiden välillä. (Kuusela 2006, 46.)

Aiemmin identiteettiä on pidetty muuttumattomana läpi elämän. Nykyään identiteetin dynaamisuus on otettu tutkimuksissa huomioon. Dynaamisen identiteetikäsityksen mukaan, identiteetti muuttuu jatkuvasti ja se on oppimisen tulos. Identiteetti rakentuu muistoista, nykyhetkestä sekä tulevaisuudesta ja näyttäytyy vain vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa. (Hägg 2011, 68.)

Identiteetti vaikuttaa oleellisesti esimerkiksi uravalintaan ja ammatti identiteetin muotoutumiseen vaikuttaa muun muassa sosiaalistuminen ja samaistuminen kyseessä olevaan ammattiryhmään (Hyvönen 2008, 16). Jos mietitään identiteettiä yrittäjyyden yhteydessä, yksilön täytyy nähdä itsensä yrittäjänä voidakseen tavoitella yrittäjyyttä. Identiteetin dynaamisuus antaa mahdollisuuden yrittäjyysidentiteetin saavuttamiseen, vaikka yksilö ei olisi aiemmin nähnyt itseään yrittäjänä. Täytyy vain löytää keinot, joilla identiteetin muodostumiseen voidaan vaikuttaa.

4.3 Yrittäjäidentiteetti

Hägg (2011) on tutkinut yrittäjyyttä identiteetin kautta ja kuinka yrittäjyysvalmennuksella voidaan yksilön identiteettiä yrittäjänä vahvistaa (Hägg 2011, 6). Toisin sanoen yksi keino lisätä yrittäjyyttä on, yksilön yrittäjäidentiteetin vahvistaminen. Tällöin yksilö omaksuu itselleen yrittäjän roolin ja alkaa toimimaan sen mukaisesti.

Häggin (2011) tutkimuksen mukaan yrittäjäidentiteetin kehittyminen on syklinen oppimisprosessi, joka kehittyy työstämisen tuloksena, sekä yksin että vuorovaikutuksessa ympäristön ja yksilölle merkityksellisten henkilöiden kanssa. Yrittäjäidentiteettiä voidaan vahvistaa yrittäjyysvalmennuksessa, käyttäen rituaalisuutta, jolloin rituaalisten vaiheiden kokeminen herättää minäidentiteetin kehittymisen, lopputuloksena yrittäjyysidentiteetin rakentuminen muutosprosessin kautta. (Hägg 2011, 6.)

Häggin (2011) tutkimus osoitti, että yrittäjäidentiteetti ei rakennu yhtenäiseksi selkeäksi määritelmäksi, joka olisi jokaisella samanlainen. Yrittäjyysidentiteetit vaativat jatkuvaa työstöä ja rakentuvat tekijöistä kuten arvot ja asenteet, temperamentti, oma henkilöhistoria sekä ammatillinen historia, ihanteet ja unelmat ja niin edelleen. Edellä mainittuihin tekijöihin sekoittuvat yrittäjäkompetenssit muodostaen yksilön muiden tekijöiden kanssa oman persoonallisen muotonsa. (Hägg 2011, 198-199.) Yrittäjäkompetensseilla viitataan yksilön henkilökohtaisiin ominaisuuksiin, jotka pitävät sisällään yrittäjyydessä tarvittavat tiedot, taidot ja asenteen (Jalonen 2009, 11).

4.4 Yrittäjätyyppit

Huuskonen (1992) listaa tyypillisenä pidetyt yrittäjätyyppit, jotka on luokiteltu Stanworthin ja Curranin tutkimuksessa löydettyjen yrittäjäidentiteettien mukaan. Käsityöläisidentiteetti (Artisan Identity), Klassinen yrittäjäidentiteetti (Classical Entrepreneur Identity) ja Toimitusjohtaja identiteetti (Manager Identity). (Huuskonen 1992, 42.) Näiden lisäksi on olemassa lukuisia määritelmiä erilaisista yrittäjätyypeistä, niiden listaamista en koe kuitenkaan tutkimuksen kannalta oleellisena, sillä tutkimuksessa on kyse matkasta yrittäjyyteen, ei siitä, mihin yrittäjätyyppi kategoriaan itsensä yrittäjyydellä työllistävä henkilö kuuluu. Jos tutkittaisiin yrityksen kasvattamista, asialla olisi enemmän merkitystä. Halusin kuitenkin tuoda esiin joitain yrittäjätyypppejä, sillä persoonallisuus ja identiteetti eivät rajoitu vain siihen, valitseeko yksilö palkkatyön vai yrittäjyyden. Persoonallisuus ja identiteetti ilmenevät myös siinä, minkälainen yrittäjyysidentiteetti yksilölle valikoituu (Huuskonen 1992, 42-43). Toki muillakin tekijöillä voi olla asiaan vaikutusta, mutta todennäköisesti persoonalla ja identiteetillä on muita tekijöitä suurempi merkitys.

Käsityöläisidentiteetin omaavalle yrittäjälle on tärkeää tuotteen valmistus ja työtyytyväisyys. Hän osallistuu usein itse tuotteiden valmistukseen ja palkkaa työntekijät tuttavapohjalta. Keskeistä yrittäjälle on riippumattomuus ja itsenäisyys. Toimeentulon merkitys on vähäisempi kuin työn mielekkyys, yritys on usein pieni.

Klassisen yrittäjäidentiteetin omaavalle yrittäjälle voitolla ja toimeentulolla on tärkeä merkitys. Yrittäjä ei osallistu juuri ollenkaan tuotteidensa valmistukseen, työntekijät palkataan yleisin perustein. Yrittäjä pyrkii yrityksen kasvattamiseen ja yritys on yleensä suurempi kuin käsityöläsidentiteetin omaavalla yrittäjällä.

Toimitusjohtajaidentiteetin omaava yrittäjä pitää ulkopuolisten ja alaisten tunnustusta johtamiskyvyistään tärkeänä. Yrittäjän toiminnassa korostuu johtaminen ja tuloksen tekeminen. Yritys on suurempi kuin klassisen yrittäjäidentiteetin omaavalla ja yrittäjällä on pyrkimyksenä sen kasvattaminen. (Huuskonen 1992, 42-43.)

4.5 Yrittäjyyspäättös

Yrittäjyyspäättös on ammatinvalinta, joka on myös elämäntapa, sillä yrittämisellä on varsin kokonaisvaltainen vaikutus yrittäjän elämään. Yrittäjyyden lähtökohtana on mahdollisuuksien havaitseminen ja niihin tarttuminen, sekä kyky organisoida mahdollisuuksia hyödyntävä toiminta (Viitala & Jylhä 2013.) Yrittäjyyspäättös voidaan nähdä eräänlaisena prosessina, jonka tuloksena syntyy yrittäjyys. Yrittäjyyspäättöksen syntyyn liittyy erilaisia tekijöitä, joita tutkijat ovat tarkastelleet vuosien saatossa muun muassa taloustieteellisestä, sosiologisista ja psykologisista näkökulmista (Tonttila 2010, 46). Huuskosen (1992) mukaan yrittäjyyspäättös ei eroa muista suurista päätöksistä, mutta tilanteilla ja ympäristöllä on vaikutusta siihen mihin johtopäätökseen yksilö tulee. Samanlaiset olosuhteet synnyttävät yksilöissä erilaista käytöstä, joten yrittäjyyttä ei voida selittää pelkästään olosuhteilla. Yrittäjäksi ryhtymiseen vaikuttaa monet tekijät; henkilötekijät, taustatekijät sekä tilannetekijät. (Huuskonen 1992, 9-10,12, 51.)

4.6 Henkilötekijät

Henkilötekijöillä on osaltaan vaikutusta yksilön uravalintoihin. Persoonallisuuden piirteiden lisäksi henkilötekijöiksi katsotaan myös arvot, asenteet ja uskomukset. Yrittäjämönteinen ympäristö vaikuttaa myönteisesti henkilön arvoihin ja asenteisiin yrittäjyyttä kohtaan. Myönteiset asenteet yrittäjyyttä kohtaan ovatkin yrittäjyyden ehto,

mutta eivät kuitenkaan yksinään riittävä tekijä yrittäjyyspäätöksen syntymiseen. (Huuskonen 1992, 57-69.) Lisää asenteista kappaleessa 5.4.

Yrittäjille tyypillisiä persoonallisuuden piirteitä ovat muun muassa riskisuuntautuneisuus, epävarmuuden sietokyky, tavoitteellisuus, vastuunkanto sekä päättäväisyys. Ei ole kuitenkaan näyttöä siitä, että mikään näistä tekijöistä olisi ominaista pelkästään yrittäjille. (Parker 2004, 76-79.) Huuskosen (1992) mukaan yrittäjä voidaan selkeästi tunnistaa vain toimiensa avulla. Yrittäjän persoonallisuuden piirteet antavat vain parhaimmillaan tietoa siitä, että henkilö on yrittäjämäinen. (Huuskonen 1992, 39-40.)

Kuitenkin monesti varsinkin edellä mainittua riskisuuntautuneisuutta, pidetään yhtenä merkittävänä yksilön piirteenä, kun puhutaan yrittäjyydestä, sillä yritystoimintaan liitetään kiinteästi erilaiset riskit. Huuskosen (1992) mukaan riskiin suhtautuminen ei kuitenkaan erottele yrittäjiä muista, vaan kyky suhtautua epävarmuuteen sekä riskien hallittavuus, jolloin yrittäjät ottavat omasta mielestään kohtuullisia ja hallittavia riskejä. (Huuskonen 1992, 61-62.) Merkittävää on tällöin juurikin yksilön oma arvio riskeistä. Riskeistä lisää kappaleessa 5.9, sillä riskit ja niihin suhtautuminen vaikuttavat myös yrittäjyyden esteisiin.

On huomattu psykologisia tekijöitä, jotka esiintyvät useilla yrittäjillä, kuten voimakas tunne oman elämän hallinnasta ja korkea suoriutumistarve. (Huuskonen 1992, 50.) Elämän hallinta (locus control) tarkoittaa sitä, että yksilö uskoo voivansa vaikuttaa, omaan menestymiseensä. Suoriutumistarpeella taas viitataan yksilön motivaatioon etsiä menestystä. (Huuskonen 1992, 65,70.) On kuitenkin huomattava, että näitäkään tekijöitä ei voida pitää pelkästään yrittäjille ominaisina, vaan nämä ovat ominaisuuksia, joita löytyy useilta yrittäjiltä. (Huuskonen 1992, 69-70).

Tässä tutkimuksessa keskitytään vain niihin yksilön persoonallisuuden piirteisiin, joihin voidaan vaikuttaa, kuten epävarmuuden sietokyky. Henkilötekijät kuitenkin kulkevat tutkimuksessa mukana varsinkin arvojen ja asenteiden osalta, sillä kuten edellä mainittiin, kuuluvat ne osaltaan yrittäjäksi ryhtymiseen vaikuttaviin tekijöihin. Tästä huolimatta, kyselyssä selvitetään yksilöiden omaa näkemystä siitä, omaavatko he joi-tain näistä yrittäjille tyypillisistä piirteistä, kuten riskisuuntautuneisuus, epävarmuu-

den sietokyky, tavoitteellisuus, vastuunkanto sekä päättäväisyys. Tarkoituksena on lähinnä saada vastaajat pohtimaan omia persoonallisuuden piirteitään ja tutkia, jos joku vastaajista omaa mielestään kaikki nämä piirteet, niin mikä tekijä seisoo esteenä yrittäjyyden tiellä.

4.7 Taustatekijät

Yrittäjäksi ryhtymisen yleiset taustatekijät ovat yksilön sosiaalinen tausta ja aiemmat elämäkokemukset. Näillä seikoilla on vaikutusta persoonallisuuteen ja tapaan nähdä maailmaa sekä reaalisiin mahdollisuuksiin tehdä erilaisia ratkaisuja (Huuskonen 1992, 52.) Yhdeksi tärkeäksi taustatekijäksi yrittäjyydessä on huomattu työkokemus, joka on tullut työskentelystä pienissä yrityksissä tai perheyrityksissä. Näin on saatu käytännön tietoa yritystoiminnasta, jolloin hankitun osaamisen ja asiantuntemuksen turvin lähdetään pyörittämään omaa yritystä. On myös tavallista, että yritys perustetaan samalle alalle kuin edellisen työnantajan yritys. (Huuskonen 1992, 52-53; Parker 2004, 85.)

Myös perhetaustan, roolimallien ja yhteiskunnallisen taustan vaikutus on noussut esille tutkimuksissa. Useiden tutkijoiden mukaan, yrittäjämysteisessä yhteisössä kasvaminen vaikuttaa yksilön arvoihin, asenteisiin ja uskomuksiin yrittäjyysmotivaatiota lisäävänä tekijänä, samoin kuin samaistuminen yrittäjämäiseen rooliin esikuvien kautta. (Huuskonen 1992, 53-54.) Roolimallina toimimisella on toinenkin puoli, sillä vanhemmat tai esikuva voivat joko kannustaa yrittäjyyteen, tai siitä pois päin riippuen heidän asenteistaan yrittäjyyteen (Krueger & Carsrud 1993, 327; Parker 2004, 85-86; Bygrave 2010, 8).

Taustatekijöillä on vaikutusta sosiaalisen ja ammatillisen lähtötilanteen lisäksi, myös käytettävissä oleviin taloudellisiin resursseihin ja muihin edellytyksiin aloittaa yritystoiminta. Maantieteellinen sijainti ja sosiaalinen tausta vaikuttavat mahdollisuuteen aloittaa yritystoiminta, joko myönteisesti tai kielteisesti riippuen yksilön taustasta. (Huuskonen 1992, 53-55.)

Taustatekijöiden, kuten roolimallien merkitys yrittäjyyttä edistävänä tekijänä on tullut esiin monessa tutkimuksessa. Roolimallien merkitystä ei sivuuteta myöskään tässä tutkimuksessa, vaan otetaan huomioon tutkimusosiossa yhtenä yksilön taustamuuttujana.

4.8 Tilannetekijät

Tilannetekijöitä ovat yksilön ympäristössä olevat tekijät, kuten esimerkiksi työllisyystilanne tai avioero. Tilannetekijät voidaan erotella veto- ja työntötekijöihin (push and pull-effect), jolloin vetotekijät voidaan nähdä yrittäjyyteen houkuttelevina tekijöinä. Tällaisia tekijöitä ovat houkuttelevat liiketoimintamahdollisuudet tai tarjottu mahdollisuus ryhtyä yrittäjäksi. Työntötekijät ovat nimensä mukaisesti yrittäjyyteen työntäviä tekijöitä, kuten tyytymättömyys edelliseen työhön, työsuhteen päättyminen, muutto toiselle paikkakunnalle, ainoa keino työllistyä omalle alalle tai ainoa keino ylipäätään työllistymiseen. (Huuskonen 1992, 51; Pärnänen & Sutela 2014, 29.)

Nämä veto- ja työntötekijät voidaan helposti nähdä toisensa poissulkevinä, mutta usein molemmat tekijät ovat vaikuttaneet yrittäjäksi ryhtymiseen. Palkkatyön puuttetakaan ei voida pitää täysin pakkoyrittäjyyteen ajavana tekijänä, sillä voi olla, että oman alan työtä olisi tarjolla toisella paikkakunnalla, mutta ei haluta muuttaa. Yrittäjyys antaa tällöin mahdollisuuden valita paikkakunnan, jossa asua. (Hytti & Heinonen 2011.)

Veto- ja työntötekijöiden rinnalla on myös käytetty käsitteitä pakko- ja mahdollisuusyrittäjyys, jolloin yrittäjyyden taustalla on muiden työllistymismahdollisuuksien vähäisyys tai houkuttelevan liiketoimintamahdollisuuden havaitseminen (Viitala & Jylhä 2013). Viitalan ja Jylhän (2013) mukaan Suomessa yrittäjyyspäätöksen taustalla on usein positiiviset motiivit ja intentiot, pakkoyrittäjyyden sijaan (Viitala & Jylhä 2013). Tämä saattaa johtua Suomen suhteellisen hyvästä sosiaaliturvasta, jolloin todellista pakkoa yrittäjyyteen ei oikeasti ole olemassa (Kautonen 2007, 19).

Tämän tutkimuksen lähtökohtana ovat työntötekijät, kuten työttömyys. Kuitenkin tutkimuksen kannalta oleellisempi asia, on selvittää yrittäjyyteen vetäviä tekijöitä työttömien kohdalla ja milloin nämä tekijät ylittävät yrittäjyyden tielle mahdollisesti asetetut esteet. On kuitenkin muistettava, että liiketoimintamahdollisuudeksi ei voida muuttua.

Eikä tarjottu liiketoimintamahdollisuuskään saa kaikkia ryhtymään yrittäjiksi. Sen vuoksi tutkimuksessa paneudutaan myös yksilön sisäisiin tekijöihin. Näiden sisäisten tekijöiden tunnistaminen ja vahvistaminen on tärkeää, jotta yksilö voisi helpommin ylittää omat sisäiset esteensä ja huomata, sekä tarttua ympäristön tarjoamiin liiketoimintamahdollisuuksiin.

4.9 Arvot, asenteet ja uskomukset sekä motiivit

Positiivinen yrittäjyyspäätös on merkittävä tekijä yhteiskunnalle, mutta kaikista ihmisistä ei ole yrittäjiksi. Joukkoon mahtuu kuitenkin paljon yksilöitä, joiden yrittäjyyspäätös on kiinni jostain yksilölle merkittävästä tekijästä, kuten lähipiirin suhtautumisesta yrittäjyyteen, olemassa olevista resursseista tai omasta asenteesta yrittäjyyttä kohtaan. Esteestä, joka seisoo yrittäjyyspäätöksen tiellä tai jostain motivaatiotekijästä, jonka tuloa yksilö yksilön yrittäjyyspäätös odottaa. Motiivin, arvojen ja asenteen, sekä uskomusten merkitys yrittäjyyspäätökselle on tullut esille monessa tutkimuksessa. Sen vuoksi myös tässä tutkimuksessa katsotaan näitä tekijöitä hiukan tarkemmin.

Arvoilla tarkoitetaan tavoitteita, jotka ohjaavat yksilön ajattelua, valintoja ja tekoja. (Bergstöm & Leppänen 2015). Yksilöiden arvot ovat henkilökohtaisia, tiedostettuja tai tiedostamattomia periaatteita, joita pidetään henkilökohtaisesti tärkeinä ja joihin nojaututaan päivittäisessä elämässä. (Carlsson & Järvinen 2012).

Asenteella taas tarkoitetaan yksilön suhtautumistapaa, positiivista tai negatiivista, jostain tiettyä kohdetta, henkilöä tai asiaa kohtaan. Asenteiden muodostumiseen vaikuttavat omat sekä muiden kokemukset, uskomukset sekä tunteet. Yksilön käytös ja suhtautuminen pohjautuvat joko myönteisiin tai kielteisiin asenteisiin, sekä uskallukseen toimia asenteidensa pohjalta. (Ajzen 2005, 3-4, 142-143.)

Vaikuttamalla yksilön uskomuksiin, voidaan vaikuttaa myös asenteeseen ja ohjata käytöstä haluttuun suuntaan. Jos yksilö uskoo, että toiminta aiheuttaa positiivisen tuloksen, hänelle kehittyy myönteinen asenne toimintaa kohtaan. Jos taas yksilö uskoo toiminnan lopputuloksen olevan kielteinen, kehittyy hänelle kielteinen asenne toimin-

taa kohtaa. (Ajzen 2005, 124.) Uskomuksiin vaikuttavat muun muassa omat käsitykset, yksilön muodostamat mielikuvat ja arviot, sekä ulkopuoliset tietolähteet (Huuskonen 1992, 68). Honkasen (2016) mukaan paras tapa vaikuttaa asenteisiin, olisi vaikuttaa samanaikaisesti yksilön uskomuksiin, tunteisiin sekä konkreettisiin kokemuksiin asiaa kohtaan. Kuitenkin näiden tekijöiden kohdalla vaikuttamisreitit- ja menetelmät ovat erilaisia. Tällöin tulisikin pohtia, millä näistä tekijöistä on suurin rooli asenteen ylläpitämisen tai muuttamisen kannalta. Yleisin tapa on tarjota henkilölle tietoa ja yrittää vaikuttaa asenteen tiedolliseen puoleen, järkeen vetoamalla. (Honkanen 2016, 77.)

Asenteiden vaikutusta yrittäjyyteen on esitetty merkittävämpänä, kuin esimerkiksi demografisten tekijöiden tai henkilön ominaisuuksien (Robinson, Stimpson, Huefner & Hunt 1991, 1). Demografisilla tekijöillä tarkoitetaan väestötekijöitä kuten; ikä, sukupuoli, asuinpaikka, siviilisääty, ammatti jne. (Bergstöm & Leppänen 2015). On hyvä kuitenkin huomata, että asenteet eivät aina ennakoivat yksilön käytöstä, lopulliseen käyttäytymiseen vaikuttavat myös monet muut tekijät, kuten koetut esteet tai motiivit.

4.10 Motivaatio ja yrittäjyysmotivaatio

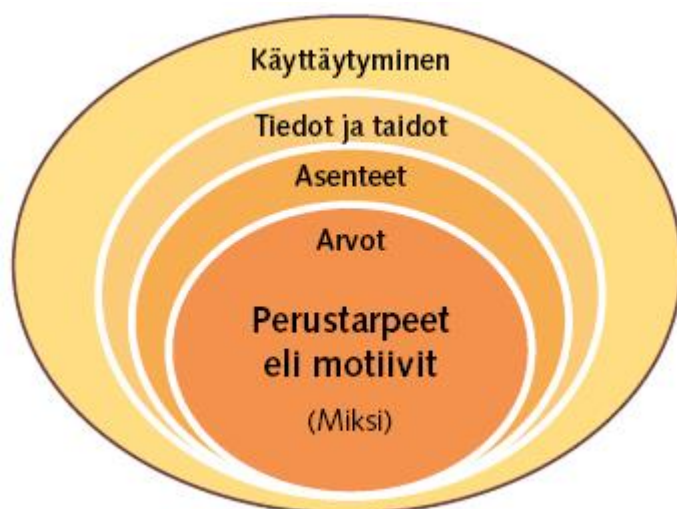
Motivaatio liittyy kiinteästi psykologiaan, sitä käytetään eri merkityksissä. (Huuskonen 1992, 20). Motivaatio voidaan nähdä pyrkimyksenä johonkin, tavoitteena ja psykologisina tarpeina. Motiivit kertovat miksi yksilö toimii ja ajattelee, niin kuin toimii ja ajattelee. Motiivit eivät aina ole yksilön itse tiedostettavissa. (Mayor & Risku 2015).

Motivaatio jaotellaan usein sisäiseen ja ulkoiseen motivaatioon. Ulkoisella motivaatiolla tarkoitetaan motivaatiota, joka tulee jonkin ulkoisen palkinnon tavoittelusta tai rangaistuksen välttelystä. Sisäisellä motivaatiolla taas tarkoitetaan asioita, joita yksilö tavoittelee omasta halustaan. Sisäinen motivaatio lähtee yksilön henkilökohtaisista, arvostuksen ja kiinnostuksen kohteista. (Martela & Jarenko 2015, 25-26.)

Sisäistä ja ulkoista motiivia ei voida kuitenkaan asettaa täysin vastakkain ja jakaa motiiveja sen mukaan, sillä näkökulmasta riippuen, kaikki motiivi tulee sisältä. Sisäisen ja ulkoisen motivaation keskeisin ero, on näiden motivaatioiden aiheuttamat tunteet. Sisäinen motivaatio tuntuu innostavalta ja iloiselta, ulkoinen motivaatio stressaavalta

ja ahdistavalta. Sisäinen ja ulkoinen motivaatio ovat usein samanaikaisesti läsnä. Esimerkiksi Startup-yrittäjän arjessa on jatkuvasti läsnä vahva sisäinen motivaatio sekä ahdistava ulkoinen motivaatio: polttava tekemisen into ja jatkuva pelko konkurssista. (Martela & Jarenko 2015, 26-28.)

Mayorin ja Riskun (2015) mukaan ihmisen persoonallisuudessa on monta kerrosta, joiden vaikuttavuus toimii sisältä ulospäin. Uloin kerros on ulospäin näkyvä käyttäytyminen. Uloimman kerroksen alla ovat tiedot, taidot ja resurssit, jotka eivät välttämättä näy muille. Syvemmälle mentäessä löytyvät uskomukset ja asenteet, sekä lopuksi persoonallisuuden ytimeistä arvoja ja todellisia tarpeita kuvaavat motiivit. Mitä syvemmälle kuvioon mennään, sitä vaikeampaa tekijää on muuttaa. (Mayor & Risku 2015.)

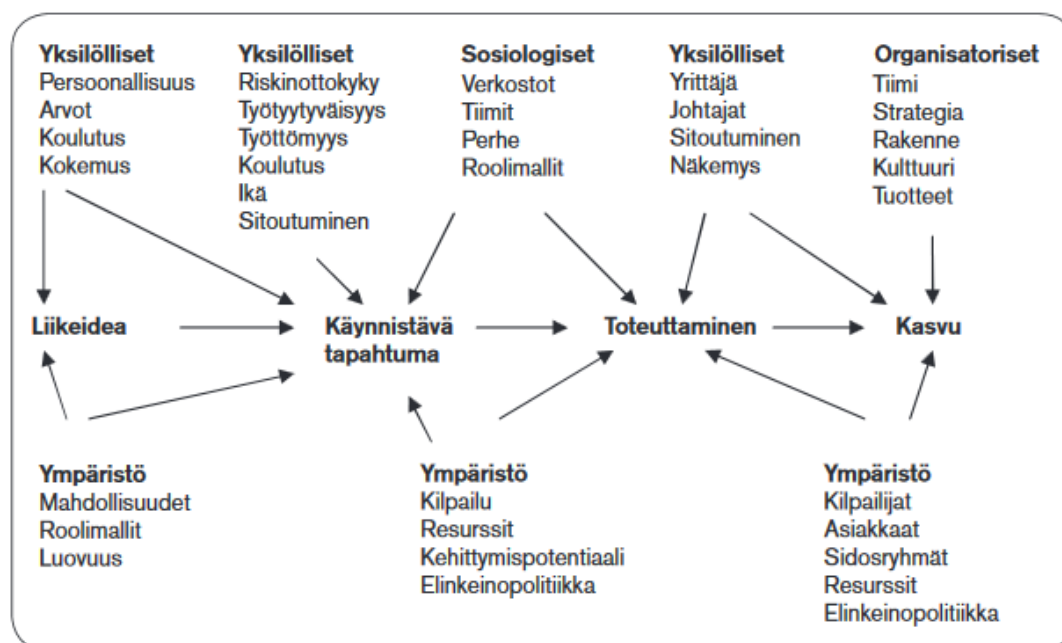
Kuvio 3. Ihmisen persoonallisuus ja sen kerrokset (Mayor & Risku 2015).

Motiiveja on siis vaikea muuttaa, mutta ei mahdotonta. On olemassa tekijöitä, jotka saavat yksilön ponnistelemaan kovemmin kohti tavoitetta, kuin vetäytymään pois haastavista tilanteista. (Kumpumäki 2010, 18.) Tässä tutkimuksessa motivaatiota tarkastellaan lähinnä yrittäjyyden näkökulmasta, eli mitkä ovat ne motivaatiotekijät, joiden vuoksi henkilö ryhtyy yrittäjäksi.

Tonttilan (2010) mukaan yrittäjäksi ryhtymisen ja yrittäjänä toimimisen kannalta keskeisinä tekijöinä voidaan pitää yksilön omaa arviota onnistumisen ja menestymisen mahdollisuuksista sekä motivaatiota. (Tonttila 2010, 72).

Yrittäjyysmotivaatioon on liitetty muun muassa Bygraven (1994) malli liiketoiminnan syntyprosessista, kuvio 4. Mallin mukaan yrittäjyyden aloittamispäätökseen vaikuttavia tekijöitä ovat yksilölliset ominaisuudet, yhteiskunnalliset ja sosiaaliset tekijät sekä ympäristön vaikutukset. Yrittäjyyttä myös edeltää aina jokin laukaiseva tekijä, kuten esimerkiksi uramahdollisuuksien puuttuminen, työttömyys, liiketoimintamahdollisuuksien havaitseminen tai roolimallien antama esimerkki. (Opetusministeriö 2009, 16; Bygrave 2010, 4-5.)

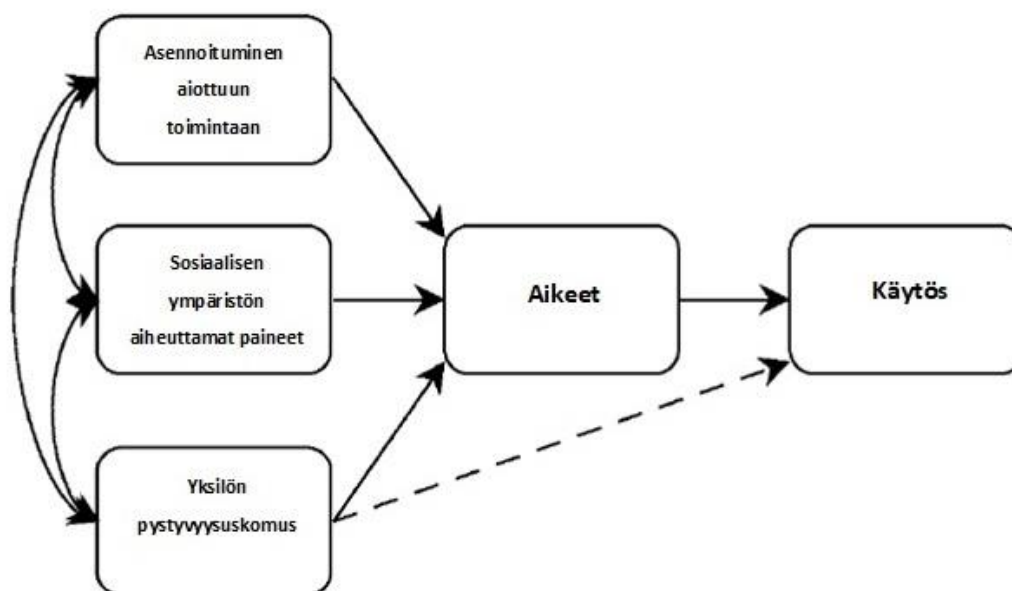
Kuvio 4. Malli liiketoiminnan syntyprosessista (Bygrave 1994, Opetusministeriö 2009, 15).

Motivaation yhteydessä puhutaan usein myös intentioista, eli pyrkimyksestä tavoitteen saavuttamiseen. Motivaatiolla ja intentioilla on yhtäläisyyksiä ja ne liittyvät toisiinsa, ollen kuitenkin hiukan eritasoisia termejä. Motivaatio liittyy psykologiaan, kun taas intentiota käytetään usein teon teorian yhteydessä. (Huuskonen 1992, 20.) Yrittäjyys-tutkimuksissa intentiota käytetään selittämään yksilön yrittäjyysaikeita, kuitenkin voitaisiin katsoa, että motivaatio liittyy kiinteästi intention taustalle.

4.11 Yrittäjyysintentionit

Katz ja Gartner (1988) määrittivät intention tiedon etsintänä, päämääränä yrityksen perustaminen (Katz & Gartner 1988, 431). Intentiolla viitataan aikomukseen tehdä jotain, teon tavoitteellisuutta sekä päämäärää. Yrittäjyystutkimuksissa yrittäjäksi ryhtyvää henkilöä pidetään intentionaalisesti käyttäytyvänä. (Huuskonen 1992, 20.)

Ajzenin (1991) suunnitellun toiminnan malli (Theory of planned behaviour, TPB) perustuu intentioihin eli aikeisiin, kuvio 5. Ajzenin mallin mukaan, käytöksen ennustettavuuteen vaikuttaa aikomukset (intentionit), asennoituminen aiottuun toimintaan, lähiympäristön tuki ja pystyvyysuskomus. Mitä voimakkaampi intentio, sosiaaliset paineet ja positiivisempi asennoituminen toimintaa kohtaan yksilöllä on, sitä todennäköisemmin käytös toteutuu. On kuitenkin huomattava, että näiden kolmen tekijän merkitys intentionille vaihtelee. Joskus yhden tai kahden tekijän vaikutus on aiheuttanut intention, joskus tarvitaan kaikkia kolmea. Tekijöiden merkitys on yksilökohtainen, samoin kuin tekijöiden vaikuttavuus. (Ajzen 2005, 117-118.)

Kuvio 5. Suunnitellun toiminnan malli (Theory of planned behaviour, Ajzen 1991).

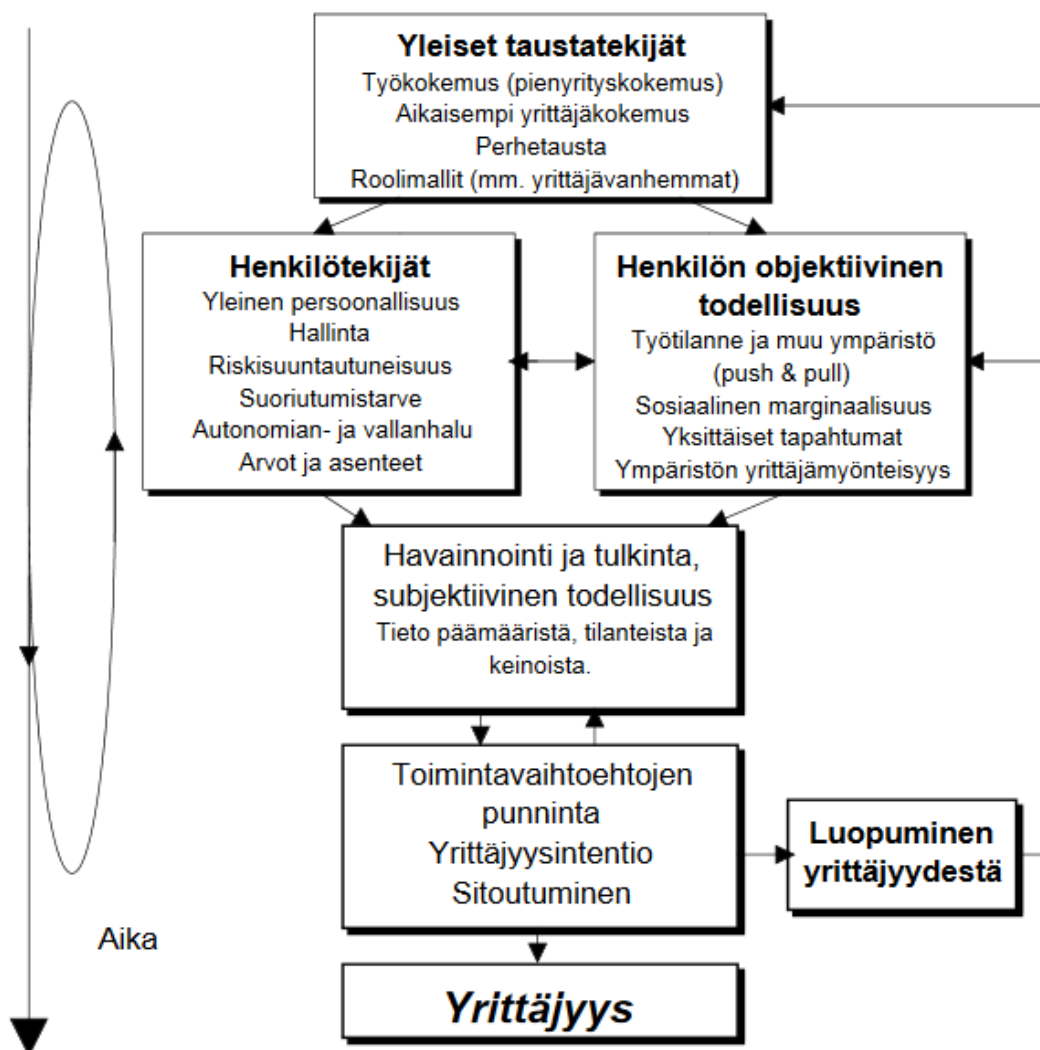
Useiden tutkimusten mukaan varsinkin yksilön pystyvyysuskomuksella (self-efficacy) on merkittävä rooli yrittäjyysaikeita ohjaavana tekijänä (Boyd & Vozikis 1994, 64; Wilson, Kickul & Marliano 2007, 401; Joensuu, Varamäki, Viljamaa, Heikkilä & Kattajavirta 2014, 131). Pystyvyysuskomuksella viitataan siihen, kuinka helpoksi tai vaikeaksi yksilö kokee toiminnan, kuten vaikkapa yrittäjyyden. Pystyvyysuskomus perustuu yksilön uskoon käytettävissä olevista resursseista ja mahdollisuuksista. (Boyd & Vozikis 1994, 66; Peltonen 2014, 94.) Pystyvyysuskomukset kehittyvät aikaisempien kokemusten, havaintojen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen perusteella, jolloin aiemmat positiiviset kokemukset vahvistavat yksilön pystyvyysuskomuksia, samoin kuin epäonnistumiset vaikuttavat negatiivisesti yksilön pystyvyysuskomuksiin (Bandura 2012, 13; Peltonen 2014, 94). Kruegerin (1993) mukaan esimerkiksi roolimallien vaikutukset intentioon ovat merkityksellisiä vain silloin, jos ne vaikuttavat asenteisiin kuten pystyvyysuskomus (Krueger & Carsrud 1993, 320).

Suunnitellun toiminnan mallissa, asenteella aiottuun toimintaan, viitataan yksilön näkemykseen toiminnasta, jolloin positiivinen asenne yrittäjyyttä kohtaan toimii tärkeänä tekijänä yrittäjyysaikeiden toteutumisessa. Useissa yrittäjyystutkimuksissa onkin korostettu asenteen merkitystä yrittäjyyttä edistävänä tekijänä. (Joensuu ym. 2014, 132).

Sosiaalisella ympäristöllä ja sen aiheuttamilla paineilla, tarkoitetaan tässä yhteydessä läheisten ihmisten suhtautumista yrittäjyyteen, eli lähiympäristön tukea. (Ajzen 2005, 117). Sosiaalisella verkostolla ja muiden odotuksilla on merkitystä siihen, minkä roolin yksilö valitsee. Miettiessään yrittäjyyttä, yksilö arvioi kuinka hänelle tärkeät henkilöt tulevat suhtautumaan hänen yrittäjyysaikeisiinsa. (Huuskonen 1992, 55.) Joensuun ym. (2014) tutkimuksen mukaan, merkittävänä opiskelijoiden yrittäjyysintentiona vahvistavana tekijänä toimii juurikin opiskelijan usko läheistensä tuesta, jos hän ryhtyisi yrittäjäksi (Joensuu ym 2014, 139).

Huuskosen (1992) mukaan yrittäjyysintentiona syntyy, jos tavoite näyttää riittävän houkuttelevalta sen vaatimiin ponnistuksiin ja uhrauksiin nähden. Jos taas uhraukset katsotaan liian suuriksi odotettaviin tuloksiin nähden, päätöstä ryhtyä yrittäjäksi ei synny. Yksilön tehdessä yrittäjyysintention, alkaa hän todennäköisesti etsimään tietoa ja tehdä muita järjestelyjä toiminnan aloittamiseksi, kuitenkin kyseessä on prosessi, joka

saattaa muuttaa suuntaa, milloin tahansa. Yrittäjäksi ryhtyminen voi pysyä pelkästään aikeena useita vuosia tai jopa jäädä aikeeksi. Mitä enemmän resursseja ja aikaa prosessiin on käytetty, sitä epätodennäköisemmin siitä luovutaan, vaikka ajatus ei olisi-kaan enää niin houkutteleva. Yksilö punnitsee yrittäjyyteen sijoittamansa panokset ja jos lisäpanos tuntuu pienemmältä kuin prosessin eteen tehty uhraus, todennäköisesti hanke jatkuu. (Huuskonen 1992, 86-87.)

Kuvio 6. Prosessimalli yrittäjäksi ryhtymisestä, Huuskonen 1992.

Kuviossa 6. Huuskonen (1992) kuvaa yrittäjyyden prosessia, johon vaikuttaa yksilön objektiivinen sekä subjektiivinen todellisuus. Objektiivisella todellisuudella tarkoitetaan niitä tilannetekijöitä, jotka vaikuttavat yrittäjyyspäätökseen, joko yrittäjyyttä

kohti vetävinä voimina tai yrittäjyyttä kohti työntävinä voimina. Objektiiivinen todellisuus on välitön ympäristö, jossa yksilö elää ja toimii. Subjektiiivisella todellisuudella taas tarkoitetaan sitä ympäristön kuvaa, joka yksilöllä on omasta elin- ja toimintapiiristään. (Huuskonen 1992, 70, 79, 80-81.)

Prosessissa yrittäjyyttä edeltää erilaisten vaihtoehtojen punninta, joka perustuu yksilön subjektiiiviseen todellisuuteen. Taipumus yrittäjyyteen syntyy koettujen tilanne- ja henkilötékijöiden ollessa sopivassa suhteessa toisiinsa. Jos yrittäjyys tarjoaa yksilölle jotain sellaista, jota hän haluaa tulevaisuudeltaan, liiketoiminmahdollisuudet ovat vähintään välttävät ja muut vaihtoehdot ovat vähemmän houkuttelevia, syntyy yksilölle yrittäjyysintentio. Intentio muodostuu varsinaiseksi yrittäjyydeksi sitoutumisvaiheen kautta, jolloin yrittäjyyteen sijoitetaan erilaisia panoksia. Sitoutuminen joko lisääntyy prosessin edetessä tai yksilö päättääkin luopua yrittäjyydestä, joko kokonaan tai väliaikaisesti, riippuen yksilön lähtöodotuksista. (Huuskonen 1992, 91.)

4.12 Yrittäjyysintentiot ja tutkimukset

Kruegerin ja Carsrudin (1993) mukaan aikomuksiin perustuvista malleista, kuten esimerkiksi Ajzenin (1991) suunnitellun toiminnan mallista, sekä Shaperon (1982) yrittäjyystapahtuman mallista, on hyötyä yrittäjyystutkimuksissa, sillä yrittäjyys edustaa suunniteltua toimintaa (Krueger & Carsrud 1993, 315, 318, 320-322). Intentioihin perustuva malli on paras yksittäinen käytöstä ennustava malli, asenteiden, uskomusten tai muiden psykologisten tai sosiaalisten tekijöiden sijaan. On kuitenkin huomattava, että asenteet ja uskomukset edeltävät intentioita, joten ne tulisi ottaa huomioon tutkimuksissa. Kuten myös se, että yksilön ajattelutapa, on altis muutokselle erilaisten tekijöiden vaikutuksesta. (Huuskonen 1992, 85; Krueger & Carsrud 1993, 315-316.)

Joensuu ym. (2014) ovat tutkineet opiskelijoiden yrittäjyysaikomuksia, niiden muu-
tosta sekä näihin vaikuttavia tekijöitä. Tutkimuksessa kehitettiin Entre Intentio mittaristo yrittäjyysaikeiden mittaamiseen, jotta potentiaalisten yrittäjien joukko voitaisiin tunnistaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja kohdistaa heille yrittäjyyttä tukevaa koulutusta. Entre Intentio työkalun viitekehyksenä on toiminut Ajzenin (1991)

suunnitellun toiminnan malli. (Joensuu ym 2014, 15.; Seinäjoen ammattikorkeakoulun www-sivut 2018.)

Kautonen, Van Gelderen & Tornikoski (2011) tutkivat yrittäjyyden osalta aikomuksen ja käyttäytymisen välistä yhteyttä. Tutkimus toteutettiin Ajzenin suunnitellun toiminnan mallin avulla ja kohteena olivat start-up aikomukset ja myöhempi käyttäytyminen, eli johtiko start-up yrityksen perustamisaikaa, yrityksen perustamiseen myöhemmässä vaiheessa. Tutkimuksen mukaan, suunnitellun toiminnan malli on toimiva väline yrittäjyysaikeiden tutkimiseen ja motiivina nähdä yrittäjyys ammattina tulisi lisätä asennemuutosten ja yrittäjyyteen liitettyjen normien kautta. Lisäksi tulisi vahvistaa yksilön käsitystä omista mahdollisuuksista yrittäjyyteen, yrittäjyyskoulutuksen kautta. (Kautonen, Van Gelderen & Tornikoski 2013, 16-18.)

4.13 Yrittäjyyden esteet

Yrittäjyyteen vaikuttavien motiivien lisäksi, on hyvä ymmärtää niitä tekijöitä, jotka toimivat esteinä yrittäjäksi ryhtymiselle. Esteiden tunnistaminen voi auttaa niiden poistamisessa tai ainakin madaltamisessa. (Finnerty & Krzystovik 1985, 51.) Yrittäjyysympäristö sisältää sosiokulttuurisia, psykologisia sekä poliittisia ja taloudellisia tekijöitä, jotka vaikuttavat samalla halukkuuteen ja kykyyn toteuttaa yrittäjyyttä (Kouriloff 2000). Esteet voivat vaihdella yksilön tilanteen mukaan ja muuttua ajan kuluessa, siksi varsinaisia esteitä on hankala tunnistaa. Tutkimuksissa on kuitenkin noussut esiin joitain yksilöön liittyviä esteitä, kuten muun muassa itsevarmuuden puute ja epävarmuuden tunne (Kouriloff 2000; McMullen & Shepherd 2006, 132; Rober & Scott 2009, 163.)

Muuan muassa McMullen ja Shepherd (2006) nostavat epävarmuuden yhdeksi yrittäjyyttä estäväksi tekijäksi. He tarkastelevat epävarmuutta kahdesta eri näkökulmasta, yksilön epävarmuuden määrästä ja kyvystä kantaa epävarmuutta. Yksilön epävarmuuden määrä ja kantokyky määrittelevät sen, koetaanko epävarmuus todellisuudessa esteenä yrittäjyydelle. (McMullen & Shepherd 2006, 133, 136.) Epävarmuus ja riskit voidaan liittää toisiinsa, sillä riskien ottamisessa on usein kyse juurikin kyvystä sietää

epävarmuutta. Huuskosen (1992) mukaan myös yrittäjäriskejä tarkasteltaessa on erotettava riskin suuruus ja suhtautuminen riskiin toisistaan, sillä yrittäjillä joko on erikoisia riskejä tai he suhtautuvat niihin eri tavoin. (Huuskonen 1992, 142).

Yrittäjyyteen liittyy myös toimintoihin kytkettyjä esteitä, kuten resurssien ja rahoituksen puute ja hankaluus saada pääomaa. (Finnerty & Krzystovik 1985, 55; Rober & Scott 2009, 149.) Taloudelliset esteet ovat merkittäviä yrittäjyyttä estäviä tekijöitä. Joskus pelkkä usko taloudellisista esteistä riittää siihen, ettei rahoitusta edes haeta. (Rober & Scott 2009, 162-163.)

Kouriloffin (2000) mukaan itse esteillä ei ole niinkään merkitystä, vaan sillä, miten merkityksellisiksi esteet koetaan. (Kouriloff 2000.) Yrittäjyyden esteisiin vaikuttaa siten vahvasti yksilön omat kokemukset ja arviot esteistä ja siitä, pystyykö hän toimimaan niistä huolimatta.

4.14 Yrittäjyyskasvatus

Yrittäjyyskasvatus on nähty tärkeänä tekijänä tulevaisuuden yrittäjien ja yritysmäisen käytöksen lisäämiseksi (Komulainen 2010, 8). Yrittäjyyskasvatus voidaan nähdä joko yrityksen perustamiseen tähtäävänä toimintana tai yksilön yrittäjämäistä käytöstä lisäävänä toimintana, jolloin yrittäjämäinen käytös tulee elämäntavaksi (Remes 2003, 12-13). Yrittäjämäisyys on yksilöpsykologinen ominaisuus ja asenne, jonka tulisi toteutua jokaisessa organisaatiossa. (Komulainen 2010, 9-10.)

Yrittäjyys nähdään intentionaalisenä toimintana, siksi yrittäjyyskasvatuksella on pyritty vaikuttamaan yksilön yrittäjyysintentioihin (YVIn www-sivut 2018). Intentioihin perustuvat mallit kuten Ajzenin suunnitellun toiminnan malli, ovat olleet käytössä tutkittaessa yrittäjyyskasvatuksen vaikutuksia oppilaiden yrittäjyysintentioihin ja lopulta yrityksen perustamiseen. (Fayolle 2006). Kattavaa tutkimusta aiheesta on vaikeaa toteuttaa, sillä oppilaan yrittäjyyspäätös, joka johtaa yrityksen perustamiseen, saattaa nousta esiin vasta useiden vuosien päästä. Siksi tutkimukset ovat keskittyneet enem-

män juurikin yrittäjyyskasvatuksen vaikutukseen oppilaan yrittäjyysintentioniin lyhyellä aikavälillä, kuten intentiot ennen koulutusta ja heti koulutuksen tai valmistumisen jälkeen. (Fayolle 2006.)

Wilsonin, Kickulin & Marlianon (2007) mukaan yrittäjyyskasvatuksen tulisi antaa realistinen kuva siitä, mitä yrityksen perustaminen vaatii sekä siihen tarvittavat taidot. Onnistuneen yrittäjyyskasvatuksen tulisi myös antaa yksilölle tarvittava pystyvyysuskomus yrityksen perustamiseen. (Wilson, Kickul & Marliano 2007, 399.)

On tehty useita tutkimuksia yrittäjyyskasvatuksen vaikutuksesta yrittäjyysintentioniin. Tutkimusjoukkona ovat usein olleet opiskelijat. Voitaisiinko esimerkiksi työttömille järjestää yrittäjyyskasvatusta? ja kuinka pitkän yrittäjyyskasvatus prosessin myönteisten yrittäjyysintentionien herättäminen vaatii?

4.15 Lyhyt yhteenveto teoriasta

Yrittäjyyspäättös on prosessi, johon vaikuttaa monenlaiset tekijät. Yrittäjyyspäättökseen vaikuttavat yksilön henkilötekijät, taustatekijät sekä tilannetekijät. Kun lähdetään tarkastelemaan näitä tekijöitä vielä tarkemmin, voidaan löytää arvot, asenteet, uskomukset ja motiivit, jotka vaikuttavat merkittävästi yrittäjyyspäättökseen syntymiseen. Yksilön pystyvyysuskomukset, ympäristön tuki ja asennoituminen yrittäjyyteen, voivat antaa viitteitä yksilön yrittäjyysintentionista eli aikomuksesta tulla yrittäjäksi. Tällä tutkimuksella halutaan vahvistaa teoriaa siitä, kuinka yksilön yrittäjyyspäättös ei riipu pelkästään taloudellisista tekijöistä tai mahdollisuuksien havaitsemisesta. Yrittäjyys on monen tekijän summa, jonka edistämiseksi tulisi kiinnittää huomiota myös yksilön psykologisiin eli sisäisiin tekijöihin, samalla kun tuetaan yrittäjyyttä ulkoisilla tekijöillä.

5 TUTKIMUSMENETELMÄ

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, mitä tekijät vaikuttavat kohderyhmän yrittäjyysintentioniin eli, mitkä tekijät toimivat yrittäjyyden esteinä ja yrittäjyyteen kannustavina tekijöinä. Ajzenin (1991) suunnitellun toiminnan malli toimii tutkimuksen osittaisena aihiona, sillä sen toimivuutta on jo testattu aiemmissa yrittäjyystutkimuksissa. Malli toimii tutkimuksessa lähinnä viitekehystenä, yrittäjyysintentionia tarkastelevien kysymyksien osalta. Kohderyhmälle lähetetyssä kyselyssä:

- Kartoitetaan kohderyhmän asennoitumista yrittäjyyteen.
- Selvitetään kohderyhmän yrittäjyysaikomuksia
- Kartoitetaan kohderyhmän yrittäjämäisyyttä (persoonallisuuden piirteet)
- Minkälainen sosiaalinen paine kohderyhmällä on yrittäjyyteen, eli miten he uskovat läheistensä suhtautuvan, jos he ryhtyisivät yrittäjiksi.
- Selvitetään kohderyhmien pystyvyysuskomusta yrittäjyyteen liittyen.
- Etsitään yrittäjyyteen vetäviä tekijöitä sekä yrittäjyyttä estäviä tekijöitä

Kysymyksiä laadittaessa otetaan huomioon kysymysten oikeellisuuden lisäksi, myös kysymysten asetteluun liittyvät tekijät, kuten tulkinnallisuus ja yksinkertaisuus. Vastaaajan täytyy ymmärtää kysymys samoin kuin kysymyksen laatija. Kysymysten tulee olla myös sellaisia, että kaikki vastaajat ymmärtävät ne samalla tavalla, ilman tulkintamahdollisuuksia. (Kananen 2015, 227, 230.)

Tutkimus suoritetaan kvantitatiivista, eli tilastollista menetelmää käyttäen. Asenteet yrittäjyyttä kohtaan selvitetään 4-portaisella Likertin asteikolla. Joihinkin kysymyksiin on 4-portaisen asteikon lisäksi, annettu mahdollisuus vastata en osaa sanoa, joka on kuitenkin koodattu niin, ettei tämä vastausvaihtoehto vaikuta vastauksen lopulliseen keskiarvoon. Likertin asteikkoa käytetään usein mitattaessa asennetta ja mielipiteitä. Kysymykset esitetään suljettuina väittäminä, joihin vastaaja ottaa kantaa asteikkotyypin vastausvaihtoehtoin. Vastaaja valitsee asteikolta lähimpänä omaa käsitystään olevan vaihtoehdon. Likertin asteikossa voi olla useampia portaita, 4, 5, 7 tai 9. (Heikkilä 2014, 51.)

5.1 Kyselylomake

Kyselylomake koostuu sekä strukturoiduista kysymyksistä että avoimista kysymyksistä. Kyselylomakkeeseen laitettiin useita väittämiä, joita mitataan 4-portaisella Likertin asteikolla, ilman mahdollisuutta vastata en osaa sanoa, aina kun kyseessä on asennetta, uskomuksia tai mielipiteitä mittaava kysymys. Päädyin tähän ratkaisuun, sillä halusin oikeasti tietää vastaajien mielipiteet ja tämä oli keino ”pakottaa” vastaajat valitsemaan vaihtoehdoista sopivin. Kahteen kysymykseen lisäsin vaihtoehdon, en osaa sanoa, sillä kysymykset olivat sellaisia, joihin vastaaja ei välttämättä oikeasti osaa sanoa mitään. Kyselylomakkeen tein itse. Toimeksiantajan pyynnöstä on kuitenkin lisätty avoimet kysymykset yrittäjyyshalukkuusosioon. Vastaajien motivaatiota vastata kyselyyn halusin lisätä arpomalla kaksi 20 euron S-ryhmän lahjakorttia vastaajien kesken, sillä ilman motivaatiota vastata kyselyyn, vastausprosentti olisi jäänyt todennäköisesti heikommaksi.

Kyselylomakkeen alussa selvitetään taustatekijöitä. Taustatekijöitä lomakkeelle tuli aika paljon, mutta yksikään ei ollut sellainen, jonka olisi voinut jättää pois. Taustatekijät voisi kuvitteellisesti jakaa kahteen osioon, joista ensimmäinen osio sisältää niin sanotut perustiedot. Ensimmäisen osion selvitettäviä taustatekijöitä olivat; ikä, sukupuoli, koulutus, työkokemus sekä elämäntilanne. Toisen osion kysymykset liittyvät kaikki jollain tavalla yrittäjyyteen, lukuun ottamatta työllisyyskokeilun asiakkuuteen liittyvää kysymystä, jonka tarkoituksena on seuloa joukosta työllisyyskokeilun asiakkaat. Toisen osion taustatekijöinä haluttiin selvittää vielä, onko nyt tai onko vanhemmilla ollut yritystoimintaa, onko lähipiirissä yrittäjiä, onko vastaaja osallistunut yrittäjyysopetukseen tai – valmennukseen sekä onko vastaaja toiminut joskus yrittäjänä. Yrittäjyyttä koskevilla taustatekijöillä haluttiin selvittää, onko edellä mainituilla tekijöillä vaikutusta varsinaisten kysymysten vastauksiin.

Ensimmäisessä varsinaisessa kysymysoiossa, haluttiin lähteä tarkastelemaan vastaajien asennetta ja uskomuksia yrittäjyyteen liitettyjä väittämiä kohtaan. Asenteita ja uskomuksia mitataan erilaisilla yrittäjyyteen liitettyillä väittämillä. Asenteet ja uskomukset liittyvät Ajzenin (1991) suunnitellun toiminnan malliin ja ne myös vaikuttavat suuresti yksilön yrittäjyyspäätökseen, joten niiden selvittäminen katsottiin tutkimuksen kannalta oleelliseksi.

Asenteiden ja uskomusten jälkeen, kyselyssä tarkasteltiin yrittäjyysaikomuksia muuttaman kysymyksen kautta. Huomioon otettiin tutkimuksen teoriaosuus, jonka mukaan yrittäjyysaikomuksiin viittaa tietojen etsintä. Näin ollen kysyttiin suoraan, onko vastaaja etsinyt tietoa yrittäjyydestä. Lisäksi haluttiin selvittää, kuinka hyvin vastaaja on tietoinen yrittäjille tarjotuista palveluista.

Viimeinen yrittäjyysaikomuksia mittaava kysymys tuli toimeksiantajan kanssa työskenteleviltä henkilöiltä. He halusivat tietää, miksi yrittäjämäinen toiminta ilman yrityksen perustamista ei kiinnosta. Kysymyksen muotoilu tuotti hiukan päänvaivaa, sillä kysymys täytyi muotoilla niin, että kaikki vastaajat ymmärtäisivät sen samalla tavalla. Lopulta päädyin aloittamaan kysymyksen lyhyellä kuvauksella kevytyrittäjyydestä, sillä katsoin sen helpommin tulkittavaksi kysymykseksi, kuin jos olisin kysynyt suoraan, voisitko harkita yrittäjämäistä toimintaa. Lopulta päätin muotoilla kysymyksen kahteen osaan. Ensin kysyttiin, voisitko kokeilla kevytyrittäjyyttä, jos vastaus oli ei, niin alapuolella oli avoin kysymys, johon pystyi laittamaan halutessaan perustelut. Näin voidaan mitata sekä kiinnostusta kevytyrittäjyyttä kohtaan, sekä niitä tekijöitä, minkä vuoksi kevytyrittäjäyys ei kiinnosta.

Seuraavana aihealueena lähiympäristön tuki, jonka tarkoitus oli parilla kysymyksellä mitata vastaajan uskomuksia lähipiirin suhtautumisesta vastaajan mahdolliseen yrittäjyyteen. Lähiympäristön tuki liittyi Ajzenin (1991) suunnitellun toiminnan malliin, lisäksi aiemmissa tutkimuksissa on tullut esiin, että uskomus lähiympäristön tuesta, vaikuttaa myönteisesti yksilön yrittäjyysaikomuksiin. Kysymys oli siten hyvin oleellinen myös tässä tutkimuksessa.

Seuraavaksi vuorossa yksilön persoonallisuuden piirteisiin liitetyt tekijät, eli yrittäjämäisyys. Tällä kysymyksellä haluttiin saada vastaajat pohtimaan omia persoonallisuuden piirteitään sekä samalla selvittää onko joukossa yrittäjämäisiä persoonallisuuden piirteitä omaavia yksilöitä. Kysymys esitettiin erilaisina väittäminä, johon vastaajat saivat ottaa kantaa. Kysymyksen tarkoituksena oli samalla myös kartoittaa hiukan seuraavaa kysymystä, joka koski vastaajan pystyvyysuskomusta.

Persoonallisuuden piirteet osittain jo mittasivat samalla vastaajan pystyvyysuskomusta. Kuitenkin, koska pystyvyysuskomus on merkittävä yrittäjyyspäätökseen vaikuttava tekijä sekä se sisältyy myös Ajzenin (1991) suunnitellun toiminnan malliin, päätin mitata pystyvyysuskomusta kahdella väittämällä, joihin vastaajien piti ottaa kantaa. Aluksi mukana oli enemmänkin väittämiä, mutta muiden kysymysten lisääntyessä täytyi jostain karsia, jotta kysymyslomakkeen pituus ei vähentäisi vastaajia.

Viimeisenä toimeksiantajan kannalta tärkein aihe, eli yrittäjyysshalukkuus. Yrittäjyysshalukkuus osiossa, selvitettiin yrittäjyyteen kannustavia ja yrittäjyyttä estäviä tekijöitä. Tekijöitä selvitettiin erilaisilla väittämillä, jonka jälkeen annettiin vielä mahdollisuus esittää omasta mielestä tärkeä tekijä avoimella vastauksella. Kysymyksellä haluttiin selvittää erilaisten yrittäjyyteen myönteisesti ja kielteisesti vaikuttavien tekijöiden lisäksi, väittämien merkitystä vastaajien yrittäjyysshalukkuuteen.

5.2 Kohderyhmä ja kyselyn validius

Tutkimuksen kohderyhmäksi valittiin työttömät työnhakijat, jotka kuuluvat työllisyyskokeilun piiriin. Kuitenkin kyselyyn vastasi yhteensä 66 henkilöä, joista vain 18 kuului työllisyyskokeilun piiriin. Näin ollen, ei ollut tarkoituksenmukaista karsia niin suurta osiota vastaajista pois. Uudeksi kohderyhmäksi muodostui työttömät työnhakijat, eli lopulta päätettiin karsia vastaajista pois palkansaajiksi itsensä luokittelevat. Muiden katsottiin täyttävän kohderyhmän kriteerit, eli olevan joko työttömiä työnhakijoita tai heihin rinnastettavissa olevia henkilöitä. Joukossa oli myös vastaajia, jotka luokittelivat itsensä samanaikaisesti useampaan kategoriaan, sen vuoksi kohderyhmän rajauksesta ei tehty lopulta liian tiukkaa. Jos vastausmäärä olisi ollut suurempi, olisi kohderyhmän rajauksesta voinut tehdä tiukemman.

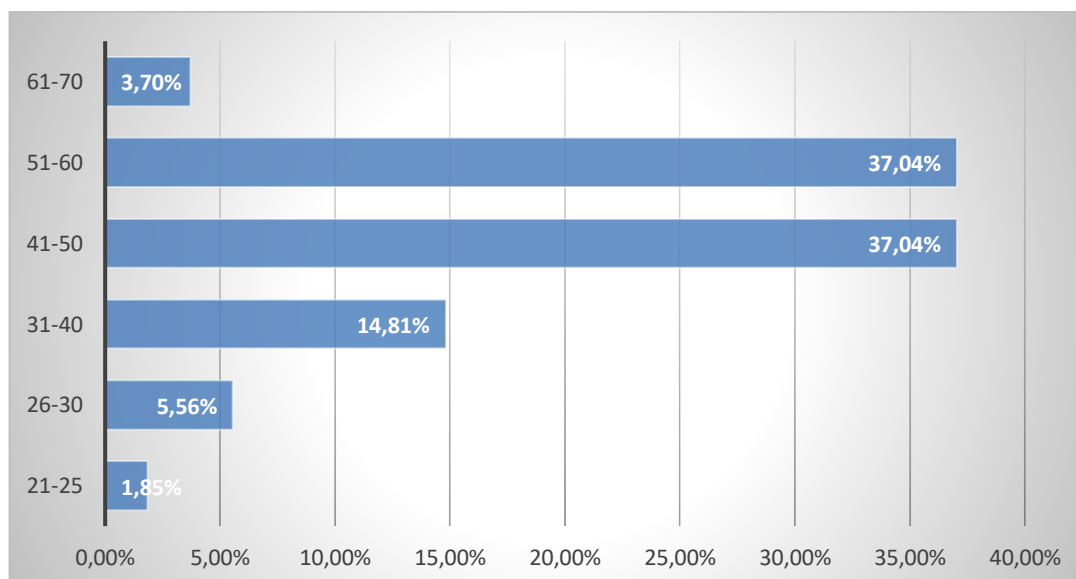
Kysely lähetettiin työttömille työnhakijoille suunnatun uutiskirjeen kautta. Kysely lähti 698 vastaanottajalle. Näistä 698 vastaajasta ei pystytty sanomaan, kuinka moni on vielä työtön työnhakija, joten vastausprosentin validiutta ei voida kunnolla laskea. Kuitenkin lähtökohtaisesti, kaikki vastaajat ovat suurella todennäköisyydellä, olleet työttömiä jossain vaiheessa. Näin ollen, laskettiin vastausprosentti 698 vastaanottajan

mukaisesti. Vastauksia saatiin 66, joista katsottiin kohderyhmään kuuluvaksi 54 vastaajaa. Vastausprosentti laskettiin 54, mukaisesti, jolloin se oli noin 12,93 %. Vastausprosentista huolimatta, tutkimuksen validius on kuitenkin hyvä, sillä vastaajien ikäjakama ja koulutus, vastaavat toivottua. Kyselylomakkeen kysymykset ovat johdettu suoraan tutkimuksen teoriaosuudesta, joka voidaan myös katsoa tutkimuksen validiutta tukevaksi.

6 TUTKIMUSTULOKSET

6.1 Vastaajien tausta, perustiedot

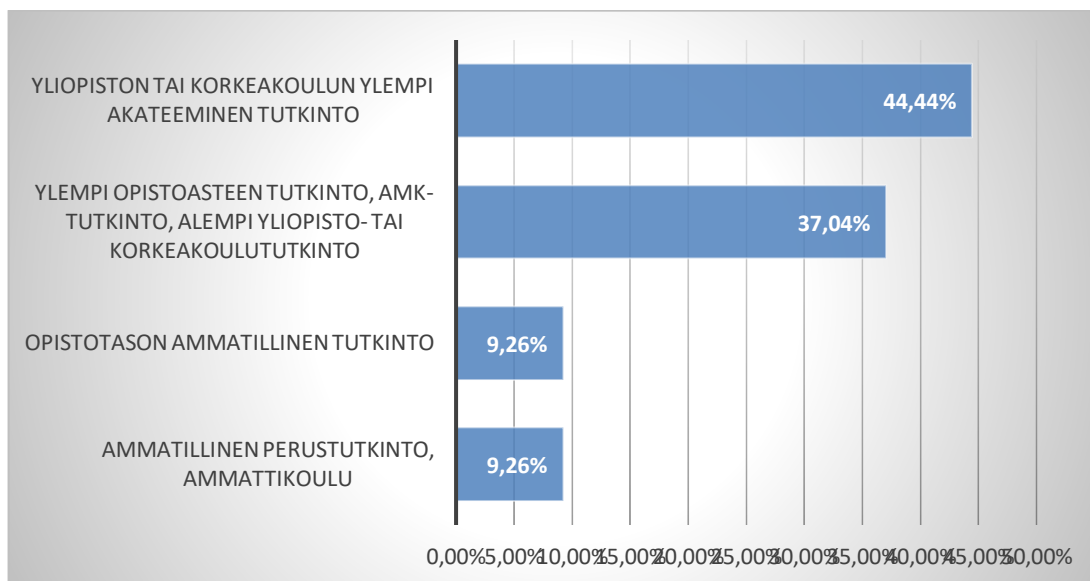
Yrittäjyyskyselyyn vastasi kaikkiaan 54 kohderyhmään kuuluvaa vastaajaa, joiden ikäjakama näkyy kuviossa 7. Suurimpia ikäryhmiä oli kaksi, 41-50- vuotiaat sekä 51-60- vuotiaat, joita molempia oli 37,04 % vastaajista (37,04 % käsitti tässä 20 vastaajaa). Seuraavaksi eniten vastaajia oli ikäryhmässä 31-40-vuotiaat, joita oli 14,81% vastaajista (8 vastaajaa).

Kuvio 7. Vastaajien ikäjakama (%).

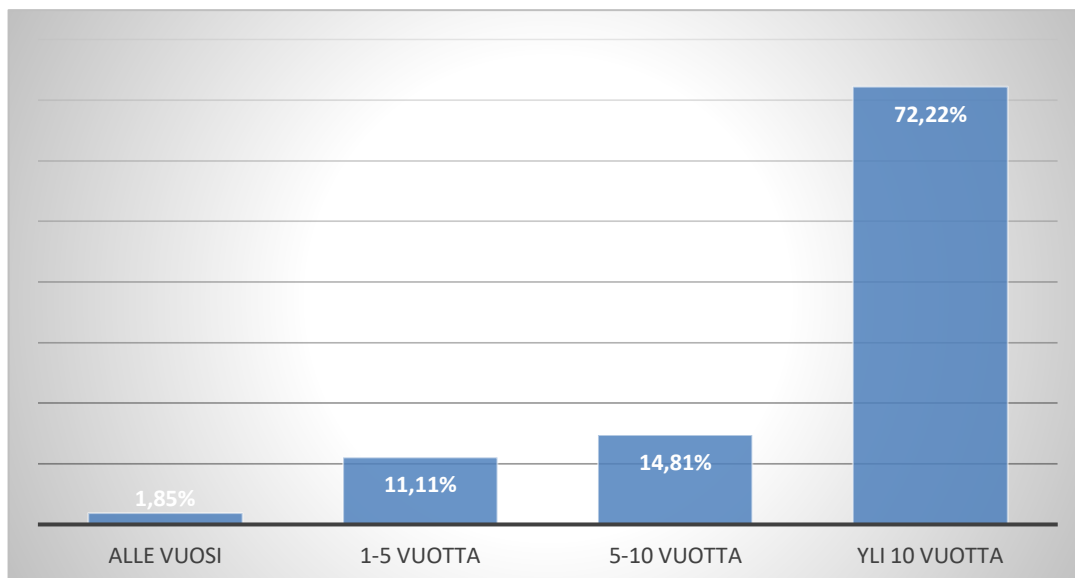
Vastaajista suurin osa (59,26 %, 32 vastaajaa) oli miehiä. Naisia oli (40,74 %) vastaajista, joka tarkoitti tässä tutkimuksessa 22 vastaajaa.

Vastaajista suurimmalla osalla 44,44 % (24 vastaajaa) oli yliopiston tai korkeakoulun ylempi akateeminen tutkinto (kuvio 8). Alempi korkeakoulututkinto tai siihen rinnastettavissa olevan tutkinnon oli vastaajista suorittanut 37,04 % (20 vastaajaa). Vastaajat voidaan luokitella keskimääräisesti korkeakoulutetuiksi, sillä vain pienellä osalla vastaajista ei ollut korkeakoulututkintoa. Vastaajista 5 (9,26 %) on opistotason ammatillinen tutkinto ja 5 vastaajalla (9,26%) on ammatillinen perustutkinto.

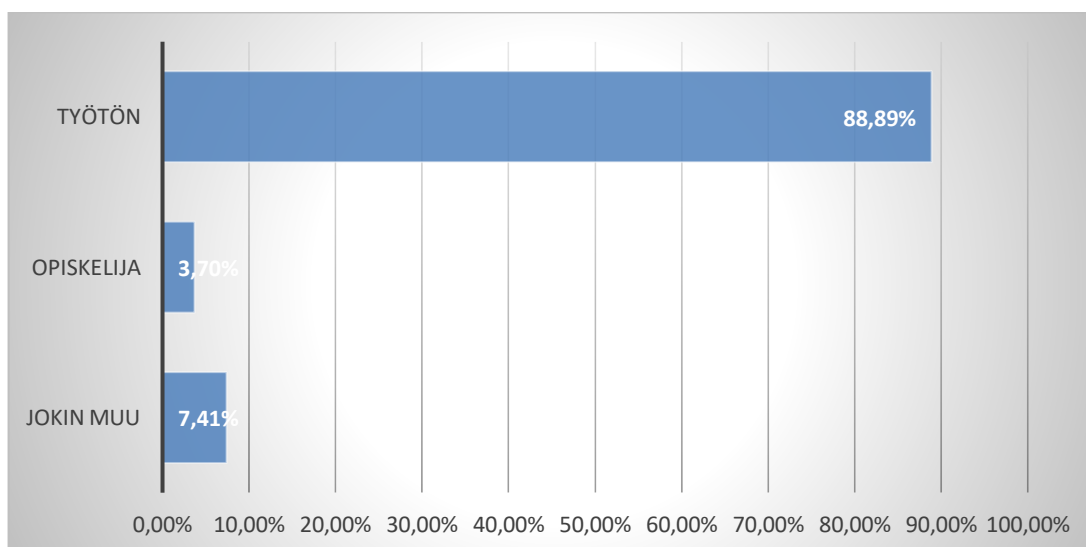
Kuvio 8. Vastaajien koulutus (%).

Työkokemusta vastaajista suurimmalla osalla 72,22 % (39 vastaajaa) oli yli 10 vuotta (kuvio 9). Muilla vastaajilla oli työkokemusta joko 5-10 vuotta (14,81 %, 8 vastaajaa) tai 1-5 vuotta (11,11 %, 6 vastaajaa). Vain yhdellä vastaajalla oli työkokemusta alle vuosi.

Kuvio 9. Vastaajien työkokemus vuosina (%).

Elämäntilanne kohdan tarkoitus, oli seuloa joukosta pelkästään työttömät työnhakijat. Kuitenkin elämäntilanne osoittautui tulkinnalliseksi kysymykseksi, sillä moni vastaajista koki elämäntilanteensa osalta kuuluvansa useampaan ryhmään. Kuviossa 10 näkyy vastaajien elämäntilanne. Suurin osa kohderyhmään valituista vastaajista (88,89 %, 48 vastaajaa) on työttömiä. Osa vastaajista opiskelijoita (3,70 %, 2 vastaajaa) ja osa jätti vastaamatta, jolloin vastaamatta jättäneet merkattiin ryhmään jokin muu (7,41 %, 4 vastaajaa). Kukaan ei kuitenkaan jättänyt kohtaa kokonaan tyhjäksi, vaan osa jätti vastauksen elämäntilanteestaan suoraan avoimeen kysymykseen, osa taas merkitsi jotain molempiin kohtiin.

Kuvio 10. Vastaajien elämäntilanne, valmiit vaihtoehdot (%).

Elämäntilanne kysymyksen avoimeen kohtaan tulleet vastaukset taulukossa 1, yhteensä 11 kappaletta. Avoimeen kohtaan sai jättää tiedon, jos vastaaja koki kuuluvansa johonkin muuhun ryhmään kuin palkansaaja, työtön tai opiskelija. Osa vastaajista laittori jotain sekä valmiisiin vaihtoehtoihin että avoimeen kysymykseen.

Taulukko 1. Vastaajien elämäntilanne, avoin kysymys.

Elämäntilanne	Vastauksia
Yrittäjä	4
Osa-aikayrittäjä	1
sivutoiminen opiskelija	1
Eläkkeellä	1
Opiskelija, yrittäjä, työnhakija	1
Työ päättymässä	1
Työnhakija	1
Opiskelen työvoimakoulutuksessa	1
	yht. 11

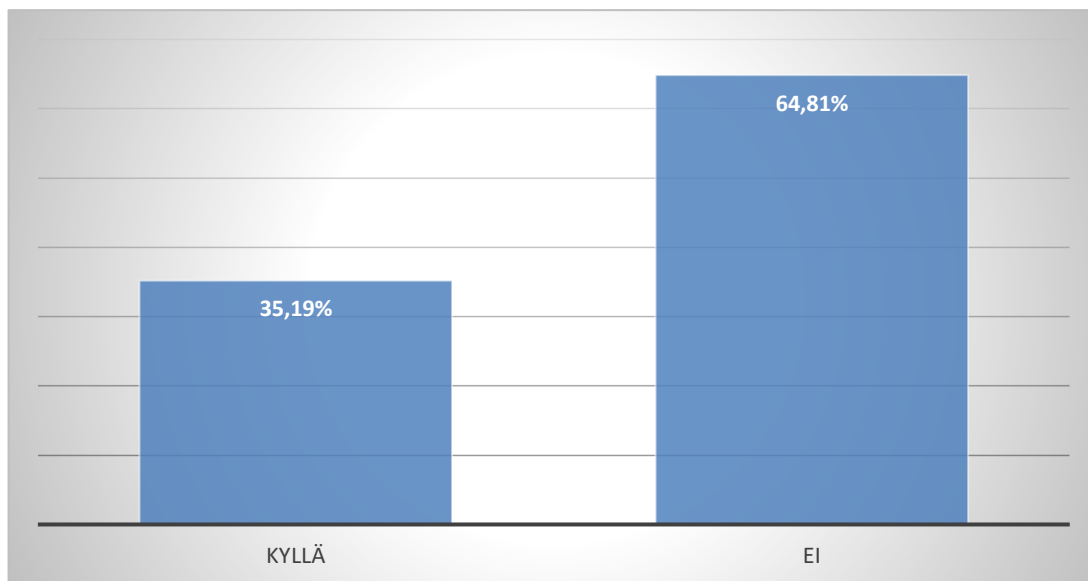
6.2 Vastaajien tausta, syventävät kysymykset

Vastaajien taustatietojen niin sanotussa toisessa osiossa, selvitettiin vastaajien yrittäjäystaustaa, sekä kuuluiko vastaaja työllisyyskokeilun piiriin.

Työllisyyskokeilun piiriin kuului 33,33 % (18 vastaajaa). Suurin osa (66,67 %, 36 vastaajaa) kyselyyn vastanneista ei kuulunut työllisyyskokeilun piiriin. Tämän vuoksi analyysissa ei lähdetty erottelemaan työllisyyskokeilun piiriin kuuluvia vastaajia muista vastaajista, sillä otanta oli liian pieni.

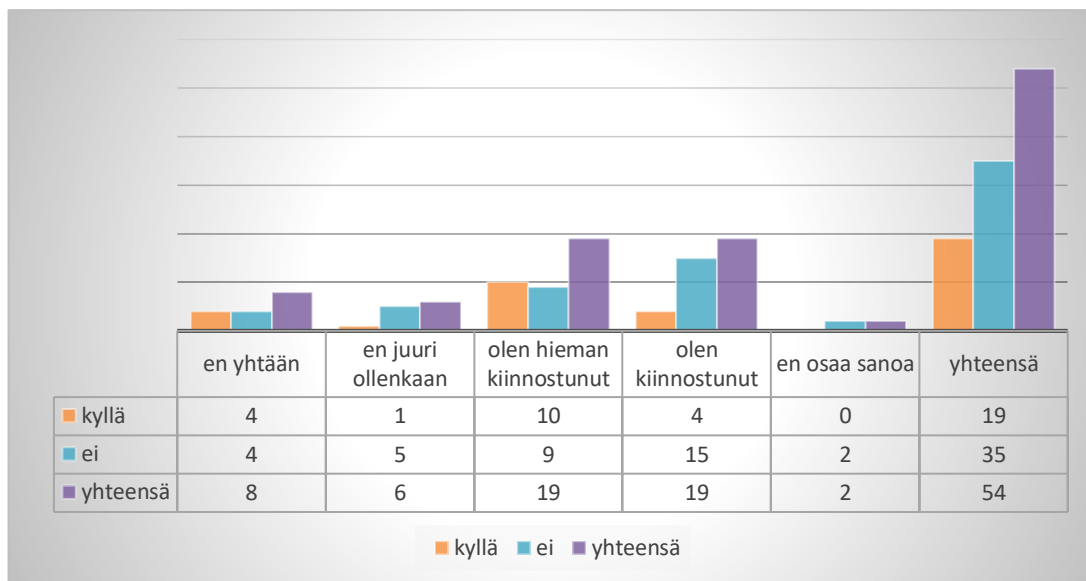
Vastaajilta kysyttiin myös, onko heidän vanhemmillaan yritystoimintaa tai onko heidän vanhemmillaan ollut yritystoimintaa. Kuvio 11, osoittaa vastaajien vanhempien yritystoiminnan. Vastaajien vanhemmista 35,19 % (19 vastaajaa) on tai on ollut yritystoimintaa. Enemmistön vanhemmilla ei ole tai ei ole ollut yritystoimintaa (64,81 %, 35 vastaajaa).

Kuvio 11. Onko tai onko vastaajien vanhemmilla ollut yritystoimintaa.

Vanhempien yrittäjyyden, on todettu vaikuttavan positiivisesti myös lasten mahdolliseen yrittäjyyteen, jos vanhempien suhtautuminen yrittäjyyteen on ollut myönteistä. Vanhempien suhtautuessa yrittäjyyteen kielteisesti, vaikutus on taas päinvastainen. Asia tarkistettiin näiden vastaajien osalta, eli verrattiin vastauksia kysymyksestä, onko vanhemmillasi tai onko ollut yritystoimintaa, kysymykseen oletko kiinnostunut yrittäjyydestä. Kuvio 12 osoittaa tulokset. Värilliset palkit tarkoittavat kyllä ja ei vastauksia, selitykset kuvion alalaidassa. Kuviossa näkyy vastausvaihtoehdot kysymykseen, oletko kiinnostunut yrittäjyydestä ja palkit osoittavat kuinka paljon vastaajista on vastannut mihinkin vaihtoehtoon ja kuinka monella vastausvaihtoehdon valinneen vanhemmilla on tai on ollut yritystoimintaa. Vastaajista 19 on hieman kiinnostunut yrittäjyydestä, näistä vastaajista 10 on vastannut, että vanhemmilla on tai on ollut yritystoimintaa. Vastaajista 19, on vastannut olevansa kiinnostunut yrittäjyydestä, näistä vastaajista 4 vanhemmilla on tai on ollut yritystoimintaa ja 15 vastasi, ettei heidän vanhemmillaan ole tai ole ollut yritystoimintaa. On kuitenkin huomattava, että tässä kohdassa ei tiedetä, mikä suhtautuminen vanhemmilla on ollut yrittäjyyteen, joten tähän kysymykseen ei voida näin saada validia vastausta. Kysymykselle validimman vastauksen antaa lähipiirin tuki kohdan kysymysten vertailu, kysymykseen kiinnostus yrittäjyyttä kohtaan. Vertailun tulokset esillä kappaleessa 8.5.

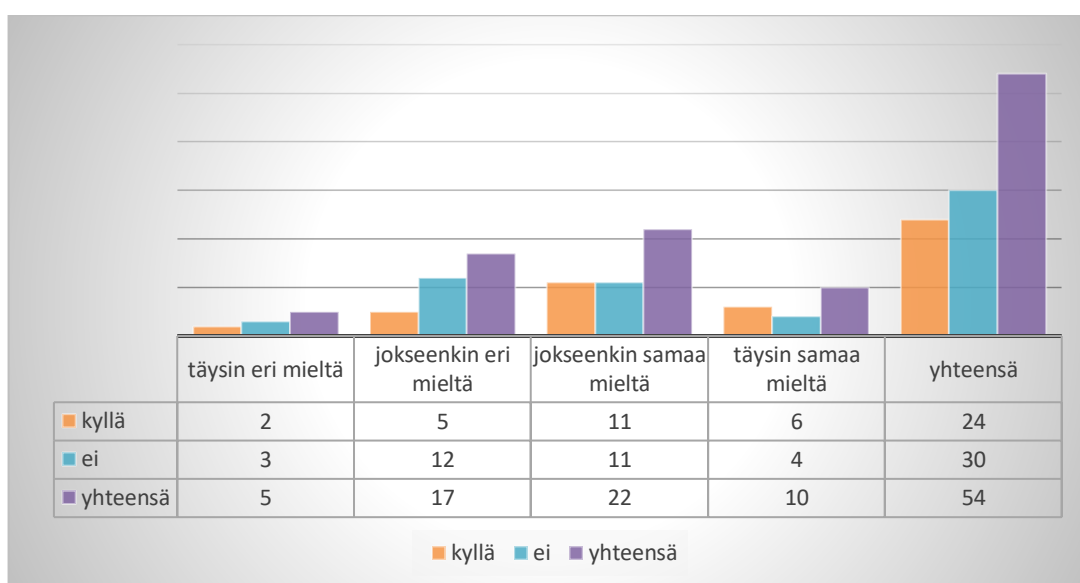
Kuvio 12. Vanhempien yritystoiminnan vaikutus kiinnostukseen yrittäjyyttä kohtaan.

Vastaajilta tiedusteltiin myös, onko heidän lähipiirissään yrittäjyyttä. Enemmistöllä on lähipiirissa yrittäjiä 66,67 % (36 vastaajaa). Vastaajista 18, ei ole lähipiirissä yrittäjiä (33,33 %).

Vastaajilta tiedusteltiin osallistumista yrittäjyysopetukseen- tai valmennukseen. Enemmistö (55,56 %, 30 vastaajaa) ei ole osallistunut yrittäjyysopetukseen tai -valmennukseen. Vastaajista vähemmistö (44,44 %, 24 vastaajaa) on osallistunut yrittäjyysopetukseen- tai valmennukseen.

Yrittäjyysopetus tai -valmennus muun muassa vahvistaa yksilön pystyvyysuskomusta. Tämän vuoksi tarkasteltiin, oliko osallistumisella yrittäjyysopetukseen tai -valmennukseen vaikutusta kohderyhmän pystyvyysuskomukseen. Vertailukohteeksi valittiin pystyvyysuskomus kysymys 1, jossa vastaajalle esitettiin väittämä, minulla on tiedot/taidot yrittäjänä toimimiseen. Vastaajan piti esittää mielipiteensä väittämää kohtaan. Seuraavassa kuviossa 13, näkyy oranssina värinä yrittäjyysvalmennukseen – tai opetukseen osallistuneet ja sinisenä ne, jotka eivät ole osallistuneet, violettia palkki laskee lukumäärät yhteen. Kuviossa 13 käy ilmi, että yrittäjyysopetus- tai valmennus ei merkittävästi vaikuta vastaajien pystyvyysuskomukseen, sillä jokaisessa vastausvaihtoehdossa on sekä yrittäjyysvalmennukseen tai -opetukseen osallistuneita ja ei osallistuneita melkein yhtä paljon. Poikkeuksena ne, jotka ovat jokseenkin eri mieltä siitä,

että heiltä löytyy tarvittavat tiedot/taidot yrittäjänä toimimiseen. Heistä vain 5 vastaajaa on osallistunut yrittäjyysvalmennukseen tai -opetukseen ja 12 vastaajaa ei ole osallistunut yrittäjyysopetukseen tai -valmennukseen. Näin ollen, voitaisiin tulkita yrittäjyysvalmennuksella tai -opetuksella olevan kuitenkin myönteisiä vaikutuksia pystyvyysuskomukseen, vaikka merkittävää vaikutusta ei sillä tälle kohderyhmälle olekaan. Asiaan saattaa vaikuttaa vastaajien korkea koulutustaso, työkokemus ja ikä, jotka ovat jo osaltaan vahvistaneet vastaajien itseluottamusta ja osaamista, jolloin myös pystyvyysuskon on todennäköisesti lähtökohtaisesti parempi kuin monella muulla. Kapaleessa 6.7 tarkastellaan lisää pystyvyysuskonusta.

Kuvio 13. Osallistuminen yrittäjävalmennukseen vs minulla on tarvittavat tiedot/taidot yrittäjänä toimimiseen.

Vastaajilta tiedusteltiin aiempaa yrittäjyyskokemusta. Suurin osa vastaajista (79,63 %, 43 vastaajaa) ei ole toiminut koskaan yrittäjänä. Osa vastaajista (20,37 %, 11 vastaajaa) on toiminut joskus yrittäjänä.

6.3 Vastaajien asenne ja uskomukset yrittäjyyteen liittyen

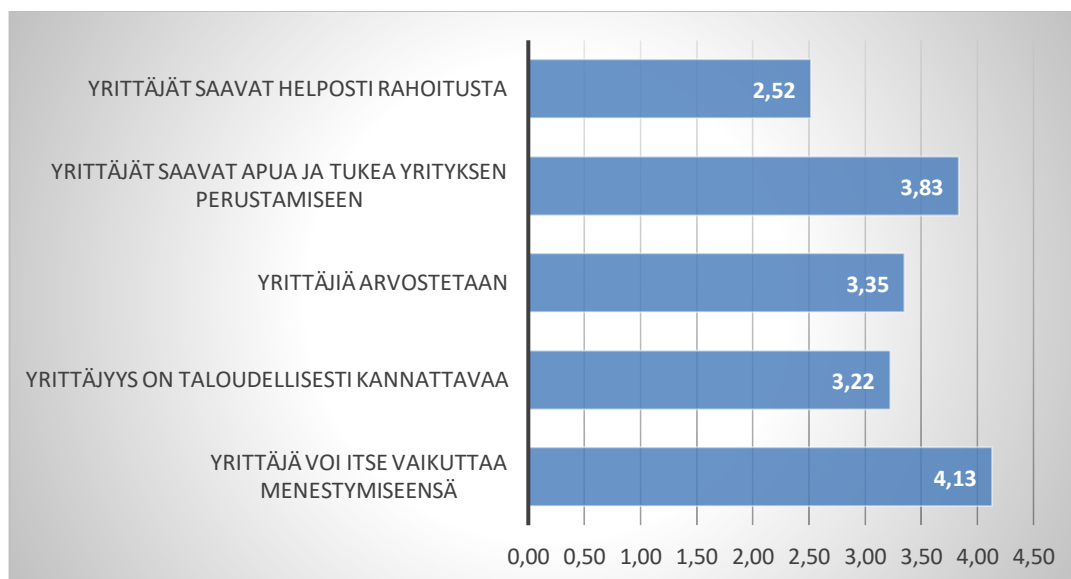
Vastaajilta kyseltiin mielipiteitä seuraavista väittämistä;

- yrittäjä voi itse vaikuttaa menestymiseensä
- yrittäjyys on taloudellisesti kannattavaa

- yrittäjiä arvostetaan
- yrittäjät saavat apua ja tukea yrityksen perustamiseen
- yrittäjät saavat helposti rahoitusta

Kuviossa 14 esitellään vastaajien antamien vastausten keskiarvot asteikolla 1= täysin eri mieltä, 2= jokseenkin eri mieltä, 4= jokseenkin samaa mieltä ja 5= täysin samaa mieltä. Mitä suurempi keskiarvo on, sen enemmän vastaajat olivat samaa mieltä väittämistä.

Kuvio 14 osoittaa vastaajien uskovan, että yrittäjä voi itse vaikuttaa menestymiseensä (ka 4,13) sekä yrittäjien uskotaan saavan apua ja tukea yrityksen perustamiseen (ka 3,83). Keskiarvoltaan hiukan huonommaksi menee väittämät, yrittäjiä arvostetaan (ka 3,35) sekä yrittäjyys on taloudellisesti kannattavaa (3,22), mutta kuitenkin väittämien keskiarvot osoittavat myönteistä suhtautumista näihin väittämiin. Väittämän, yrittäjät saavat helposti rahoitusta kohdalla keskiarvo laskee jo enemmän (ka 2,52), joka osoittaa, että vastaajat ovat jokseenkin eri mieltä asiasta. Vastaajat eivät näytä uskovan, yrittäjien saavan helposti rahoitusta.

Kuvio 14. Vastaajien asenne ja uskomukset yrittäjyyttä kohtaan.

Kaiken kaikkiaan kuvio 14 osoittaa, että vastaajilla on pääosin myönteiset asenteet ja uskomukset yrittäjyyttä kohtaan, mikä on toimeksiantajan kannalta hyvä lähtökohta.

Asenteiden ja uskomuksien merkitys yrittäjyyspäätökselle on kuitenkin suuri. Unoh-
tamatta, että niiden muuttaminen on työlästä, eikä lopputuloksesta ole varmuutta.

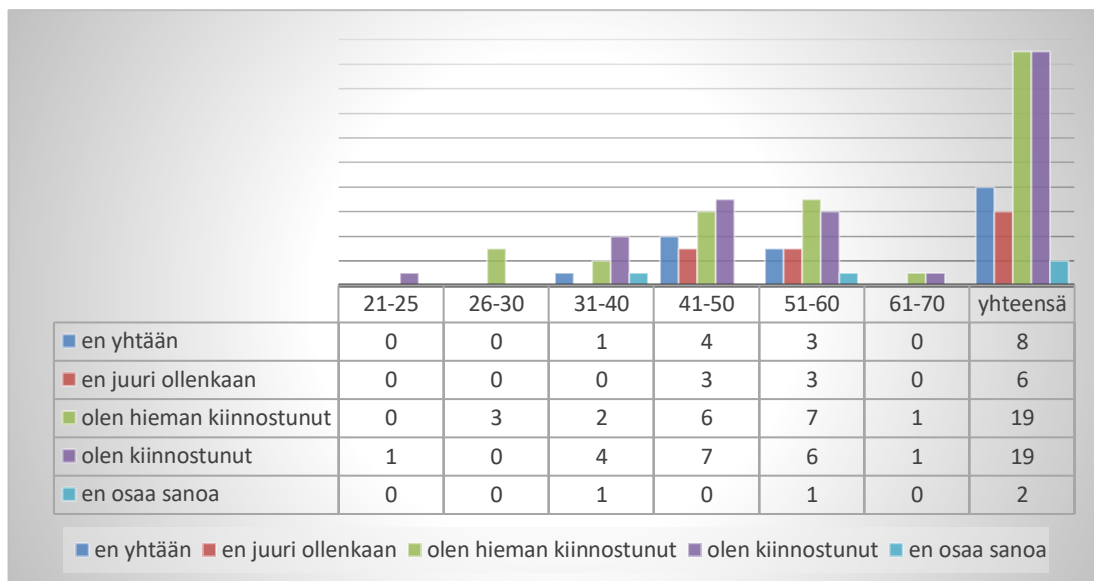
6.4 Yrittäjyysaikomukset

Vastaaajilta tiedusteltiin kiinnostusta yrittäjyyttä kohtaan. Vastausvaihtoehtoina oli;

- en yhtään
- en juuri ollenkaan
- olen hieman kiinnostunut
- olen kiinnostunut
- en osaa sanoa

Vastauksia tarkasteltiin ikäluokittain. Tulokset kuviossa 15. Tulosten mukaan, kiin-
nostusta yrittäjyyttä kohtaan löytyy kaikissa ikäluokissa. Tosin, täytyy muistaa, että
osa ikäluokista on niin pieniä, ettei tuloksia voida tulkita koko ikäluokkaa koskevaksi.
Ikäluokan koko vaikuttaa siten myös palkkien pituuteen, palkin sisällä olevat eri värit
osoittavat vastaajien kiinnostuksen yrittäjyyttä kohtaan (värien selitykset kuvion ala-
reunassa). Suurimmat palkit oikeassa reunassa, kuvaavat vastausten määriä ja vaihte-
luita kysymykseen oletko kiinnostunut yrittäjyydestä

Yhteenvedona voidaan todeta, että valtaosaa vastaajista kiinnostaa yrittäjyys, sillä 19
vastaajaa on hieman kiinnostunut yrittäjyydestä ja 19 vastaajaa on kiinnostunut yrittä-
jyydestä. Niitä joita yrittäjyys ei yhtään kiinnosta, oli vain 8 vastaajaa ja niitä joita
yrittäjyys ei juuri ollenkaan kiinnosta 6 vastaajaa. Vastaajista 2 vastasi en osaa sanoa.

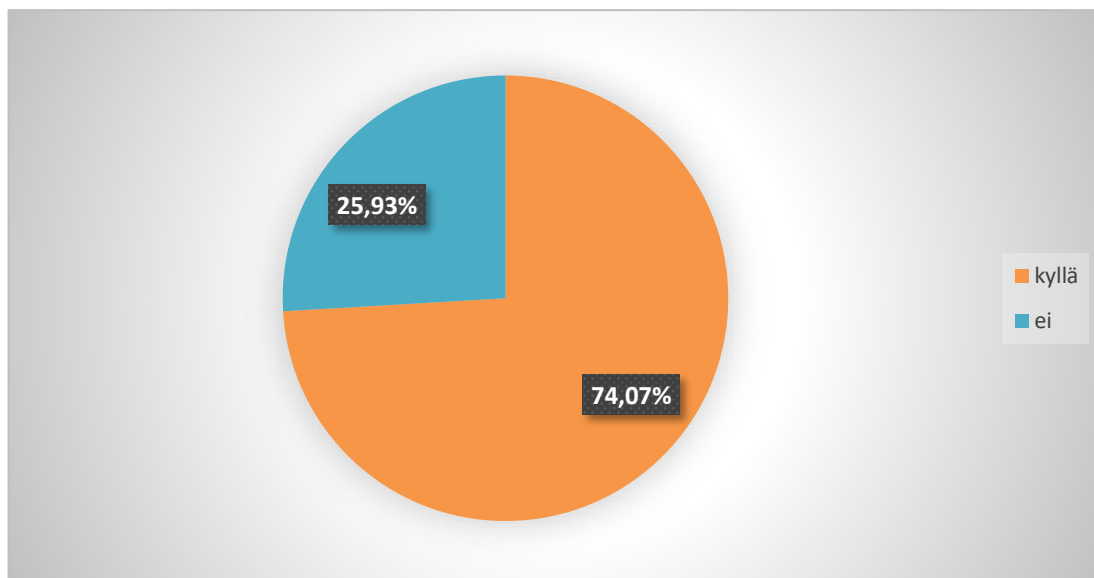

Kuvio 15. Vastaajien kiinnostus yrittäjyyttä kohtaan ikäluokittain (lkm).

Tietojen etsintä viittaa myös osaltaan kiinnostukseen yrittäjyyttä kohtaan, niinpä vastaajilta kysyttiin, ovatko he etsineet tietoa yrittäjyydestä. Vastaajista suurin osa (74,07 %, 40 vastaajaa) oli hakenut tietoa yrittäjyydestä ja 25,93 % (14 vastaajaa) ei ollut hakenut tietoa yrittäjyydestä. Tulos tukee edellistä kysymystä, jossa yhteensä 14 vastaajaa ei ole yhtään tai ei juuri ollenkaan kiinnostunut yrittäjyydestä.

Lisäksi tiedusteltiin, kuinka hyvin vastaajat ovat tietoisia yrittäjille tarjotuista palveluista. Kysymyksellä haluttiin selvittää, onko tarvetta tuoda yrittäjille tarjolla olevia palveluita paremmin esille. Vastaajista 72,22 % (39 vastaajaa) oli tietoisia yrittäjille tarjotuista palveluista. Kuitenkin vastaajista löytyi osa (27,78 %, 15 vastaajaa), jotka eivät ole tietoisia yrittäjille tarjotuista palveluista. Vastaus tukee osaltaan edellisiä kysymyksiä, mukana on kuitenkin 1 vastaaja, joka ei ilmeisesti ole tiedon hakemisesta huolimatta tietoinen yrittäjille tarjotuista palveluista.

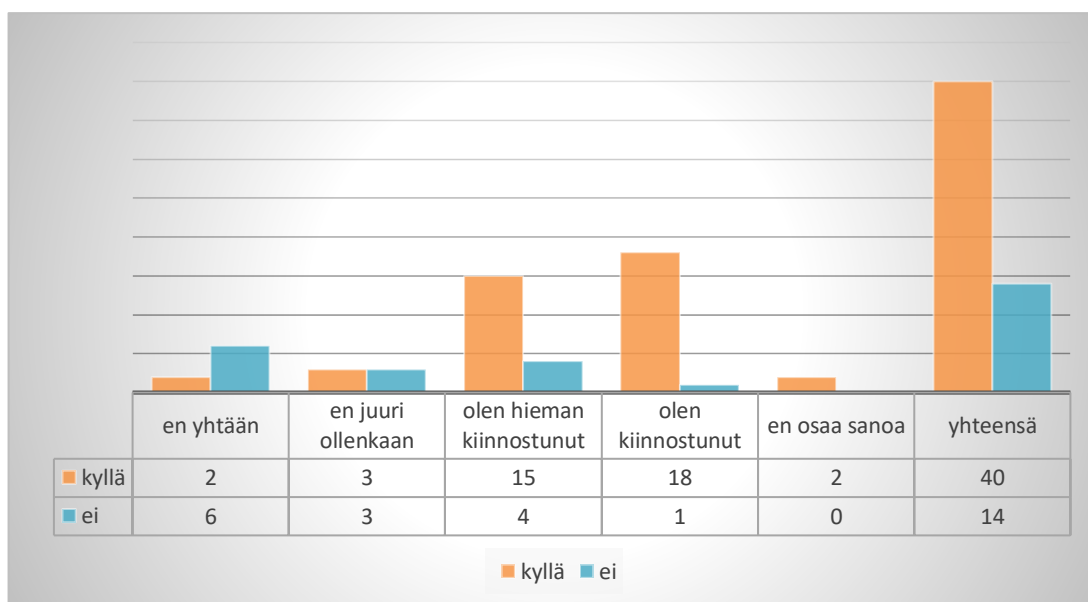
Kuvio 16, osoittaa vastaajien kiinnostuksen kokeilla kevytyrittäjyyttä, joka toimi viimeisenä yrittäjyysaikomukset kohdan kysymyksenä. Vastaajista suurin osa (74,07 %, 40 vastaajaa) voisi kokeilla kevytyrittäjyyttä. Vastaajista 25,93 % (14 vastaajaa) ei ollut kiinnostunut kevytyrittäjyydestä.

Kuvio 16. Vastaajien kiinnostus kokeilla kevytyrittäjyyttä (%).

Lisäksi tarkasteltiin yrittäjyydestä kiinnostuneita, kevytyrittäjyydestä kiinnostuneisiin. Tällä haluttiin tutkia, ovatko yrittäjyydestä kiinnostuneet samoja vastaajia, jotka ovat kiinnostuneet myös kevytyrittäjyydestä.

Kuviossa 17 verrataan kiinnostusta yrittäjyyttä kohtaan, haluun kokeilla kevytyrittäjyyttä. Värilliset palkit edustavat kyllä ja ei vastauksia kysymykseen, voisitko kokeilla kevytyrittäjyyttä. Olen kiinnostunut yrittäjyydestä vastauksen antaneista 18 vastaajaa voisi kokeilla myöskin kevytyrittäjyyttä, 1 vastaaja ei halua kokeilla kevytyrittäjyyttä. Niistä jotka ovat hieman kiinnostuneet yrittäjyydestä, 15 vastaajaa voisi kokeilla kevytyrittäjyyttä ja 4 taas ei kokeilisi kevytyrittäjyyttä. Kuvio 18 osoittaa, että vastaajat jotka ovat kiinnostuneet yrittäjyydestä ylipäättään, ovat osittain samoja, jotka vastasivat kyllä kevytyrittäjyydelle. Kuitenkin jonkin verran löytyy myös poikkeuksia, eli jotkut ovat kiinnostuneita varsinaisesta yrittäjyydestä, mutta eivät taas kevytyrittäjyydestä. Vastaavasti löytyy niitä, joita varsinainen yrittäjyys ei kiinnosta, mutta kevytyrittäjyys taas kiinnostaa.

Kuvio 17. Oletko kiinnostunut yrittäjyydestä vs voisitko kokeilla kevytyrittäjyyttä (lkm).

Lisäksi oli vielä laitettu avoin kysymys niille, jotka suhtautuivat kielteisesti kevytyrittäjyyteen. Vastauksia tuli yhteensä 12 kappaletta (taulukko 2). Seuraavia syitä nousi esiin, kun kysyttiin miksi vastaajat eivät halua lähteä kokeilemaan kevytyrittäjyyttä:

Taulukko 2. Miksi vastaajat eivät halua kokeilla kevytyrittäjyyttä.

nappikauppaa	1
TE-keskuksen statusmäärityksen takia	1
En ole yrittäjähenkinen persoona	1
Toimialallani (ICT) kilpailutilanne on aivan tukossa.	1
mielummin normaali	1
Yrittäjäksi helppo ryhtyä, lopettaminen aika vaikeaa.	1
liikaa byrokratiaa	1
Tulojen epävarmuus	1
haluan työllistyä isoon yritykseen	1
Ei ole olemassa ns. kevytyrittäjää. Joko olet yrittäjä tai työntekijä.	1
Valitsee mieluummin varsinaisen yrittäjyyden	1
Niin kauan kuin Suomen lainsäädäntö tunnistaa VAIN 2 olomuotoa: Työntekijä tai Yrittäjä	1
vastauksia yhteensä	12

Kielteisesti kevytyrittäjyyteen vaikutti esimerkiksi lainsäädäntö, joka ei tunne vielä kevytyrittäjyyttä, tulojen epävarmuus sekä halu ryhtyä ennemmin varsinaiseksi yrittäjäksi. Suurin osa vastaajista (40 vastaajaa) kuitenkin voisi kokeilla kevytyrittäjyyttä.

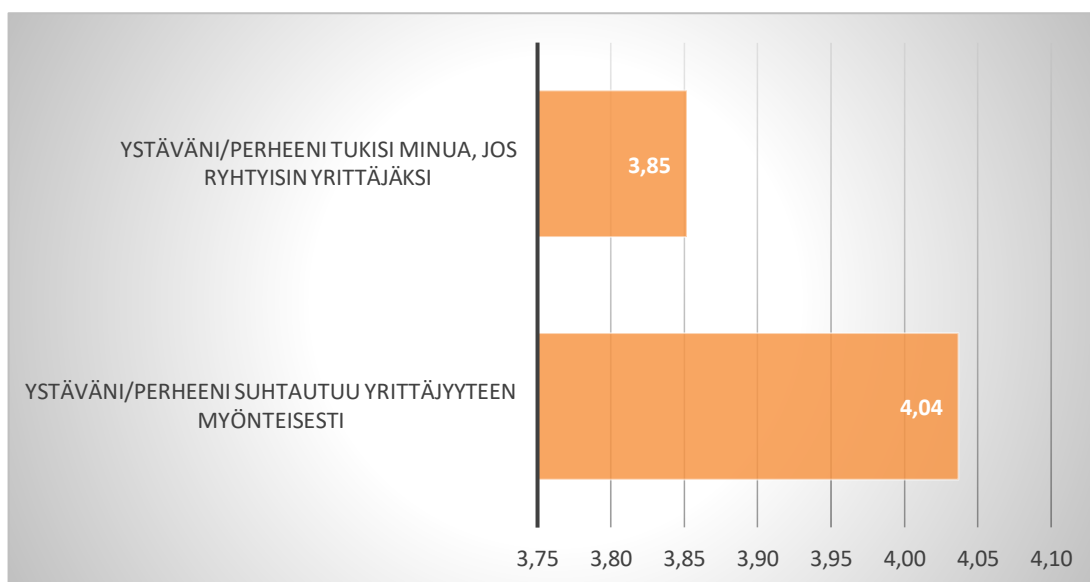
6.5 Lähiympäristön tuki

Vastaaajilta kyseltiin mielipiteitä siitä, kuinka vastaajat uskovat ystävien/perheen suhtautuvan yrittäjyyteen. Väittämiä olivat;

- ystäväni/perheeni suhtautuvat yrittäjyyteen myönteisesti
- ystäväni/perheeni tukisi minua, jos ryhtyisin yrittäjäksi

Kuviossa 18 esitellään vastaajien antamien vastausten keskiarvot asteikolla 1= täysin eri mieltä, 2= jokseenkin eri mieltä, 4= jokseenkin samaa mieltä ja 5= täysin samaa mieltä. Mitä suurempi keskiarvo on, sen enemmän vastaajat olivat samaa mieltä väittämistä

Vastaajat uskoivat ystävien/perheen suhtautuvan yrittäjyyteen myönteisesti (ka 4,04). Tulos oli hiukan heikompi, kun kysyttiin, uskooko vastaajat ystävien/perheen tukevan, mahdollista yrittäjyyttä (ka 3,85). Tosin tämäkin vastaus oli silti positiivinen, eli vastaajat uskovat jokseenkin, että ystävät/perhe tukisi heidän mahdollista yrittäjyyttään.

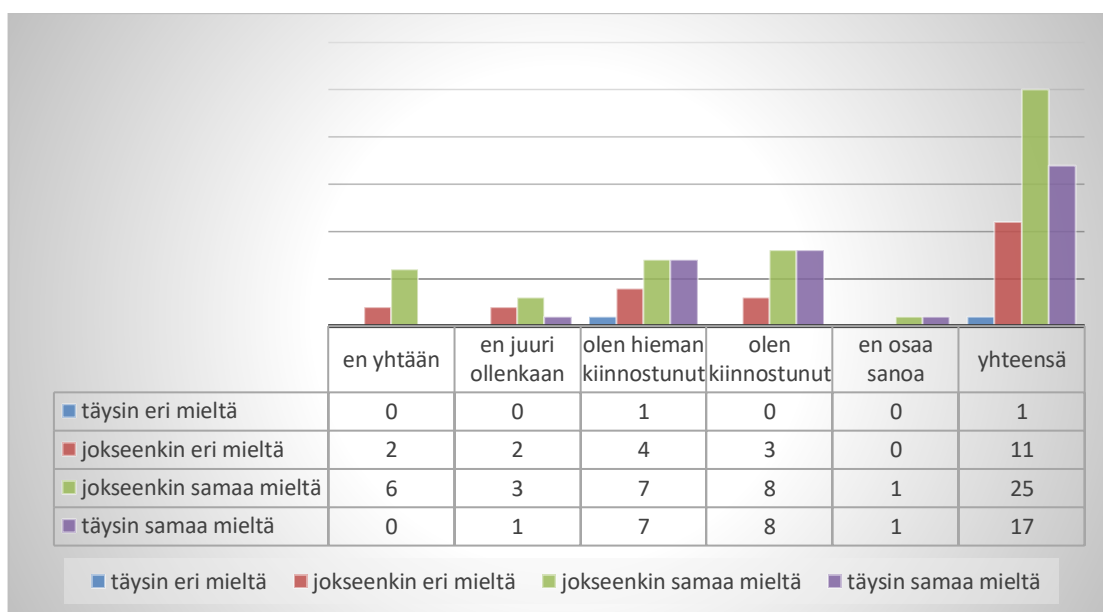

Kuvio 18. Lähiympäristön tuki sekä suhtautuminen yrittäjyyteen (ka).

Kasvattiko läheisten tuki vastaajien kiinnostusta yrittäjyyteen? Kuvio 19 osoittaa minikäläinen vaikutus läheisten tuella on kiinnostukseen yrittäjyyttä kohtaan. Kuvion ala-

puolella vastausvaihtoehdot kysymykseen, jossa tiedusteltiin, uskooko vastaaja läheisten tukevan, jos hän lähtisi yrittäjäksi. Värilliset palkit osoittavat taas kiinnostusta yrittäjyyttä kohtaan. Selitteet kuvion alareunassa.

Vastauksissa on paljon hajontaa, kuitenkin usko läheisten tuesta näyttäisi vaikuttavan positiivisesti vastaajien kiinnostukseen yrittäjyyttä kohtaan. Kuitenkaan, läheisten tuella ei näyttäisi olevan mitenkään merkittävää vaikutusta. Vastaajista 6 ei ole yhtään kiinnostunut yrittäjyydestä, vaikka jokseenkin uskoo, läheistensä tukevan mahdollista yrittäjyyttä. Tosin taas niiden joukosta, jotka uskovat saavansa läheistensä tuen yrittäjyydelle, ei löydy yhtään vastaajaa, jota yrittäjyys ei kiinnosta ollenkaan ja niitäkin joita yrittäjyys ei kiinnosta juuri ollenkaan, vain 1 vastaaja. Myönteisimmin yrittäjyyteen näyttäisi vaikuttavan läheisten tuki silloin, jos vastaaja todella uskoo (ilman epäilystä) läheistensä tukevan hänen mahdollista yrittäjyyttään.

Kuvio 19. Uskomus läheisten tuesta vs. oletko kiinnostunut yrittäjyydestä (lkm).

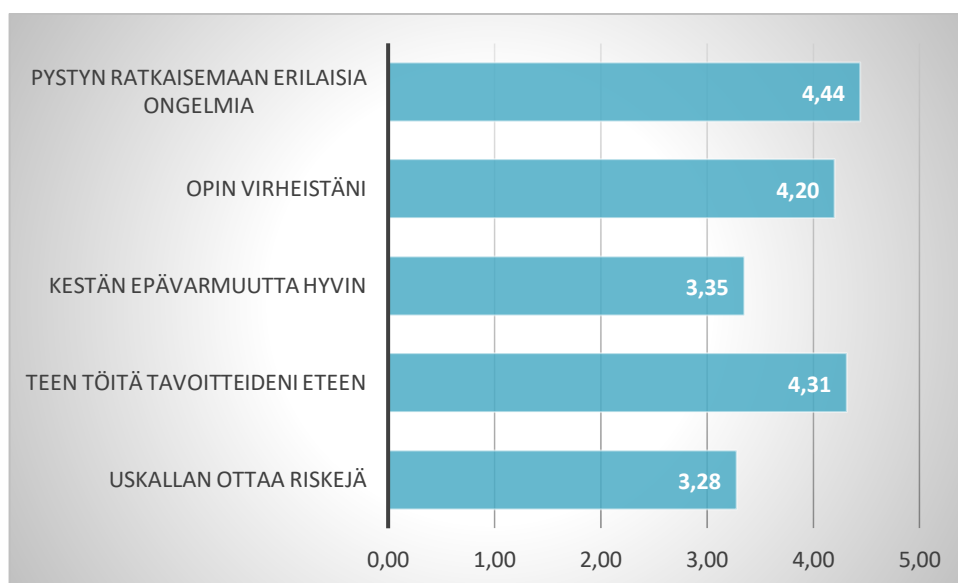
6.6 Yrittäjämäisyys

Vastaajia pyydettiin ottamaan kantaa yrittäjyyteen liitettyihin persoonallisuuden piirteisiin omasta näkökulmastaan, eli miten vastaaja arvioi seuraavia väittämiä omalla kohdallaan:

- uskallan ottaa riskejä
- teen töitä tavoitteideni eteen
- kestan epävarmuutta hyvin
- opin virheistäni
- pystyn ratkaisemaan erilaisia ongelmia

Kuviossa 20 on esillä vastaajien antamien vastausten keskiarvot asteikolla 1= täysin eri mieltä, 2= jokseenkin eri mieltä, 4= jokseenkin samaa mieltä ja 5= täysin samaa mieltä. Mitä suurempi keskiarvo on, sen enemmän vastaajat olivat samaa mieltä väittämistä.

Vastaajat uskoivat pystyvänsä ratkaisemaan erilaisia ongelmia (ka 4,44), mikä on yksi yrittäjyyteen liitetystä persoonallisuuden piirteistä. Yrittäjät joutuvat ratkomaan jatkuvasti erilaisia ongelmia ja käyttämään luovuutta ongelmia ratkoessaan, joten ongelmanratkaisukyky on tärkeä taito yrittäjälle. Tosin, niin ovat muutkin tässä kysymyksessä esitetyt väittämät, joista vastaajat olivat jokseenkin samaa mieltä siitä, että he tekevät töitä tavoitteidensa eteen (4,31) sekä siitä, että he oppivat virheistään (ka 4,20). Keskiarvo laski, kun oli kyse epävarmuuden kestämisestä (ka 3,35) ja uskalluksesta ottaa riskejä (ka 3,28). Vastaukset ovat kuitenkin hivenen positiivisen puolella.

Kuvio 20. Vastaajien persoonallisuuden piirteet (ka).

Taulukossa 3, näkyy vastausten hajonta persoonallisuuden piirteisiin liittyvien väitteiden kohdalla.

Taulukko 3. Persoonallisuuden piirteet väittämät, vastausten hajonta (lkm).

Uskallan ottaa riskejä	vastaukset
en osaa sanoa	2
täysin eri mieltä	5
jokseenkin eri mieltä	15
jokseenkin samaa mieltä	18
täysin samaa mieltä	14
Teen töitä tavoitteideni eteen	vastaukset
en osaa sanoa	2
täysin eri mieltä	2
jokseenkin eri mieltä	2
jokseenkin samaa mieltä	13
täysin samaa mieltä	35
Kestän epävarmuutta hyvin	vastaukset
en osaa sanoa	1
täysin eri mieltä	4
jokseenkin eri mieltä	16
jokseenkin samaa mieltä	20
täysin samaa mieltä	13
Opin virheistäni	vastaukset
en osaa sanoa	3
täysin eri mieltä	1
jokseenkin eri mieltä	2
jokseenkin samaa mieltä	18
täysin samaa mieltä	30
Pystyn ratkaisemaan erilaisia ongelmia	vastaukset
en osaa sanoa	3
täysin eri mieltä	1
jokseenkin samaa mieltä	11
täysin samaa mieltä	39

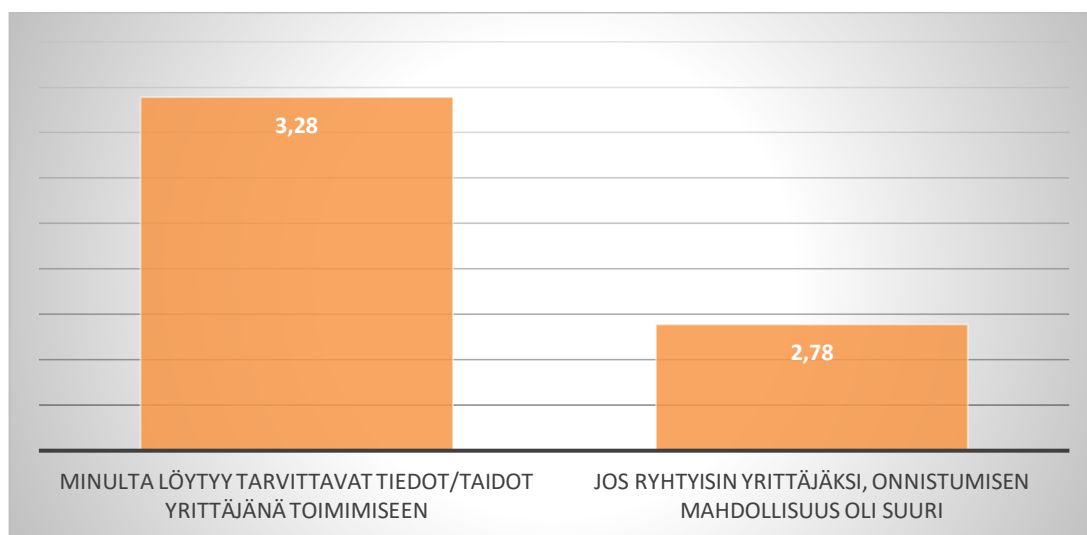
6.7 Pystyvyysuskomus

Vastaajia pyydettiin esittämään mielipiteensä seuraaviin väittämiin, joiden tarkoituksena oli mitata vastaajien pystyvyysuskomusta.

- minulta löytyy tarvittavat tiedot/taidot yrittäjänä toimimiseen
- jos ryhtyisin yrittäjäksi, onnistumisen mahdollisuus olisi suuri

Kuviossa 21 esitellään vastaajien antamien vastausten keskiarvot asteikolla 1= täysin eri mieltä, 2= jokseenkin eri mieltä, 4= jokseenkin samaa mieltä ja 5= täysin samaa mieltä. Mitä suurempi keskiarvo on, sen enemmän vastaajat olivat samaa mieltä väittämistä

Vastaajat olivat jokseenkin samaa mieltä siitä, että heiltä löytyy tarvittavat tiedot/taidot yrittäjänä toimimiseen (ka 3,26). Keskiarvo ei ole suuri, mutta enemmän positiivisen kuin negatiivisen puolella. Kun väittämänä oli, jos ryhtyisin yrittäjäksi onnistumisen mahdollisuus olisi suuri, keskiarvo (2,78) osoitti vastaajien epäilevän onnistumisen mahdollisuuksia yrittäjänä.

Kuvio 21. Vastaajien pystyvyysuskomus (ka).

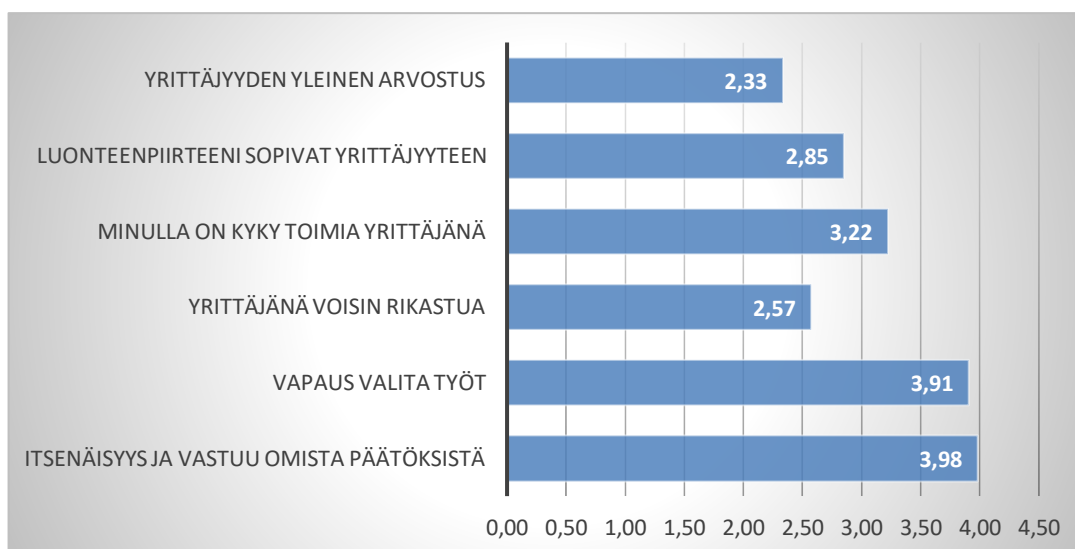
6.8 Yrittäjyshalukkuus

Yrittäjyshalukkuus osiossa oli tarkoitus etsiä yrittäjyyteen kannustavia ja yrittäjyyttä estäviä tekijöitä. Vastaajia pyydettiin ilmaisemaan ensin mielipiteensä siitä, kuinka paljon seuraavat tekijät kannustaisivat vastaajia yrittäjyyteen;

- itsenäisyys ja vastuu omista päätöksistä
- vapaus valita työt
- yrittäjänä voisin rikastua
- minulla on kyky toimia yrittäjänä
- luonteenpiirteeni sopivat yrittäjyyteen
- yrittäjyyden yleinen arvostus

Kuviossa 22 esitellään vastaajien antamien vastausten keskiarvot asteikolla 1= täysin eri mieltä, 2= jokseenkin eri mieltä, 4= jokseenkin samaa mieltä ja 5= täysin samaa mieltä. Mitä suurempi keskiarvo on, sitä enemmän vastaajat olivat samaa mieltä väittämistä.

Yrittäjyyteen kannustavista tekijöistä, eniten yrittäjyyteen houkutteli itsenäisyys ja vastuu omista päätöksistä (ka 3,98). Melkein yhtä paljon yrittäjyyteen kannusti vapaus valita työt (ka 3,91). Myös kyky toimia yrittäjänä (ka 3,22) nähtiin yrittäjyyteen kannustavana tekijänä. Luonteenpiirteiden sopivuudella (ka 2,85), mahdollisuudella rikastua (ka 2,57) sekä yrittäjyyden yleisellä arvostuksella (ka 2,33) ei vastaajien mielestä ole niin suurta vaikutusta yrittäjyyden houkuttelevuuteen.

Kuvio 22. Yrittäjyyteen kannustavia tekijöitä.

Taulukossa 4, näkyy vastausten hajonta eri väitteiden kohdalla. Taulukosta voidaan nähdä, kuinka yrittäjyyteen houkuttelevat tekijät poikkeavat eri vastaajien kohdalla. Itsenäisyys ja vastuu omista päätöksistä, houkuttelee yrittäjyyteen 23 vastaajaa erittäin paljon ja 21 vastaajaa melko paljon. Kuitenkin 6 vastaajaa, kokee sen vain vähän houkuttelevana ja 4 vastaajaa ei koe itsenäisyyttä ja vastuuta omista päätöksistä, lainkaan yrittäjyyteen houkuttelevana tekijänä.

Taulukko 4. Yrittäjyyteen kannustavat tekijät, vastausten hajonta.

Itsenäisyys ja vastuu omista päätöksistä	lkm
ei lainkaan	4
vähän	6
melko paljon	21
erittäin paljon	23
Vapaus valita työt	lkm
ei lainkaan	2
vähän	10
melko paljon	21
erittäin paljon	21
Yrittäjänä voisin rikastua	lkm
ei lainkaan	9
vähän	26
melko paljon	17
erittäin paljon	2

Minulla on kyky toimia yrittäjänä	lkm
ei lainkaan	7
vähän	16
melko paljon	20
erittäin paljon	11
Luonteenpiirteeni sopivat yrittäjyyteen	lkm
ei lainkaan	10
vähän	19
melko paljon	19
erittäin paljon	6
Yrittäjyyden yleinen arvostus	lkm
ei lainkaan	15
vähän	21
melko paljon	13
erittäin paljon	5

Lisäksi viimeisenä oli avoin kenttä, johon vastaajat saivat kirjoittaa vielä erikseen niitä tekijöitä, jotka kannustaisivat heitä yrittäjyyteen. Avoimia vastauksia tuli yhteensä 18 kappaletta. Vastauksen perässä lukumäärä, joka osoittaa kuinka paljon tuli samoja vastauksia. Kolmea vastaajaa kannusti yrittäjyyteen työttömyys, kaksi näkisi kannustavana tekijänä liikeidean. Useassa vastauksessa oli viittauksia rahaan tai tukeen, joka voitaisiin tulkita, että jos olisi olemassa valmis rahallinen tuki tai elatus olisi muuten turvattu, kannustaisi se yrittäjyyteen tai ainakin kokeilemaan sitä.

Taulukko 5. Yrittäjyyteen kannustavat tekijät, avoimet vastaukset.

Yritysidea	2
Olen toiminut yrittäjänä 24 vuotta. Nyt etsin palkkasuhteista työtä.	1
pitäisi löytyä joku rahanlähde joka on stabiili	1
Jos yrittäjän työttömyysturvaa parannettaisiin	1
sopiva liikekumppani ja valmis liikeidea, jolle jo tiedossa asiakkaita	1
verotus	1
Kun olisi ensin toistaiseksi voimassa oleva työsopimus ja sitä kautta	1
Työttömyys	3
Jokin tuki järjestelmä, säätiö tai vastaava "instituution" tuoma tuki.	1
yli 60v Ikä syrjinnän vuoksi EI kelpaa työntekijäksi, Ikärasismi Suomessa.	1
Tarttumaan toimintaan	1
Palkkatöiden yleinen saatavuus ja erityisesti mahdollisuus vaikuttaa	1
Vapaus säädellä toiminnan laajuutta; verotukselliset edut yksityiseläm	1
Ikäni puolesta yrittäjyys on vaihtoehto työllistymiseen vrt. palkkatyö	1
selvempi lainsäädäntö ja tulkintalinja	1
vastauksia yhteensä	18 kpl

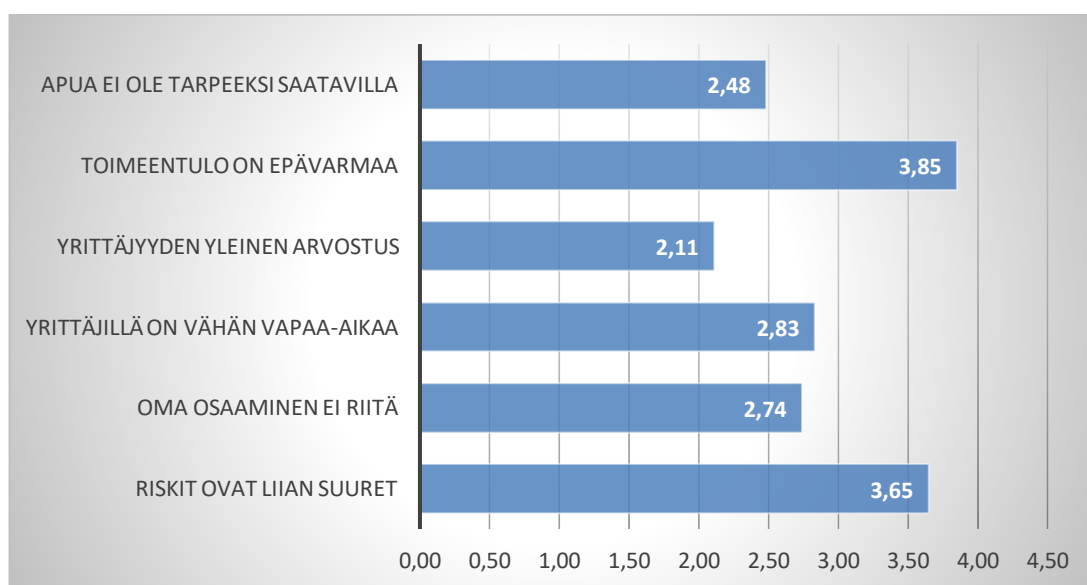

Vastaajia pyydettiin myös ilmaisemaan mielipiteensä siitä, kuinka paljon seuraavat tekijät toimivat esteinä yrittäjyydelle. Väittämät olivat seuraavia;

- riskit ovat liian suuret
- oma osaaminen ei riitä
- yrittäjillä on vähän vapaa-aikaa
- yrittäjyyden yleinen arvostus
- toimeentulo on epävarmaa
- apua ei ole tarpeeksi saatavilla

Kuviossa 23 esitellään vastaajien antamien vastausten keskiarvot asteikolla 1= täysin eri mieltä, 2= jokseenkin eri mieltä, 4= jokseenkin samaa mieltä ja 5= täysin samaa mieltä. Mitä suurempi keskiarvo on, sen enemmän vastaajat olivat samaa mieltä väittämistä.

Vastaajat kokivat väittämistä suurimmaksi yrittäjyyden esteeksi toimeentulon epävarmuuden (ka 3,85). Toiseksi suurimmaksi esteeksi katsottiin riskien suuruus (ka 3,65). Loppujen väittämien keskiarvot olivat melko pieniä, jolloin voitaisiin katsoa, ettei niitä koeta kovin merkittäviksi esteiksi. On kuitenkin huomattava, että esteisiin suhtautuminen vaihtelee yksilöstä riippuen. Kuviot 24-29, osoittavat vastausten hajonnan esteiden kohdalla. Kuviot näkyvillä avointen vastausten jälkeen.

Kuvio 23. Yrittäjyyden esteinä toimivat tekijät (ka).

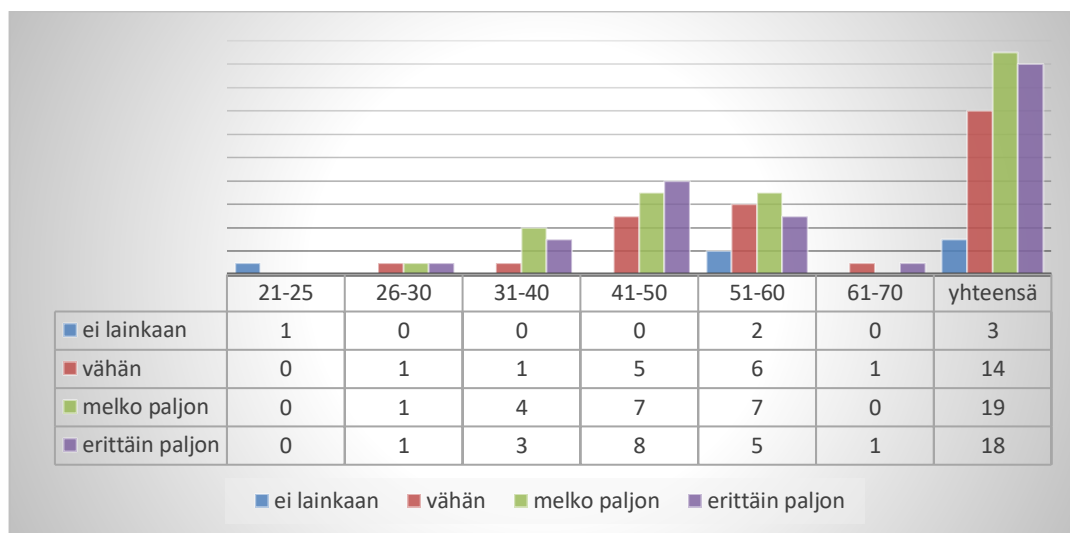
Lisäksi tässäkin kohdassa oli viimeisenä avoin kenttä, johon vastaaja sai halutessaan lisätä vielä erikseen yrittäjyyttä estäviä tekijöitä. Vastauksia tuli yhteensä 20 kappaletta. Muun muassa liikeidean puute koettiin esteenä, samoin yksilön epäsosiaalisuus sekä työkokemuksen puute. Taloudellinen turvattomuus koettiin myös monessa vastauksessa yrittäjyyttä estäväksi tekijäksi (taulukko 6).

Taulukko 6. Avoimet vastaukset yrittäjyyden esteisiin.

valtion yrittäjävihamielisyys	1
Jos voisi ostaa toimivan valmiin konseptin	1
Terveys ja epäsosiaalisuus	1
En ole markkinointihenkinen	1
tuotteita ei saa kaupaksi/ne eivät menesty vaikka ovat ilmaisia	1
sairaus	1
Epäsosiaalisuus. Verotus. Byrokratia. Markkinointi.	1
Suomen verotus yrittäjille on varmasti Euroopan suurin.	1
Työkokemuksen puute	1
työttömyys	1
ei ole omaisuutta, samasta en pystyisi maksaan lainoja yrityksen epäonnistuessa	1
Ei ole liikeideaa	2
Eläke, ei ole "pakko" on ainoastaan vielä onnistumisen halu. "Jälki" ei	1
Suomalainen yhteiskunta pitää yrittäjää rikollisena	1
Ansiosidonnainen on turvallisin, ei ole varaa elättää perhettä aloitus	1
Tavoitteiden ja päämäärien hallinta elämässä	1
Ikä - palautumiskyky ja jaksaminen ei ole enää samanlainen kuin nuorempana	1
riittävä toimeentulo & eläkkeen kerryttämisen epävarmuus	1
maksavien asiakkaiden löytämisen hankaluus	1
Vastauksia yhteensä	20

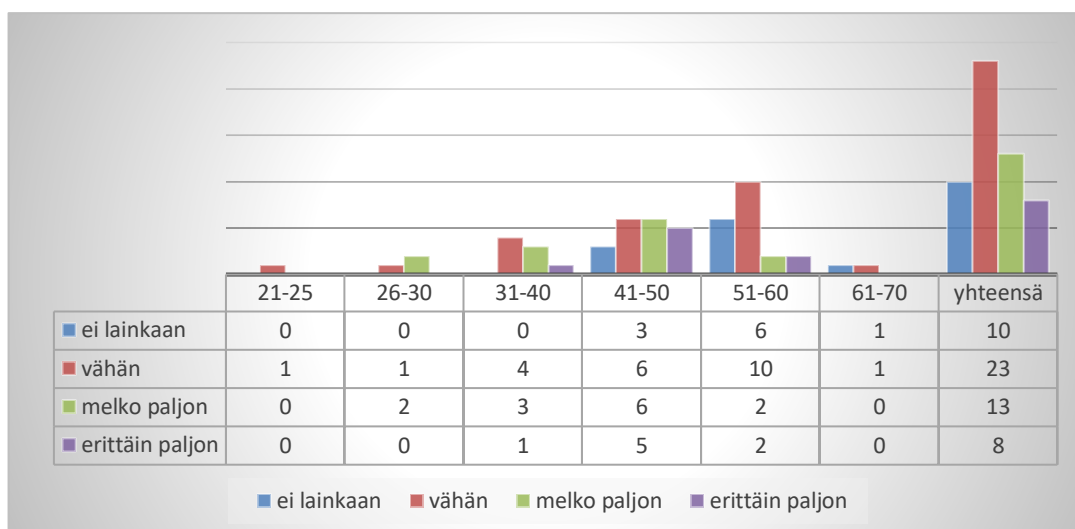
Yrittäjyyden esteiden ollessa toimeksiantajaa eniten kiinnostava tekijä, vertailin esteitä myös ikäluokittain. Tässä on huomattava, että vertailukelpoisia vastauksia on vain kahdessa suurimmassa ikäluokassa 41-50 sekä 51-60, sillä muissa vastaajia liian vähän, jotta voitaisiin tehdä johtopäätöksiä ikäluokkien perusteella. Kuitenkin kuvioissa 24-29, näkyy vastaukset ikäluokittain ja otan vastaukset huomioon ikäluokittain analysoinnissa, mutta varsinaisia johtopäätöksiä koko ikäluokasta ei tämän perusteella voida tehdä.

Ensimmäiseen väittämään riskit ovat liian suuret, näkyvät vastaukset ikäluokittain kuviossa 24, joka osoittaa, että riskit koetaan esteeksi, melko tasaisesti jokaisessa ikäluokassa. Se kuinka suureksi esteeksi riskit koetaan, vaihtelee myöskin jokaisessa ikäluokassa. Kuvion viimeinen sarake yhteensä ja sen yläpuolella olevat värilliset palkit osoittavat vastausten lopullisen jakautumisen kaikkien vastaajien kesken.

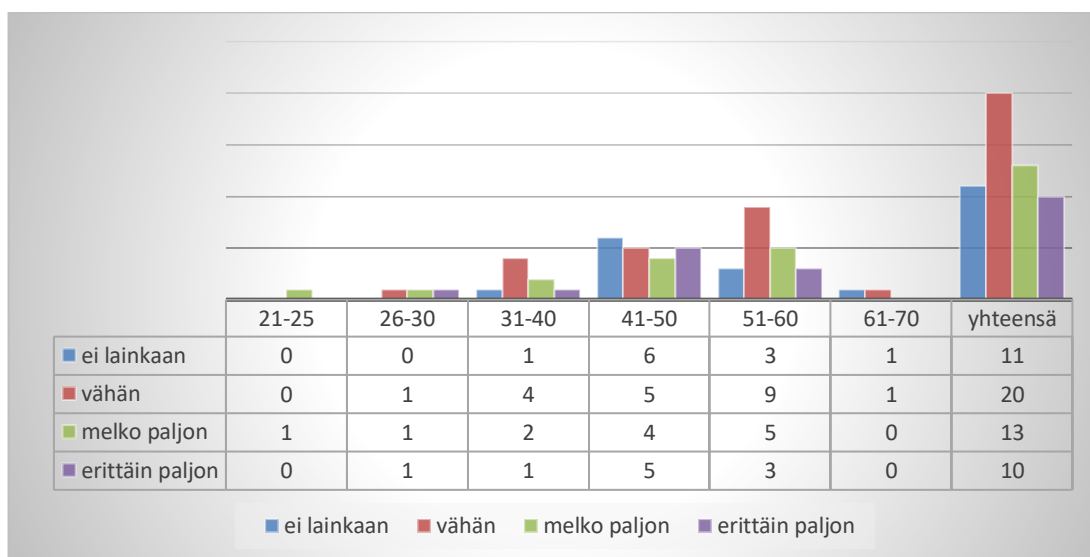
Kuvio 24. Riskit liian suuret, vastausten jakautuminen ikäluokittain (lkm).

Kuviossa 25, näkyy vastausten jakauma ikäluokittain väittämään, oma osaaminen ei riitä. Ikäluokassa 41-50 näkyy tämän väittämän kohdalla eniten hajontaa, vastauksia on melkein yhtä paljon jokaisesta vastausvaihtoehdosta. Oman osaamisen riittämättömyyttä ei koeta kovin suureksi esteeksi, sillä kuvio 25 osoittaa, kuinka suurin osa vastaajista (23vastaajaa) kokee, että kyseinen väittämä toimii vain vähän esteenä ja 10 vastaajaa ei koe sitä lainkaan esteeksi. Kuitenkin 13 vastaajaa kokee oman osaamisen riittämättömyyden melko suureksi ja 8 vastaajaa suureksi esteeksi.

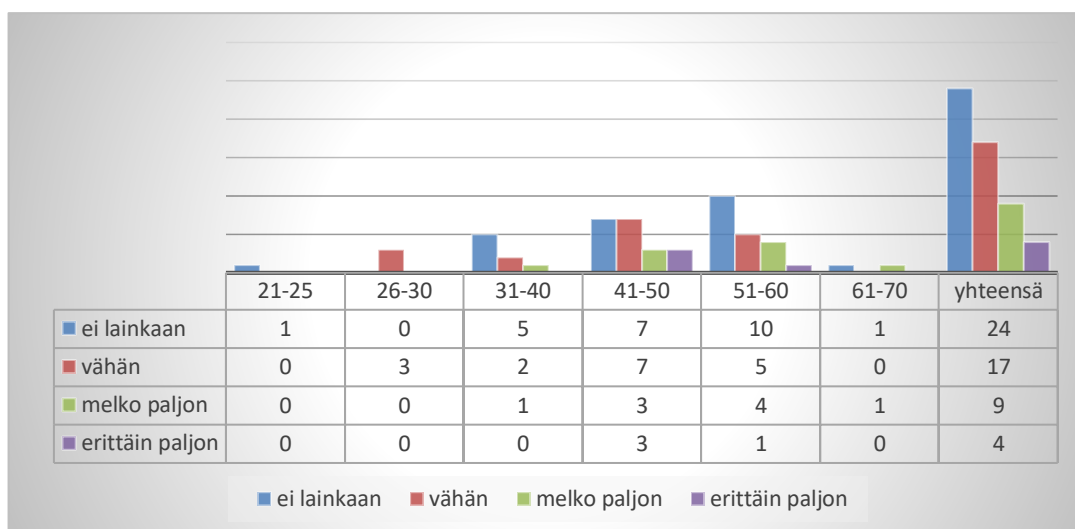
Kuvio 25. Oma osaaminen ei riitä, vastausten jakautuminen ikäluokittain (lkm).

Yrittäjien vapaa-aikaan liittyvä väittämä ja vastausten jakautuminen näkyvät kuviossa 26. Kuvioista ilmenee, kuinka vapaa-ajan vähyyttä, ei koeta merkittävänä esteenä, vaikka vastauksissa on paljon vaihtelevuutta, niin suurin osa vastauksista kallistuu ei lainkaan ja vähän välille.

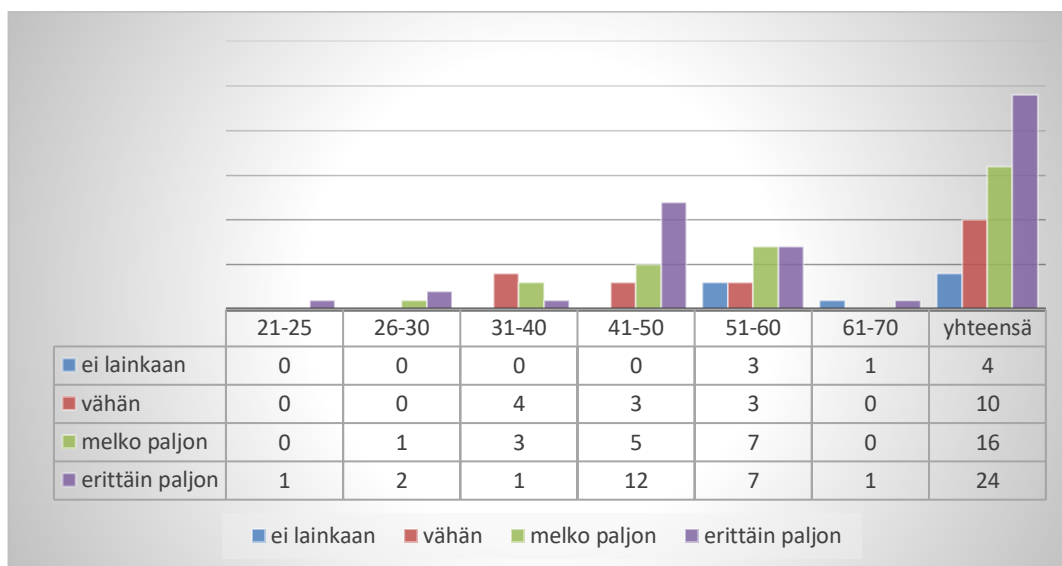
Kuvio 26. Yrittäjillä vähän vapaa-aikaa, vastausten jakautuminen ikäluokittain (lkm).

Yrittäjyyden yleinen arvostus toimii esteenä vain pienelle osalle vastaajista, kuten kuvio 27 osoittaa. Kuitenkin 9 vastaajaa kokee yleisen arvostuksen melko suureksi esteeksi ja 4 vastaajaa suureksi esteeksi. Vastauksissa on paljon hajontaa melkein jokaisessa ikäluokassa.

Kuvio 27. Yrittäjyyden yleinen arvostus, vastausten jakautuminen ikäluokittain (lkm).

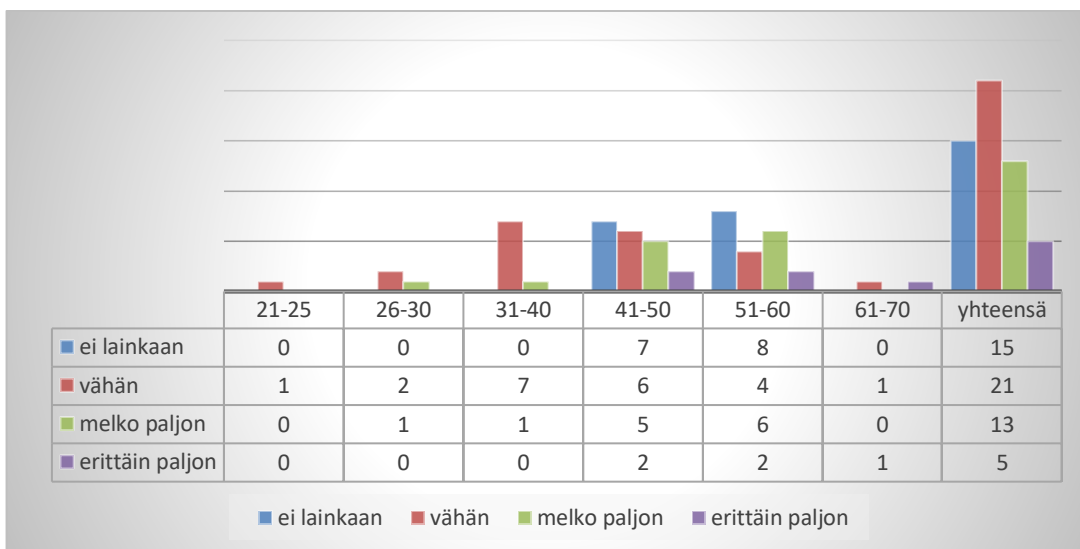
Toimeentulon epävarmuutta ja sen kokemista esteeksi, esitetään kuviossa 28. Toimeentulon epävarmuus toimii esteenä usealle vastaajalle. Erittäin suurena esteenä sen koki 24 vastaajaa, 16 vastaajaa piti sitä melko suurena esteenä ja 10 vastaajaa pienenä esteenä. Vain 4 vastaajaa ei kokenut toimeentulon epävarmuutta lainkaan esteeksi. Vastauksissa oli sen verran hajontaa ikäluokittain, ettei selkeää jaottelua ikäluokittain voida tehdä.

Kuvio 28. Toimeentulo epävarmaa, vastausten jakautuminen ikäluokittain (lkm).

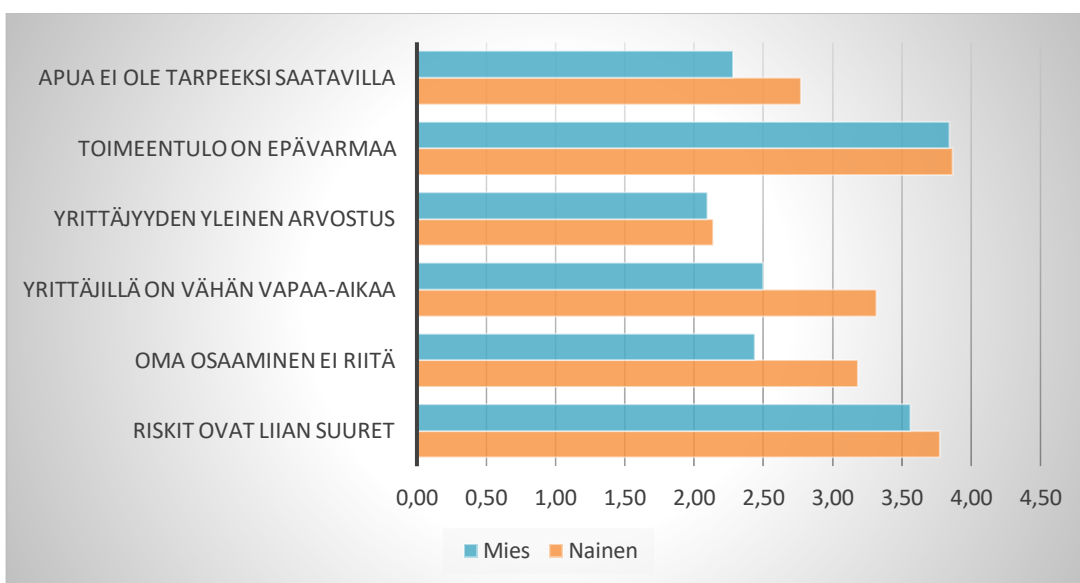
Apua ei ole tarpeeksi saatavilla väitteen tulokset esillä kuviossa 29. Väitettä ei vastausten perusteella koeta kovin suurena esteenä, sillä 15 vastaajaa ei koe sitä esteenä.

Vastaajista 21 koki sen vähäisenä esteenä, 13 vastaajaa koki sen melko suurena esteenä ja 5 vastaajalle avun riittämättömyys oli erittäin suuri este. Ikäluokkien sisällä tässäkin kohdassa suurta hajontaa, joten luokittelua ei voida tehdä.

Kuvio 29. Apua ei tarpeeksi saatavilla, vastausten jakautuminen ikäluokittain (lkm).

Lopuksi tarkastelin esteitä vielä sukupuolen mukaan. Kuviossa 30, näkyy esteiden merkitys sukupuolen mukaan. Kuvio 30 osoittaa, ettei esteiden kokemisessa ole sukupuolten välisiä tilastollisesti merkittäviä eroja.

Kuvio 30. Esteisiin suhtautuminen sukupuolen mukaan

7 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET KYSELYN TULOKSISTA

Sähköisen kyselyn tavoitteena oli selvittää, mitä tekijät vaikuttavat työttömien työnhakijoiden yrittäjyysintentioniin eli, mitkä tekijät toimivat yrittäjyyden esteinä ja yrittäjyyteen kannustavina tekijöinä.

Kyselyyn vastanneista 54 kohderyhmään kuuluvasta vastaajasta, suurin osa kuului ikäluokkaan 41-50- vuotiaat ja 51-60- vuotiaat, joista molemmista luokista löytyi 20 vastaajaa. Seuraavaksi eniten oli vastaajia ikäluokasta 31-40, josta löytyi 8 vastaajaa, 26-30-vuotiaita vastaajia oli 3, 61-70-vuotiaita 2 vastaajaa sekä 21-25- vuotiaita 1 vastaaja.

Vastaajista suurin osa (59,26 %, 32 vastaajaa) oli miehiä. Naisia oli (40,74 %) vastaajista, joka tarkoitti tässä tapauksessa 22 vastaajaa. Vastaajista suurin osa oli korkeakoulutettuja, vastaajista 44,44 % (24 vastaajaa) oli yliopiston tai korkeakoulun ylempi akateeminen tutkinto. Alempi korkeakoulututkinto tai siihen rinnastettavissa olevan tutkinnon oli vastaajista suorittanut 37,04 % (20 vastaajaa). Ilman korkeakoulututkintoa oli yhteensä 10 vastaajaa.

Työkokemusta vastaajista suurimmalla osalla 72,22 % (39 vastaajaa) oli yli 10 vuotta. Muilla vastaajilla oli työkokemusta joko 5-10 vuotta (14,81 %, 8 vastaajaa) tai 1-5 vuotta (11,11 %, 6 vastaajaa). Vain yhdellä vastaajalla oli työkokemusta alle vuosi.

Elämäntilanne kohdan tarkoitus oli seuloa joukosta pelkästään työttömät työnhakijat, kuitenkin elämäntilanne kysymys osoittautui tulkinnalliseksi kysymykseksi, sillä moni vastaajista koki elämäntilanteensa osalta kuuluvansa useampaan ryhmään. Suurin osa kohderyhmään valituista vastaajista (88,89 %, 48 vastaajaa) luokitteli itsensä työttömäksi. Osa vastaajista luokitteli itsensä opiskelijaksi (3,70 %, 2 vastaajaa) ja osa jätti vastaamatta, jolloin vastaamatta jättäneet merkattiin ryhmään jokin muu (7,41 %, 4 vastaajaa). Kukaan ei kuitenkaan jättänyt kohtaa kokonaan tyhjäksi, vaan osa jätti vastauksen elämäntilanteestaan suoraan avoimeen kysymykseen, osa taas merkitsi jotain valmiisiin vastausvaihtoehtoihin ja täydensi vastausta avoimeen kysymykseen. Avoimeen kysymykseen vastanneista 4 vastaajaa luokitteli itsensä yrittäjäksi, 1 vastaaja

osa-aikayrittäjäksi, 1 vastaaja sivutoimiseksi opiskelijaksi, 1 vastaaja sanoi olevansa eläkkeellä, 1 vastaaja ilmoitti olevansa opiskelija, yrittäjä ja työnhakija, 1 vastaajan työ oli päättymässä, 1 ilmoitti olevansa työnhakija ja 1 vastaaja opiskelee työvoimakoulutuksessa.

Työllisyyskokeilun piiriin kuului 33,33 % eli käytännössä 18 vastaajaa. Suurin osa (66,67 %, 36 vastaajaa) kyselyyn vastanneista ei kuulunut kokeilun piiriin. Analyysissä ei lähdetty erottelemaan työllisyyskokeilun piiriin kuuluvia vastaajia muista vastaajista, sillä otanta oli liian pieni.

Vanhempien yritystoiminta vaikuttaa merkittävästi siihen, miten yksilö suhtautuu yrittäjyyteen, niinpä vastaajilta tiedusteltiin, onko heidän vanhemmillaan yritystoimintaa tai onko heidän vanhemmillaan ollut yritystoimintaa. Vastaajien vanhemmista 35,19 % (19 vastaajaa) on tai on ollut yritystoimintaa. Enemmistön vanhemmilla ei ole tai ei ole ollut yritystoimintaa (64,81 %, 35 vastaajaa). Lisäksi katsottiin, vaikuttiko vastaajien vanhempien yrittäjyys heidän kiinnostukseensa yrittäjyyttä kohtaan. Vastaajien vanhemmilla, joita kiinnosti yrittäjyys, on ja ei ole ollut yritystoimintaa. Vastauksissa oli paljon hajontaa. Täytyy kuitenkin muistaa, että vanhempien yrittäjyys vaikuttaa myönteisesti lasten yrittäjyyteen, jos vanhempien yrittäjyyteen suhtautuminen on ollut myönteistä. Jos vanhemmilla on ollut yritystoimintaa, mutta suhtautuminen on ollut jostain syystä kielteisestä, vanhempien yritystoiminta voi vaikuttaa negatiivisesti, lasten mahdolliseen kiinnostukseen yrittäjyyttä kohtaan. Näin ollen, tämä kysymys ei tällaisena anna validia vastausta siihen, vaikuttaako vanhempien yrittäjyys näiden vastaajien kiinnostukseen yrittäjyyttä kohtaan.

Paremmen vastauksen antoi läheisten suhtautumisen vertaaminen, vastaajien kiinnostukseen yrittäjyyttä kohtaan. Usko läheisten tuesta, näyttäisi vaikuttavan positiivisesti vastaajien kiinnostukseen yrittäjyyttä kohtaan, kuitenkin sillä ei ole mitenkään merkittävää vaikutusta. Sillä niiden joukosta, jotka uskovat läheistensä todennäköisesti tukevan yrittäjyyttä, löytyy myös 6 vastaajaa, joita yrittäjyys ei kiinnosta ollenkaan. Toisin, taas niiden joukosta, jotka uskovat saavansa läheistensä tuen yrittäjyydelle, ei löydy yhtään vastaajaa, jota yrittäjyys ei kiinnosta ollenkaan ja niitäkin joita yrittäjyys ei kiinnosta juuri ollenkaan, vain 1 vastaaja. Myönteisimmin yrittäjyyteen näyttäisi

vaikuttavan läheisten tuki silloin, jos vastaaja todella uskoo (ilman epäilystä) läheistensä tukevan hänen mahdollista yrittäjyyttään.

Vastaajilta tiedusteltiin myös, onko heidän lähipiirissään yrittäjyyttä. Enemmistöllä on lähipiirissa yrittäjiä 66,67 % (36 vastaajaa). Vastaajista 18, ei ole lähipiirissä yrittäjiä (33,33 %). Lisäksi tiedusteltiin vastaajien osallistumista yrittäjyysopetukseen- tai valmennukseen. Enemmistö (55,56 %, 30 vastaajaa) ei ole osallistunut yrittäjyysopetukseen tai -valmennukseen. Vastaajista 44,44 % (24 vastaajaa) on osallistunut yrittäjyysopetukseen- tai valmennukseen.

Yrittäjyysopetus tai -valmennus muun muassa vahvistaa yksilön pystyvyysuskomusta. Tämän vuoksi tarkasteltiin, oliko osallistumisella yrittäjyysopetukseen tai -valmennukseen merkitystä kohderyhmän pystyvyysuskomukseen. Tarkastelu osoitti, että yrittäjyysopetuksen tai – valmennuksen vaikutus on myönteistä, mutta ei merkittävää. Jokaisessa vastausvaihtoehdossa on sekä yrittäjyysvalmennukseen tai -opetukseen osallistuneita ja ei osallistuneita melkein yhtä paljon. Poikkeuksena ne, jotka ovat jokseenkin eri mieltä siitä, että heiltä löytyy tarvittavat tiedot/taidot yrittäjänä toimimiseen. Heistä vain 5 vastaajaa on osallistunut yrittäjyysvalmennukseen tai -opetukseen ja 12 vastaajaa ei ole osallistunut yrittäjyysopetukseen tai –valmennukseen. Asiaan voi vaikuttaa vastaajien keskimääräisesti korkeampi ikä, koulutustaso ja työkokemus, jotka osaltaan luovat jo itseluottamusta. Tulos saattaisi olla toinen, jos kyseessä olisi nuorempi ja kouluttamattomampi kohderyhmä.

Vastaajilta kysyttiin, olivatko he joskus jo toimineet yrittäjänä. Suurin osa vastaajista ei ollut koskaan harjoittanut yritystoimintaa (79,63 %, 43 vastaajaa). Osa vastaajista (20,37 %, 11 vastaajaa) on toiminut joskus yrittäjänä

Ensimmäisenä varsinaisena tutkimuskysymyksenä mitattiin vastaajien asennetta ja uskomuksia yrittäjyyteen liittyen. Kysymyksessä esitettiin erilaisia väittämiä, joihin vastaajat saivat ottaa kantaa. Vastauksia arvioitiin asteikolla 1-5, joista 5 tarkoitti täysin samaa mieltä. Kysymys osoitti vastaajien uskovan, että yrittäjä voi itse vaikuttaa menestymiseensä (ka 4,13). Yrittäjien uskotaan saavan apua ja tukea yrityksen perustamiseen (ka 3,83). Keskiarvoltaan hiukan huonommaksi menee väittämät, yrittäjiä ar-

vostetaan (ka 3,22) sekä yrittäjyys on taloudellisesti kannattavaa (3,22), mutta kuitenkin väittämien keskiarvot osoittavat myönteistä suhtautumista näihin väittämiin. Väittämän, yrittäjät saavat helposti rahoitusta kohdalla keskiarvo laskee (ka 2,52), joka osoittaa, että vastaajat ovat jokseenkin eri mieltä asiasta. Vastaajat eivät usko yrittäjien saavan helposti rahoitusta. Kuitenkin tulokset osoittavat, että vastaajilla on pääosin myönteiset asenteet ja uskomukset yrittäjyyttä kohtaan, mikä on toimeksiantajan kannalta hyvä lähtökohta. Asenteiden ja uskomuksien muuttaminen on kuitenkin työlästä ja lopputuloksesta ei ole varmuutta.

Toisena tutkimuskysymyksenä selvitettiin vastaajien yrittäjyysaikomuksia. Yrittäjyysaikomuksia selvitettiin ensin kysymällä, ovatko vastaajat kiinnostuneita yrittäjyydestä. Valtaosaa vastaajista kiinnostaa yrittäjyys, sillä 19 vastaajaa on kiinnostunut yrittäjyydestä sekä 19 vastaajaa on hieman kiinnostunut yrittäjyydestä. Niitä joita yrittäjyys ei yhtään kiinnosta, oli 8 vastaajaa sekä ne joita yrittäjyys ei juuri ollenkaan kiinnosta oli 6 vastaajaa. Vastaajista 2 vastasi, en osaa sanoa. Kysymystä tarkasteltiin ikäluokittain, joka osoitti, että kiinnostusta yrittäjyyttä kohtaan löytyy kaikissa ikäluokissa. Tosin on huomioitava, että joidenkin ikäluokkien koko oli niin pieni, ettei vastauksista voi tehdä ikäluokkia koskevia johtopäätöksiä.

Seuraavaksi yrittäjyysaikomuksia selvitettiin kysymällä, ovatko vastaajat etsineet tietoa yrittäjyydestä, sillä tietojen etsintä viittaa myös osaltaan kiinnostukseen yrittäjyyttä kohtaan. Vastaajista suurin osa (74,07 %, 40 vastaajaa) oli hakenut tietoa yrittäjyydestä ja 25,93 % (14 vastaajaa) ei ollut hakenut tietoa yrittäjyydestä. Tulos tuki aiempaa kysymystä, joka mittasi kiinnostusta yrittäjyyttä kohtaan. Tuloksen mukaan yhteensä 14 vastaajaa ei ole yhtään tai ei juuri ollenkaan kiinnostunut yrittäjyydestä.

Haluttiin myös selvittää, kuinka hyvin vastaajat ovat tietoisia yrittäjille tarjotuista palveluista. Kysymyksen tarkoituksena oli selvittää, onko tarvetta tuoda yrittäjille tarjolla olevia palveluita paremmin esille. Vastaajista 72,22 % (39 vastaajaa) oli tietoisia yrittäjille tarjotuista palveluista. Kuitenkin vastaajista löytyi osa (27,78 %, 15 vastaajaa), jotka eivät ole tietoisia yrittäjille tarjotuista palveluista. Vastaus tukee osaltaan edellisiä yrittäjyysaikomuksia mittaavia kysymyksiä, mukana on kuitenkin 1 vastaaja, joka ei ilmeisesti ole tiedon hakemisesta huolimatta tietoinen yrittäjille tarjotuista palveluista.

Viimeisenä yrittäjyysaikomukset osion kysymyksenä, selvitettiin vastaajien halukkuutta kokeilla kevytyrittäjyyttä. Vastaajista suurin osa (74,07 %, 40 vastaajaa) voisi kokeilla kevytyrittäjyyttä. Vastaajista 25,93 % (14 vastaajaa) ei ollut kiinnostunut kevytyrittäjyydestä. Kysymys ei ollut täysin validi, sillä kyselyssä ollut kevytyrittäjäkäsittelyn selite sisälsi seuraavat vaihtoehdot; freelancer, toiminimi, laskutuspalvelut. Toiminimi kuuluu kuitenkin varsinaisen yrittäjyyden puolelle, sillä toiminimi yrittäjällä on y-tunnus, toisin kuin kevytyrittäjällä. Freelancer ja laskutuspalvelut kuitenkin kuuluvat kevytyrittäjyyteen.

Lisäksi verrattiin yrittäjyydestä kiinnostuneita, kevytyrittäjyydestä kiinnostuneisiin vastaajiin. Tällä haluttiin tutkia, ovatko yrittäjyydestä kiinnostuneet samoja vastaajia, jotka ovat kiinnostuneet myös kevytyrittäjyydestä. Olen kiinnostunut yrittäjyydestä vastauksen antaneista 18 vastaajaa voisi kokeilla myöskin kevytyrittäjyyttä, 1 vastaaja ei halua kokeilla kevytyrittäjyyttä. Niistä jotka ovat hieman kiinnostuneet yrittäjyydestä, 15 vastaajaa voisi kokeilla kevytyrittäjyyttä ja 4 vastaajaa taas ei kokeilisi kevytyrittäjyyttä. Tulokset osoittivat, että vastaajat jotka ovat kiinnostuneet yrittäjyydestä ylipäättään, ovat osittain samoja kuin kevytyrittäjyydestä kiinnostuneet. Poikkeuksia kuitenkin löytyy, eli joitakin vastaajia kiinnosti ainoastaan varsinainen yrittäjyys. Vastaavasti taas osa niistä, joita ei kiinnostaa yrittäjyys, voisivat kuitenkin kokeilla kevytyrittäjyyttä.

Viimeisenä oli vielä avoin kysymys niille, jotka suhtautuivat kielteisesti kevytyrittäjyyteen. Vastauksia tuli yhteensä 12 kappaletta. Vastaukset olivat pääosin yksilöllisiä, kuitenkin muutamassa vastauksessa nousi esiin ongelmat lain kanssa, joka ei vielä tunnista käsitettä kevytyrittäjyys. Tällöin ongelmaksi muodostuu se, että kevytyrittäjän asema voi vaihdella paikasta riippuen palkansaajasta yrittäjäksi. Henkilölle voi kuulua joitain yrittäjille kuuluvia maksuja kuten YEL vakuutus (riippuu toiminnan kestosta ja yrityksen tuloista), mutta ilman omaa y-tunnusta ei kuitenkaan voi saada yrittäjille kuuluvia verovähennyksiä tai muita etuja. Lisäksi kevytyrittäjyydellä voi olla vaikutusta mahdollisiin etuuksiin.

Kolmas varsinainen kysymys tarkasteli vastaajien lähiympäristön tukea, eli lähipiirin suhtautumista yrittäjyyteen sekä uskooko vastaaja lähipiirin tukevan, jos vastaaja ryhtyisi yrittäjäksi. Vastauksia arvioitiin asteikolla 1-5, joista 5 tarkoitti täysin samaa mieltä. Vastaajat uskoivat ystävien/perheen suhtautuvan yrittäjyyteen myönteisesti (ka 4,04). Tulos oli hiukan heikompi, kun kysyttiin, uskooko vastaajat ystävien/perheen tukevan, mahdollista yrittäjyyttä (ka 3,85). Tulos oli kuitenkin positiivinen, vastaajat olivat asiasta jokseenkin samaa mieltä.

Neljäs kysymys laitoi vastaajat pohtimaan omia persoonallisuuden piirteitään. Kysymyksessä esitettiin erilaisia yrittäjyyteen liitettyjä persoonallisuuden piirteitä ja vastaajien piti arvioida, omaavatko he näitä piirteitä. Vastauksia arvioitiin asteikolla 1-5, joista 5 tarkoitti täysin samaa mieltä. Kysymys osoitti, että vastaajat uskovat pystyvänsä ratkaisemaan erilaisia ongelmia (ka 4,44), he tekevät töitä tavoitteidensa eteen (4,31) sekä oppivat virheistään (ka 4,20). Keskiarvo laskee, kun oli kyse epävarmuuden kestämisestä (ka 3,35) ja uskalluksesta ottaa riskejä (ka 3,28). Riskien ottaminen vaatii epävarmuuden sietokykyä, joten periaatteessa nämä väitteet mittaavat samaa asiaa, mikä näkyy jo tuloksistakin. Kysymällä samantyyppisiä kysymyksiä eri tavoin, voidaan varmistaa vastausten oikeellisuus. Epävarmuuden sietokyky liittyy kiinteästi yrittäjyyteen ja myös monesti yrittäjyyden esteisiin, joten se on yksi tärkeimmistä yrittäjän persoonallisuuden piirteistä. Yrittäjälle epävarmuus on arkipäiväistä, joten tullakseen yrittäjäksi, on pystyttävä sietämään epävarmuutta.

Viidentenä varsinaisena kysymyksenä mitattiin vastaajien pystyvyysuskomusta. Vastaajien piti ottaa kantaa kahteen väittämään, jotka arvioitiin asteikolla 1-5, joista 5 tarkoitti täysin samaa mieltä. Vastaajat olivat lähempänä samaa mieltä siitä, löytyykö heiltä tarvittavat tiedot/taidot yrittäjänä toimimiseen (ka 3,26), kuin eri mieltä. Näin ollen, vastaajien pystyvyysuskomus on positiivisen puolella. Kuitenkin kun väittämänä oli, jos ryhtyisin yrittäjäksi onnistumisen mahdollisuus olisi suuri, keskiarvo (2,78) osoitti vastaajien epäilevän onnistumisen mahdollisuuksiaan yrittäjänä. Keskiarvot osoittavat, että tässä saattaa olla yksi yrittäjyyspäättöstä hidastava tekijä. Pystyvyysuskomuksella on merkittävä vaikutus siihen, lähteekö yksilö yrittäjäksi vai ei. Jos yksilö ei usko kykenevänsä yrittäjyyteen, ei hän todennäköisesti siihen myöskään lähde. Millä näiden vastaajien pystyvyysuskomusta voitaisiin parantaa? Aiemmin,

kuitenkin todettiin, ettei näiden vastaajien kohdalla yrittäjyysopetuksella tai -valmennuksella, näyttänyt olevan merkittävää vaikutusta pystyvyysuskomukseen, tosin vaikutus oli kuitenkin positiivinen. Olisiko olemassa jotain muuta keinoa parantaa vastaajien pystyvyysuskomusta. Lisää aiheesta pohdinta osiossa.

Viimeinen kysymys selvitti yrittäjyyteen kannustavia ja yrittäjyyttä estäviä tekijöitä. Ensiksi vastaajat saivat ottaa kantaa erilaisiin yrittäjyyteen houkutteleviin tekijöihin. Vastauksia arvioitiin asteikolla 1-5, joista 5 tarkoitti täysin samaa mieltä. Yrittäjyyteen kannustavista tekijöistä, eniten yrittäjyyteen houkutteli itsenäisyys ja vastuu omista päätöksistä (ka 3,98). Melkein yhtä paljon yrittäjyyteen kannusti vapaus valita työt (ka 3,91). Myös kyky toimia yrittäjänä (ka 3,22) nähtiin yrittäjyyteen kannustavana tekijänä. Luonteenpiirteiden sopivuudella (ka 2,85), mahdollisuudella rikastua (ka 2,57) ja yrittäjyyden yleisellä arvostuksella (ka 2,33) ei vastaajien mielestä ole niin suurta vaikutusta yrittäjyyden houkuttelevuuteen.

Lisäksi vastaajat saivat lisätä avoimeen kenttään, muita yrittäjyyteen houkuttelevia tekijöitä. Avoimia vastauksia tuli yhteensä 18 kappaletta, jotka olivat hyvin yksilöllisiä, muutamaa vastausta lukuun ottamatta. Kolmea vastaajaa kannusti yrittäjyyteen työtömyys, kaksi näkisi kannustavana tekijänä liikeidean. Useassa vastauksessa oli viittauksia rahaan tai tukeen, joka voitaisiin tulkita, että jos olisi olemassa valmis rahallinen tuki tai elatus olisi muuten turvattu, kannustaisi se yrittäjyyteen tai ainakin kokeilemaan sitä. Rahallisen turvan kaipuu, viittaa myös osaltaan epävarmuuden sietokykyyn. Rahallisen turvan olemassaolo tai turvattu talous, tekisi yrittämisestä helpompaa. Epäonnistumista ei silloin tarvitsisi pelätä niin paljon, eikä yrittäminen vaatisi silloin niin suurien riskien ottamista ja epävarmuudessa elämistä.

Yrittäjyyden esteitä mitattiin samoin tavoin kuin kannustimia, eli vastaajille esitettiin erilaisia väittämiä, joihin heidän tuli ottaa kantaa. Vastauksia arvioitiin asteikolla 1-5, joista 5 tarkoitti täysin samaa mieltä. Vastaajat kokivat väittämistä suurimmaksi yrittäjyyden esteeksi toimeentulon epävarmuuden (ka 3,85). Toiseksi suurimmaksi esteeksi katsottiin riskien suuruus (ka 3,65). Loppujen väittämien keskiarvojen perusteella voitaisiin katsoa, että niitä ei koeta kovin merkittäviksi esteiksi; yrittäjien vähäinen vapaa-aika (ka 2,83), oman osaamisen riittämättömyys (ka 2,74), apua ei ole tarpeeksi saatavilla (ka 2,48) sekä yrittäjyyden yleinen arvostus (ka 2,11).

On kuitenkin huomattava, että esteisiin suhtautuminen vaihtelee yksilöstä riippuen. Kuinka merkittäviksi esteet koetaan ja voidaanko toimia niistä huolimatta, vaihtelee. Jollekin yrittäjyyden yleinen arvostus on juuri se tekijä, jonka vuoksi yrittäjyyteen ei lähdetä, toiselle asialla ei ole merkitystä. Tämän vuoksi on erittäin tärkeää tarkastella esteitä myös yksittäisten vastausten perusteella. Tällöin voidaan saada parempi kuva siitä, onko esteellä oikeasti merkitystä. Kun arvioidaan esteiden merkitystä yksittäisten vastausten perusteella, niin jokaisen väittämän kohdalla on valittu vaihtoehto, erittäin paljon. Joissain väittämissä useampi on valinnut tämän vaihtoehdon, toisissa vain pienempi joukko. Lähtökohtaisesti jo yksikin erittäin paljon vastaus tekee esteestä merkittävän, sillä se voi olla juuri se yrittäjyyden tiellä oleva tekijä.

Esteiden ollessa tärkein asia toimeksiantajalle, esteitä tarkasteltiin myös ikäluokittain sekä samalla katsottiin vastauksien lukumäärää ja hajontaa. Tässä on huomattava, että vertailukelpoisia vastauksia oli vain kahdessa suurimmassa ikäluokassa 41-50-vuotiaat sekä 51-60-vuotiaat, sillä muissa ikäluokissa vastaajia oli liian vähän, jotta oltaisiin voitu tehdä johtopäätöksiä ikäluokkien perusteella. Ensimmäisen väittämän riskit ovat liian suuret, vertailu ikäluokittain osoitti, että riskit koetaan esteiksi, melko tasaisesti jokaisessa ikäluokassa. Se kuinka suureksi esteeksi riskit koetaan, vaihtelee myös jokaisessa ikäluokassa. Väittämän oma osaaminen ei riitä kohdalla, ikäluokassa 41-50-vuotiaat, näkyy tämän väittämän kohdalla eniten hajontaa, vastauksia on melkein yhtä paljon jokaisesta vastausvaihtoehdosta. Oman osaamisen riittämättömyyttä, suurin osa vastaajista (23 vastaajaa) ei koe kovin suureksi esteeksi ja 10 vastaajaa ei koe sitä lainkaan esteeksi. Kuitenkin 13 vastaajaa, kokee oman osaamisen riittämättömyyden melko suureksi ja 8 vastaajaa suureksi esteeksi. Yrittäjien vapaa-aikaan liittyvän väittämän kohdalla, vastauksissa on paljon vaihtelevuutta, suurin osa vastauksista kalistuu ei lainkaan (11 vastaajaa) ja vähän (20 vastaajaa) välille. Kuitenkin 13 vastaajaa kokee vapaa-ajan vähyyden melko suurena ja 10 vastaajaa suurena esteenä.

Yrittäjyyden yleinen arvostus toimii esteenä vain pienelle osalle vastaajista, kuitenkin 9 vastaajaa kokee yleisen arvostuksen melko suureksi esteeksi ja 4 vastaajaa suureksi esteeksi. Vastauksissa on paljon hajontaa melkein jokaisessa ikäluokassa. Toimeentulon epävarmuus toimii selkeästi esteenä usealle vastaajalle, erittäin suurena esteenä

sen koki 24 vastaajaa, 16 vastaajaa piti sitä melko suurena esteenä ja 10 vastaaja pienenä esteenä. Vain 4 vastaajaa ei kokenut toimeentulon epävarmuutta lainkaan esteeksi. Väitettä apua ei ole tarpeeksi saatavilla, ei 15 vastaajaa ei koe lainkaan esteenä. Vastaajista 21 koki sen vähäisenä esteenä, 13 vastaajaa koki sen melko suurena esteenä ja 5 vastaajalle avun riittämättömyys oli erittäin suuri este.

Lisäksi esteidenkin kohdalla oli avoin kenttä, johon vastaajat saivat jättää kommentin. Vastauksia tuli yhteensä 20 kappaletta. Muun muassa liikeidean puute koettiin esteenä, samoin verotus, markkinointi sekä yhteiskunnan kielteinen suhtautuminen yrittäjyyteen. Taloudellinen turvattomuus koettiin myös monessa vastauksessa yrittäjyyttä estäväksi tekijäksi.

Lopuksi tarkastelin esteitä vielä sukupuolen mukaan, eli naisten ja miesten välisiä eroja esteisiin suhtautumisessa. Tulos osoitti, ettei esteiden kokemisessa ole sukupuolten välisiä tilastollisesti merkittäviä eroja. Näin ollen, suhtautuminen esteisiin ei poikkea suuresti miesten ja naisten välillä.

Tämän kyselyn tuloksena voidaan todeta, että vastaajat ovat pääosin korkeakoulutettuja henkilöitä, joilla on jo pidempi työura takana. Vastaajilta löytyy pääosin myönteiset asenteet ja uskomukset yrittäjyyttä kohtaan. Suurin osa vastaajista on myös kiinnostunut yrittäjyydestä tai kevytyrittäjyydestä ja he ovat tietoisia yrittäjille tarjotuista palveluista. Enemmistö vastaajista, ei ole osallistunut yrittäjyysopetukseen tai -valmennukseen, mikä ei näyttänyt kuitenkaan suuresti vaikuttavan vastaajien pystyvyyssuomukseen. Syynä voi olla vastaajien korkea koulutustaso ja runsas työkokemus. Tosin yrittäjyysopetuksella tai -valmennuksella, näytti kuitenkin olevan positiivisia vaikutuksia vastaajien pystyvyyssuomukseen, vaikka merkittäviä vaikutuksia ei havaittukaan. Vastaajat jokseenkin uskovat lähipiirin tukevan heidän mahdollista yrittäjyyttään (ka 3,85) ja usko läheisten tuesta (ilman epäilystä) näyttäisi vaikuttavan myönteisesti vastaajien kiinnostukseen yrittäjyyttä kohtaan. Vastaajista yrittäjyyteen eniten houkutteli itsenäisyys ja vastuu omista päätöksistä (ka 3,98). Yrittäjyyttä eniten estävä tekijä oli toimeentulon epävarmuus (ka 3,85).

Tutkimuksen reliabelius on hyvä, sillä tutkimuksessa on pyritty tarkastelemaan samaa asiaa, erilaisin kysymyksin sekä tulokset on tarkistettu useaan kertaan. Tuloksia

kuitenkin heikentää virhe kevytyrittäjyyden käsitteessä, mutta vain kyseisen kysymyksen osalta.

7.1 Miten tutkimus vastasi esitettyyn opinnäytetyö ongelmaan

Opinnäytetyön lähtökohtana oli selvittää, mitkä ovat ne esteet, joiden vuoksi yrittäjyyttä ei nähdä työllistymisen vaihtoehtona. Tarkemmat tutkimuskysymykset olivat, miten madaltaa kynnystä yrittäjyydelle sekä miten palveluita voitaisiin kehittää vastaamaan asiakkaiden tarpeita. Kyselyn tarkemmat tulokset nähtävissä edellisissä kappaleissa. Tässä kappaleessa käsitellään opinnäytetyön ongelmaa ja kysymyksiä esteiden kautta, sillä esteet olivat koko opinnäytetyön lähtökohta sekä toimeksiantajaa eniten kiinnostava tekijä.

Kyselyssä selvitettiin esteisiin suhtautumista, erilaisten yrittäjyyteen liitettyjen väitteiden avulla, joihin vastaajien tuli ottaa kantaa. Vastaajien mielestä eniten yrittäjyyttä esti väite toimeentulon epävarmuudesta (ka 3,85). Toiseksi suurimmaksi esteeksi katsottiin riskien suuruus (ka 3,65). Seuraavana oli yrittäjien vähäinen vapaa-aika (ka 2,83), oman osaamisen riittämättömyys (ka 2,74) sekä apua ei ole tarpeeksi saatavilla (ka 2,48). Vähiten yrittäjyyttä estäväksi tekijäksi katsottiin yrittäjyyden yleinen arvostus (ka 2,11).

Keskiarvojen lukemien perusteella, ei kuitenkaan voida tehdä lopullisia johtopäätöksiä, sillä keskiarvot osoittavat vain, mikä väittämistä koettiin suurimpana esteenä. Lähtökohta on kuitenkin se, että jokainen edellä mainituista väittämistä koetaan esteeksi. Muun muassa oman osaamisen riittämättömyyttä ei koettu keskimäärin merkittäväksi esteeksi, mutta kyselyn tulokset osoittavat, että 13 vastaajaa, kokee oman osaamisen riittämättömyyden melko suureksi ja 8 vastaajaa suureksi esteeksi. Näin ollen, moni vastaaja on sitä mieltä (yhteensä 21 vastaajaa), että heillä ei ole tarpeeksi osaamista voidakseen lähteä yrittäjyyteen.

Palveluiden kehittäminen asiakkaiden tarpeiden mukaan, voisi lähteä muun muassa edellä mainitusta oman osaamisen riittämättömyydestä. Oman osaamisen riittämättö-

myyteen voisi vaikuttaa osallistava yrittäjyysvalmennus, jossa valmennettavat toimisivat yrittäjämäisesti valmennuksen aikana. Yrittäjyysvalmennus voisi monelle vastaajalle tuoda sen viimeisen sysäyksen kohti yrittäjyyttä. Itseluottamuksen ja kasvaneen pystyvyysuskomuksen voimin, on helpompi lähteä kokeilemaan yrittäjyyttä. Yrittäjyysvalmennusta voitaisiin järjestää esimerkiksi työvoimakoulutuksena, joka ei sitoisi osallistujaa mihinkään. Näin valmennus voisi kiinnostaa myös työttömiä, jotka vielä empivät yrittäjyyttä ja miettivät omaa soveltumistaan yrittäjyyteen.

Yrittäjyyden esteitä kysyttiin myös avoimella kysymyksellä. Vastaajat saivat jättää avoimeen kenttään lisää yrittäjyyttä estäviä tekijöitä. Vastauksia tuli yhteensä 20 kappaletta. Joihinkin vastauksiin oli laitettu useampi este. Vastaukset olivat pääosin yksilöllisiä, kuitenkin joitain tekijöitä toistui useammassa vastauksessa, kuten muun muassa liikeidean puute, markkinointi, verotus, terveys, epäsosiaalisuus, yhteiskunnan kielteinen suhtautuminen yrittäjyyteen sekä toimeentulon epävarmuus. Yksilöllisiä tekijöitä olivat muun muassa työkokemuksen puute, työttömyys, valmiin liikekonseptin puute, ansiosidonnaisen turvallisuus sekä maksavien asiakkaiden löytämisen hankaluus.

Kyselyssä tuli esiin kattava määrä yrittäjyyttä estäviä tekijöitä, joita toimeksiantaja voi hyödyntää palveluiden kehittämisessä ja samalla madaltaa yrittäjyyden kynnyksiä. Tarkasteluun tulisi ottaa myös yrittäjyyteen vetävät tekijät, joita tuli kyselyn mukana esiin myös suhteellisen kattava määrä. Näiltä osin kysely oli onnistunut, vaikka ihan tavoiteltua kohderyhmää ei saavutettukaan. Pohdinta kappaleessa lisää ajatuksia tutkimuksesta ja palveluiden kehittämisestä.

8 POHDINTA

Toimeksiantajan tavoitteena, on työllistää työttömiä työnhakijoita yrittäjyyden kautta, joko niin, että henkilö perustaa varsinaisen yrityksen tai niin, että henkilö harjoittaa yrittäjämäistä toimintaa kevytyrittäjyyden kautta. Kysely osoitti, että työttömien työnhakijoiden joukossa on yrittäjyydestä kiinnostuneita henkilöitä. Kiinnostusta löytyy

sekä varsinaista yrittäjyyttä että kevytyrittäjyyttä kohtaan. Kiinnostuksesta huolimatta, on kuitenkin olemassa tekijöitä, jotka toimivat esteenä näiden vastaajien yrittäjyyspäätökselle. Esteiden tarkemmassa tutkimuksessa esiin tullut vastausten hajonta, vahvasti teoriassa esiin tullutta ajatusta siitä, kuinka esteiden kokeminen ja niihin suhtautuminen vaihtelevat yksilöstä toiseen. Koko kyselyn tuloksissa on kuitenkin havaittavissa tiettyjä kielteisesti yrittäjyyteen vaikuttavia tekijöitä, jotka nousivat esiin toistuvasti. Näitä tekijöitä olivat muun muassa toimeentulon epävarmuus sekä talouteen liittyvät asiat, kuten korkea verotus. Vastauksista nousi esiin myös pelko epäonnistumisesta. Kevytyrittäjyyden kohdalla, yksi merkittävimmistä esteistä tuntui olevan lainsäädännön jälkijättöisyys. Laki ei tunnista kevytyrittäjyyttä. Mikä taas johtaa siihen, että kevytyrittäjänä toimivan henkilön asema voi vaihdella paikasta ja näkökulmasta riippuen, yrittäjästä työntekijäksi. Asialla on merkitystä muun muassa etuuksien sekä erilaisten yrittäjille kuuluvien maksujen kannalta.

Esteitä oli kahdenlaisia, niitä joihin ei voida vaikuttaa ja niitä, joihin voisi olla mahdollista vaikuttaa. Toimeksiantaja voi hyödyntää tätä tutkimusta palveluidensa kehittämisessä, pohtimalla ratkaisuja niihin esteisiin, joihin voidaan vaikuttaa. Esteisiin kuten esimerkiksi markkinointihenkisyys tai markkinointi, jotka toimivat joillekin vastaajille esteenä. Markkinointi olisi erilaisilla ratkaisuilla kaadettavissa oleva este. Yksi vaihtoehto voisi olla markkinointisuunnitelman tai muun markkinointiavun hankkiminen, jonkin oppilaitoksen kautta. Oppilaat voisivat tehdä töitä yrittäjälle esimerkiksi työharjoitteluna, opinnäytetyönä tai aiheeseen liittyvän kurssin harjoitustyönä. Yleensä tämänkaltainen yhteistyö on yrittäjälle maksutonta. Markkinointiin löytyisi todennäköisesti apua myös erilaisten yrittäjille suunnattujen palveluiden kautta tai vaikka hankkimalla markkinointiin suuntautunut yhtiökumppani.

Esteiden lisäksi, on syytä tarkastella kyselyssä esiin tulleita yrittäjyyteen kannustavia tekijöitä. Esimerkiksi liikeidea nousi esiin yrittäjyyteen kannustavana tekijänä ja vastaavasti liikeidean puute yrittäjyyttä estävänä tekijänä. Bygraven (2010) mukaan, ehkä yksi väärinymmärretyimmistä asioista yrityksen perustamisessa on usko siitä, että yritysidean täytyisi olla ainutlaatuinen. Ideoita keksitään jatkuvasti ja ne voivat olla samankaltaisia. Idea itsessään ei ole se tärkein asia, vaan idean kehittäminen, eteenpäin vieminen sekä yrityksen rakentaminen. (Bygrave 2010, 13.) Joten on otettava huomi-

oon myös sekin mahdollisuus, että nämä vastaajat ovat laittaneet liikeidealle liian kovat odotukset. Liikeidea on olennainen ja tärkeä asia yrityksen perustamisessa, kuitenkin ihmisillä on jo usein jonkinlainen käsitys siitä, mille alalle ja minkälaisen yrityksen he haluaisivat perustaa. Oma osaaminen ja persoona antavat kuitenkin jonkinlaiset raamit yritystoiminnalle. Ideoita voi siis jo löytyä, mutta saattaa puuttua uskallusta tuoda niitä julki ja viedä eteenpäin. Tuomalla esiin mahdollisuuksia liikeidean arviointiin ja kehittämiseen ilman varsinaisen yritystoiminnan aloitusprosessia, saattaisi tuoda esiin näitä henkilöitä, joille liikeidean puute toimii yrittäjyyden esteenä.

Vaikka vastaajien asenteet ja uskomukset yrittäjyyttä kohtaan koettiin tutkimuksessa lähtökohtaisesti hyviksi, nousi muutamassa vastauksessa esiin myös uskomus siitä, että Suomessa yrittäjiä ei arvosteta, vaan heitä kohdellaan jopa rikollisina. Tällä ilmeisesti viitattiin verotukseen ja muihin yritystoiminnan kuluihin. Asenteisiin voidaan vaikuttaa muun muassa tiedon kautta. Lisäämällä tietoa yrittäjyydestä, voitaisiin näihin asenteisiin mahdollisesti vaikuttaa. Varsinkin verotus, tuntui nousevan esiin monessa kohtaa. Onko vastaajilla kuitenkin oikeasti tietoa siitä, kuinka yrittäjiä verotetaan ja minkälaista verotus on erilaisissa yritysmuodoissa sekä minkälaisia verovähennyksiä on olemassa. Suomessa verotusta pidetään suurena verrattuna moneen muuhun maahan, mutta kuitenkin meiltä löytyy paljon yrittäjiä, joten tähänkin on olemassa varmasti monenlaisia näkökulmia. Tietoisku yrittäjien verotuksesta saattaisi olla yksi askel muuttaa asenteita yrittäjien verotusta kohtaan ja sen myötä myös yrittäjyyttä kohtaan.

Asenteiden ja uskomusten ollessa kuitenkin lähtökohtaisesti hyviä ja kiinnostustakin yrittäjyyttä kohtaan löytyy, miten saada vastaajat ottamaan se ratkaiseva askel kohti yrittäjyyttä. Honkasen (2016) mukaan, asenteet saadaan muutettua käyttäytymiseksi todennäköisemmin silloin, kun kyetään käynnistämään yksilön tietoinen, suunniteltu ja konkreettisesti etenevä toiminnan toteuttamisprosessi. Toiminnan toteuttamisprosessilla tarkoitetaan yksilölle laadittavaa konkreettista toimintasuunnitelmaa, joka etenee askel askeleelta. (Honkanen 2016, 91-92.) Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että yrittäjyydestä kiinnostuneille tulisi pystyä luomaan tarkka toimintasuunnitelma yrittäjyyteen, joka kertoo mitä tehdään, milloin ja miten, jotta heidät saataisiin ottamaan se

viimeinen askel kohti yrittäjyyttä. Tosin, tämäkään ei varmasti toimi kaikkien kohdalla, mutta Honkasen (2016) mukaan tämä intention implementoimiseksi kutsuttu keino on osoittautunut tutkimusten mukaan tehokkaaksi (Honkanen 2016, 91).

Jos tarkastellaan yrittäjyyttä vastaajien lähtökohdista, kyselyyn vastanneet henkilöt ovat pääosin korkeakoulutettuja henkilöitä, joilla on jo pidempi työhistoria takana. Heiltä löytyy varmasti paljon tietoa ja taitoa, joilla yritystoimintaa voitaisiin pyörittää. Kiinnostusta yrittäjyyteen löytyy, mutta kynnystä ei vain saada ylitettyä. Bygraven (2010) mukaan yrittäjälle paras mahdollinen asetelma on iän tuoma kokemus, yhdistettynä aloittajan mieleen, sillä joskus iän tuoma kokemus tuo mukanaan myös pessimistisyyttä. Tällöin yksi vaihtoehto voisi olla kaksi yhtiökumppania, joista toiselta löytyy intoa sekä uskallusta ja toiselta osaamista sekä kokemusta. (Bygrave 2010, 8-9.) Toisin sanoen, jos saataisiin yhteen henkilöt, joilla on uskallusta ajatella laatikon ulkopuolelta sekä henkilöt, joilla on jo pitkä työhistoria takana, voitaisiin saada aikaan lupaavia yrityksiä.

On myös syytä huomioida vastaajien pystyvyysuskonus, joka ei kyselyn mukaan ollut kovin korkealla, varsinkin kun esitettiin väittämä vastaajien mahdollisesta onnistumisesta yrittäjänä. Yrittäjyysopetuksen ja -valmennuksen vaikuttavuudesta on jo puhuttu useaan otteeseen. On mietittävä myös muita keinoja vastaajien pystyvyysuskonuksen vahvistamiseen, jotta he uskoisivat selviytyvänsä yrittäjinä. Yhtenä keinona on saada vastaajat lähtemään kevytyrittäjyyteen ja vahvistaa pystyvyysuskonusta sitä kautta. Tosin, myös kevytyrittäjyyden kohdalla koettiin olevan esteitä. Ehkä, onnistuneiden kevytyrittäjyys kokemusten esiin tuominen, voisi madaltaa kynnystä kevytyrittäjyyden kohdalla. Kokemusten tulisi kuitenkin tulla sellaisilta henkilöiltä, joihin kohdeyleisö voi samaistua. Esimerkiksi työtön työnhakija, jolla on hyviä kokemuksia kevytyrittäjyydestä ja sen vaikutuksista, voisi toimia tehokkaana kynnyksen madaltajana kevytyrittäjyyden osalta.

Ratkaisuja esteiden madaltamiseksi on varmasti olemassa monia. Toimeksiantajalla on jo melko innovatiivisia palveluita olemassa ja lisää varmasti kehitteillä, toivottavasti he saavat tästä työstä apua jatkoa ajatellen. Tätä työtä voisi hyödyntää myös muuten kuin palveluita kehittämällä. Teoriaosuudessa yrittäjyyttä käsitellään melko laa-

jasti ja tietoa on kerätty monesta paikasta. Teoriaosuutta voisi hyödyntää myös esimerkiksi toimeksiantajan perehdyttäessä uusia työntekijöitä. Teoriaosuutta voisi käyttää sellaisenaan, poimien joukosta tarvittavat tiedot tai muokata tarpeen mukaan.

Yrittäjyys on aihe, josta löytyisi ainesta suurempaan tutkimukseen. Aihe vei minutkin mukanaan ja harmitti, etten voinut asiaa enää syvällisemmin tutkia, sillä halusin, että sivumäärät pysyisivät edes jotenkin kohtuullisina. Työn tekeminen antoi itselleni paljon uutta tietoa yrittäjyydestä. Erityisesti psykologiset tekijät ja niiden tutkiminen oli erittäin mielenkiintoista. Niiden tutkimista olisin voinut jatkaa vieläkin pidemmälle. Jatkotutkimuksena lähtisin kuitenkin tutkimaan tarkemmin itse kevytyrittäjyyttä, sillä sen tulkinta on vielä hyvin vaihtelevaa ja lait muuttuvat jatkuvasti. Liikeidean noustessa tutkimuksen empiirisessä osiossa esiin useamman kerran, yhtenä jatkotutkimuksen aiheena olisi myös liikeidean lähempi tarkastelu. Mielenkiintoinen aihe olisi myös erilaiset yrittäjäidentiteetit ja niiden vaikuttaminen yritysten kasvuun.

Opinnäytetyön tekeminen osoittautui ensikertalaiselle melkoiseksi prosessiksi, jossa kyselyn tekeminen osoittautui itselleni suurimmaksi haasteeksi, sillä siihen liittyi niin paljon epävarmuus tekijöitä. Eniten prosessissa yllätti kuitenkin yleinen negatiivinen suhtautuminen aiheeseeni. Monet, joille kerroin opinnäytetyöni aiheen, olivat sitä mieltä, että asian tutkiminen on hyödytöntä, rahasta ja riskeistä ne esteet muodostuvat. Jossain vaiheessa meinasi itseltänikin usko loppua ja aloin hetkellisesti uskomaan, että työni on turhaa. Onneksi pääsin siitä kuitenkin lopulta yli ja toivon, että onnistun tuomaan päättötyöni lukijoille uudenlaista näkökulmaa yrittäjyyteen. Minkälainen prosessi yrittäjyyspäätöksen tekeminen oikeasti on ja minkälaiset tekijät siihen vaikuttavat sekä lisää tietoa niistä esteistä. Raha ja riskit ovat monelle esteitä siitä ei päästä mihinkään, mutta on olemassa myös muunlaisia esteitä, sellaisiakin joille olisi jotain tehtävissä. Asenteita voi muuttaa tietoa lisäämällä, toivottavasti työni toimii yhtenä asennemuutoksen apuvälineenä.

LÄHTEET

Ajzen, I. 2005. *Attitudes, Personality and Behavior*. Maidenhead: McGraw-Hill International (UK) Ltd. Viitattu 8.1.2018. https://samk.finna.fi/Record/nelli26_samk.1000000000361399

Bandura, A. 2012. On the Functional Properties of Perceived Self-Efficacy Revisited. *Journal of Management*, 38(1), pp. 9-44. Viitattu 22.1.2018. https://samk.finna.fi/PrimoRecord/pci.sagej10.1177_0149206311410606

Bergström, S. & Leppänen, A. 2015. *Yrityksen asiakasmarkkinointi*. (16. uud. p.). Helsinki: Edita. Viitattu 28.1.2018. <https://samk.finna.fi/Record/tyrni.123390>

Boyd, N. & Vozikis, G. 1994. The Influence of Self-Efficacy on the Development of Entrepreneurial Intentions and Actions. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 18(4), pp. 63-77. Viitattu 16.1.2018. https://samk.finna.fi/PrimoRecord/pci.sagej10.1177_104225879401800404

Bygrave, W. & Zacharis, A. 2010. *The portable MBA in Entrepreneurship*.

Carlsson, M. & Järvinen, K. 201). *Mielekäs työ: Uuden ajan uraopas* (1. p.). Helsinki: Sanoma Pro. Viitattu 28.1.2018. <https://samk.finna.fi/Record/tyrni.116731>

Ennakkoperintälaki 20.12.1996/ 1118 muutoksineen.

Fayolle, A. 2006. Assessing the impact of entrepreneurship education programmes: A new methodology. *Journal of European Industrial Training*, 30(9), pp. 701-720. Viitattu 14.1.2018. https://samk.finna.fi/PrimoRecord/pci.emerald_s10.1108%2F03090590610715022

Finnerty, J & Krzystovik, A. 1985. Barriers to small business formation. *Journal of Small Business Management* (pre-1986), 23(000003), p. 50. Viitattu 19.1.2018. <https://samk.finna.fi/PrimoRecord/pci.proquest210718091>

Gartner, W. & Katz, J. 1998. Properties of emerging organizations. Viitattu 14.1.2018. https://www.researchgate.net/publication/228316104_Properties_of_Emerging_Organizations

Gordon, E. & Natarajan, K. 2009. *Entrepreneurship Development*. New Delhi: Himalaya Publishing House. Viitattu 14.1.2018. <https://ebookcentral.proquest.com/lib/samk/reader.action?docID=587950&query>

Hägg, O. 2011. *Yrittäjyysvalmennus ja yrittäjäidentiteetti*. Viitattu 24.1.2018. <http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/66758/978-951-44-8462-9.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

HE 121/2017. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta.

HE 126/1994. Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi ennakkoperintälain ja arvonli-säverolain 1 §:n muuttamisesta.

HE 51/2017. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisten työvoima- ja yrityspal-veluiden alueellista tarjoamista ja työelämäkokeilua koskevasta kokeilusta.

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus 9. uud. p. Helsinki: Edita. Viitattu 21.1.2018. <https://samk.finna.fi/Record/tyrni.120627>

Honkanen, H. 2016. Vaikuttamisen psykologia: Mielen muuttamisen tiede ja taito. Helsinki: Arena-Innovation Oy.

Huuskonen, V. 1992. Yrittäjäksi ryhtyminen Teoreettinen viitekehys ja sen koettelu. Turun Kauppakorkeakoulun julkaisuja. Viitattu 28.12.2017. [http://www.do-ria.fi/bitstream/handle/10024/98508/Ae2_1992.pdf?sequence=2&isAllowed=y](http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/98508/Ae2_1992.pdf?sequence=2&isAllowed=y)

Hytti, U. & Heinonen, J. 2011. Pakkoyrittäjyys ei aina edes ole yrittäjyyttä. Vieras-kynä. Helsingin sanomat 29.12.2011. <http://www.hs.fi/paakirjoituk-set/a1305552283974>.

Hyvönen, L. 2008. Ammatti-identiteetin muodostuminen uudelleen koulutuksessa ja uudessa ammatissa. Viitattu 11.2.2018. <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/79480/gradu03230.pdf?sequence=1>

Itäpuisto, M., Kuusela, P., Korhonen, P., Valkonen, S., Pirskanen, H., Rautio, P. & Saastamoinen, M. (2006). Minuus ja identiteetti: Sosiaalipsykologinen ja sosiologi-nen näkökulma. [Tampere]: Tampere University Press : Taju [jakaja]. Viitattu 23.1.2018. <https://samk.finna.fi/Record/tyrni.99183>

Jalonen, H. 2009. Yrittäjän kompetenssit. Viitattu 24.1.2018. <http://tampub.uta.fi/handle/10024/80943>

Joensuu, S., Varamäki, E., Viljamaa, A., Heikkilä T. & Katajavirta, M. 2014. Yrittä-jyysaikomukset, yrittäjyysaikomusten muutos ja näihin vaikuttavat tekijät koulutuk-sen aikana. Seinäjoen ammattikorkeakoulun julkaisusarja A. Tutkimuksia 16, Seinä-joen ammattikorkeakoulu. Viitattu 21.1.2018. <http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/74669/A16.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas: Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kautonen, T. 2007. Vastentahtoinen yrittäjyys. Työpoliittinen tutkimus 327. Työmi-nisteriö. Helsinki.

Kautonen, T., Van Gelderen, M. & Tornikoski, E.T. 2011. Predicting entrepreneurial behavior: a test of the theory of planned behavior. Viitattu 20.12.2017. <http://dx.doi.org/10.1080/00036846.2011.610750>

Komulainen, K. 2010. Yrittäjyyskasvatus hallintana. Tampere: Vastapaino. Viitattu 14.1.2018. <https://samk.finna.fi/Record/tyrni.108970>

Kevytyrittäjyys -info 27.11.2017, Trestart. Tampereen kaupunki.

Koramo, M., Keinänen, J., Oosi, O. & Wennberg, M. /Owal Group Oy. 2017. Itsensäyöllistäminen ja jakamistalous työelämän murroksessa. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 13/2017. Viitattu 25.2.2018. http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79272/TEM-jul_13_2017_verkkojulkaisu.pdf

Kouriloff, M. 2000. Exploring Perceptions of A Priori Barriers to Entrepreneurship: A Multidisciplinary Approach. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 25(2), pp. 59-80. Viitattu 19.1.2018. https://samk.finna.fi/PrimoRecord/pci.sagej10.1177_104225870002500204

Krueger, N. F. Jr., Reilly, M. D. & Carsund, A. L. (2000). Competing models of entrepreneurial intentions. *Journal of Business Venturing*, 15, (5 – 6), 411 – 432. Viitattu 14.1.2018. https://mba.americaeconomia.com/sites/mba.americaeconomia.com/files/competing_models_of_entrepreneurial_intentions.pdf

Krueger, N. F., & Carsrud, A. L. 1993. Entrepreneurial intentions: Applying the theory of planned behavior. *Entrepreneurship and Regional Development*, 5 (4), 315 – 330. Viitattu 14.1.2018. https://www.researchgate.net/profile/Norris_Krueger/publication/232926814_Entrepreneurial_intentions_Applying_the_theory_of_planned_behaviour/links/0912f51130a66962dc000000/Entrepreneurial-intentions-Applying-the-theory-of-planned-behaviour.pdf

Kumpumäki, J. 2010. Mistä on motivaatio tehty? - Oppilaiden näkemyksiä ja kokemuksia motivaatiosta peruskoulun kuudennella vuosiluokalla. Viitattu 24.1.2018. <https://tampub.uta.fi/handle/10024/81907>

Kyrö, P. & Ripatti, A. 2006. Yrittäjyyskasvatuksen uusia tuulia. Hämeenlinna: Tampereen yliopiston kauppakorkeakoulu. julkaisusarja.

Kyrö, P. 1998. Yrittäjyyden tarinaa kertomassa. Porvoo: WSOY.

Martela, F. & Jarenko, K. 2015. Draivi: Voiko sisäistä motivaatiota johtaa? Helsinki: Talentum. Viitattu 23.1.2018. <https://samk.finna.fi/Record/tyrni.123558>

Mayor, P. & Risku, M. 2015. Opas yksilölliseen motivointiin: 16 perustarvetta johtamisen apuna. Helsinki: Talentum. Viitattu 23.1.2018. <https://samk.finna.fi/Record/tyrni.121940>

McMullen, J. & Shepherd, D. 2006. ENTREPRENEURIAL ACTION AND THE ROLE OF UNCERTAINTY IN THE THEORY OF THE ENTREPRENEUR. *Academy of Management. The Academy of Management Review*, 31(1), pp. 132-152.

Opetusministeriö. 2009. Korkeakoulupohjaisen yrittäjyyden edistäminen. Opetusministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön korkeakoulupohjaisen yrittäjyyden edistämisen yhteistyöryhmän muistio. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:10. Viitattu 15.1.2018. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/78905/tr10.pdf?sequence=1>

Parker, S. 2004. The economics of self-employment and entrepreneurship. Viitattu 22.1.2018. <https://ebookcentral.proquest.com/lib/samk/reader.action?docID=256688>

Pärnänen, A. & Sutela, H. 2014. Itsensätyöllistäjät Suomessa 2013. Tilastokeskus. Helsinki. http://www.stat.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluetteloyits_201400_2014_12305_net.pdf

Patentti- ja rekisterihallituksen www-sivut 2018. Viitattu 25.2.2018 <https://www.prh.fi/fi/index.html>

Peltonen, K. 2014. Opettajien yrittäjyyskasvatus valmiuksien kehittyminen ja siihen vaikuttavat tekijät. Viitattu 22.1.2018. <https://aaltodoc.aalto.fi/bitstream/handle/123456789/14490/isbn9789526059419.pdf?sequence=1>

Remes, L. 2003. Yrittäjyyskasvatuksen kolme diskurssia. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 9.1.2017. <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/13332/9513914267.pdf>

Repo, J. 2017. Maakuntien suhdannekatsaus 2017. Tuotanto, työmarkkinat, yritystoiminta ja väestö. Tem analyysija 78/2017. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79700/ Maakuntien%20suhdannekatsaus%202017.pdf?sequence=1>

Robinson, P. B., Stimpson, D. V., Huefner, J. C., & Hunt, H. K. 1991. An Attitude Approach to the Prediction of Entrepreneurship. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 15(4), pp. 13-32. Viitattu 22.1.2018. https://samk.finna.fi/PrimoRecord/pci.sagej10.1177_104225879101500405

Roper, S. & Scott, J. 2009. Perceived Financial Barriers and the Start-up Decision. *International Small Business Journal*, 27(2), pp. 149-171. Viitattu 19.1.2018. https://samk.finna.fi/PrimoRecord/pci.sagej10.1177_0266242608100488

Ropo, E. J. 2015. Teoksessa Identiteetistä informaatiolukutaitoon: Tavoitteena itsenäinen ja yhteisöllinen oppija. Ropo, E., Sormunen, E. & Heinström, Tampere: Tampere University Press. Viitattu 23.1.2018. <https://samk.finna.fi/Record/tyrni.123817>

Seikkula - Leino, J. (2011). The Implementation of Entrepreneurship Education through Curriculum Reform in Finnish Comprehensive Schools. *Journal of Curriculum Studies*, 43(1), pp. 69-85. Viitattu 14.1.2018. <https://samk.finna.fi/PrimoRecord/pci.ericEJ915355>

Seinäjoen ammattikorkeakoulun www-sivut 2018. Viitattu 21.1.2018. <https://www.seamk.fi/>

Suomen työlainsäätö ja työelämän suhteet 2015. Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 17.12.2017. <http://tem.fi/tyolainsaadantoesitteet>

Suomen yrittäjien www-sivut 2018. Viitattu 25.2.2018. <https://www.yrittajat.fi/>

Tampereen kaupungin www-sivut 2018. Viitattu 26.3.2018. <https://www.tampere.fi/>

Thomson, E. 2009. Individual Entrepreneurial Intent: Construct Clarification and Development of an Internationally Reliable Metric. Viitattu 8.1.2018. http://www.effectuation.org/wp-content/uploads/2017/06/Thompson-2009-Entrepreneurship_Theory_and_Practice-1.pdf

Tilastokeskuksen www-sivut 2017. Viitattu 18.12.2017. <https://www.stat.fi/>

Tonttila, K. 2010. Yrittäjyyden arvottaminen akateemisten nuorten argumentoinnissa. Helsingin yliopisto. Sosiaalitieteiden laitos. Viitattu 15.1.2017. <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/23388/yrittajy.pdf?sequence=2>

Työsopimuslaki 26.1.2001/55 muutoksineen.

Työttömyysturvalaki 30.12.2002/1290 muutoksineen

Ukko.fi. www-sivut 2018. Viitattu 25.2.2018. <https://www.ukko.fi/>

Verohallinnon syventävät vero-ohjeet, palkka- ja työkorvaus verotuksessa. Viitattu 11.2.2018. https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-haku-sivu/48037/palkka_ja_tyokorvaus_verotuksess3/

Verohallinnon www-sivut 2017. Viitattu 18.12.2017.

Viitala, R. & Jylhä, E. 2013. Liiketoimintaosaaminen: Menestyvän yritystoiminnan perusta (6. uud. p.). Helsinki: Edita. Viitattu 10.1.2018. <https://samk.finna.fi/Record/tyrni.117740>

Virkkunen, H. 2009. Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivat. Viitattu 22.1.2018. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/78869/opm07.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Wilson, F, Kickul, J & Marliano, D. (2007). Gender, Entrepreneurial Self-Efficacy, and Entrepreneurial Career Intentions: Implications for Entrepreneurship Education 1. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 31(3), pp. 387-406. https://samk.finna.fi/PrimoRecord/pci.sagej10.1111_j.1540-6520.2007.00179.x

YVIN www-sivut 2018. Viitattu 22.1.2018. <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/>

Tämän kyselyn tavoitteena on selvittää yrittäjyyttä lisääviä ja estäviä tekijöitä.

Vastaaminen kestää vain noin 5 minuuttia. Vastaukset käsitellään täysin luottamuksellisesti.

Vastaamalla ja jättämällä sähköpostisi olet mukana kahden S-ryhmän 20 euron lahjakortin arvonnassa.

Vastaa kyselyyn ja voit voittaa 20 euron lahjakortin!

Lomake on ajastettu: julkisuus alkaa 22.2.2018 0.00 ja päättyy 5.3.2018 23.55

Vastaajan taustatiedot

- Ikä**
- 21-25
- 26-30
- 31-40
- 41-50
- 51-60
- 61-70
- yli 70

- Sukupuoli**
- Nainen
- Mies

- Koulutus, valitse yksi vaihtoehto. Korkein tutkinto, joka sinulla on.**
- perus-, kansa- tai keskikoulu
- ammatillinen perustutkinto, ammattikoulu
- ylioppilas
- opistotason ammatillinen tutkinto
- ylempi opistoasteen tutkinto, amk-tutkinto, alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto
- yliopiston tai korkeakoulun ylempi akateeminen tutkinto

- Työkokemus yhteensä**
- alle vuosi
- 1-5 vuotta
- 5-10 vuotta
- yli 10 vuotta

- Elämäntilanne**
- opiskelija
- työtön
- palkansaaja

Joku muu, mikä?

- Oletko työllisyyskokeilun asiakas?**
- Kyllä
- Ei

- Onko tai onko vanhemmallasi ollut yritystoimintaa? joko toisella tai molemmilla vanhemmilla.**
- Kyllä
- Ei

- Onko lähipiirissäsi yhtään yrittäjää?**
- Kyllä
- Ei

- Oletko osallistunut yrittäjyysopetukseen tai -valmennukseen?**
- Kyllä
- Ei

- Oletko toiminut joskus yrittäjänä?**
- Kyllä
- Ei

Asenteet ja uskomukset

Ota kantaa seuraaviin yrittäjyyttä koskeviin väittämiin. Mikä on oma näkemysesi.

	täysin eri mieltä	jokseenkin eri mieltä	jokseenkin samaa mieltä	täysin samaa mieltä
Yrittäjä voi itse vaikuttaa menestymiseensä	☐	☐	☐	☐
Yrittäjyys on taloudellisesti kannattavaa	☐	☐	☐	☐
Yrittäjiä arvostetaan	☐	☐	☐	☐
Yrittäjät saavat apua ja tukea yrityksen perustamiseen	☐	☐	☐	☐
Yrittäjät saavat helposti rahoitusta	☐	☐	☐	☐

Yrittäjyysaikomukset

- Oletko kiinnostunut yrittäjyydestä?**
- en yhtään
- en juuri ollenkaan
- olen hieman kiinnostunut
- olen kiinnostunut
- en osaa sanoa

- Olen hakenut tietoa yrittäjyydestä?**
- Kyllä Ei
- Tiedän minkälaisia palveluita yrittäjille on tarjolla?**
- Kyllä Ei

Ns. kevytyrittäjyydellä tarkoitetaan yrittäjämäistä toimintaa, ilman yrityksen perustamista esim. freelancer, toiminimi, laskutuspalvelut jne.

- Voisitko kokeilla kevytyrittäjyyttä?**
- Kyllä Ei

Jos vastasit edelliseen kysymykseen ei, niin miksi et?

Lähiympäristön tuki

Miten uskot läheistesi suhtautuvan yrittäjyyteen.	täysin eri mieltä	jokseenkin eri mieltämieltä	jokseenkin samaa mieltä	täysin samaa mieltä
Ystäväni/perheeni suhtautuvat yrittäjyyteen myönteisesti?	☐	☐	☐	☐
Ystäväni/perheeni tukisi minua, jos ryhtyisin yrittäjäksi?	☐	☐	☐	☐

Yrittäjämäisyys

Miten arvioisit seuraavia yrittäjyyteen liitettyjä piirteitä kohdallasi?	täysin eri mieltä	jokseenkin eri mieltä	jokseenkin samaa mieltä	täysin samaa mieltä	en osaa sanoa
Uskallan ottaa riskejä	☐	☐	☐	☐	☐
Teen töitä tavoitteideni eteen	☐	☐	☐	☐	☐
Kestän epävarmuutta hyvin	☐	☐	☐	☐	☐
Opin virheistäni	☐	☐	☐	☐	☐
Pystyn ratkaisemaan erilaisia ongelmia	☐	☐	☐	☐	☐

Pystyvyyssuosimus

Mitä olet mieltä seuraavista väittämistä?	täysin eri mieltä	jokseenkin eri mieltä	jokseenkin samaa mieltä	täysin samaa mieltä
Minulta löytyy tarvittavat tiedot/taidot yrittäjänä toimimiseen	☐	☐	☐	☐
Jos ryhtyisin yrittäjäksi onnistumisen mahdollisuus olisi suuri	☐	☐	☐	☐

Yrittäjyyshalukkuus (esteet ja kannustimet)

Ota kantaa seuraaviin väittämiin. Kuinka paljon seuraavat väittämät KANNUSTAVAT sinua ryhtymään yrittäjäksi.	ei lainkaan	vähän	melko paljon	erittäin paljon
Itsenäisyys ja vastuu omista päätöksistä	☐	☐	☐	☐
Vapaus valita työt	☐	☐	☐	☐
Yrittäjänä voisin rikastua	☐	☐	☐	☐
Minulla on kykyä toimia yrittäjänä	☐	☐	☐	☐
Luonteenpiirteeni sopivat yrittäjyyteen	☐	☐	☐	☐
Yrittäjyyden yleinen arvostus	☐	☐	☐	☐

Löytyykö jokin muu tekijä, joka KANNUSTAA sinua ryhtymään yrittäjäksi?

Ota kantaa seuraaviin väittämiin. Kuinka paljon seuraavat väittämät ESTÄVÄT sinua ryhtymästä yrittäjäksi

	ei lainkaan	vähän	melko paljon	erittäin paljon
Riskit ovat liian suuret	☐	☐	☐	☐
Oma osaaminen ei riitä	☐	☐	☐	☐
Yrittäjillä on vähän vapaa-aikaa	☐	☐	☐	☐
Yrittäjyyden yleinen arvostus	☐	☐	☐	☐
Toimeentulo on epävarmaa	☐	☐	☐	☐
Apua ei ole tarpeeksi saatavilla	☐	☐	☐	☐

Löytyykö jokin muu tekijä, joka ESTÄÄ sinua ryhtymästä yrittäjäksi?

Yhteystiedot

Sähköposti arvontaa varten. Sähköpostia ei luovuteta eteenpäin, eikä käytetä muuhun kuin arvontaan. Sähköpostin antaminen on vapaaehtoista.

Tietojen lähetykset

Tallenna

Kiitos vastauksestasi! Arvannon voittajille ilmoitan henkilökohtaisesti.